

Hazır Giyim ve Ayakkabı Sektöründe
Sorumlu Tedarik Zincirine İlişkin
OECD Durum Tespit Rehberi

"OECD tarafından İngilizce olarak orijinal olarak yayınlanmıştır: OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector © OECD 2018, <https://doi.org/10.1787/9789264290587-en>.

Bu çeviri OECD tarafından oluşturulmamıştır ve resmi bir OECD çevirisi olarak kabul edilmemelidir. Çevirinin kalitesi ve orijinal dil metniyle uyumu, çevirinin yazarının veya yazarlarının tamamen sorumluluğundadır. Orijinal çalışma ile çeviri arasında herhangi bir uyumsuzluk durumunda, yalnızca orijinal çalışmanın metni geçerli sayılacaktır.

© İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, 2023

Burada ifade edilen görüşler ve kullanılan argümanlar mutlaka OECD'nin veya üye ülkelerinin ya da Avrupa Birliği ülkelerinin resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.

Bu belge ve burada yer alan her türlü harita herhangi bir bölgenin statüsü veya hükümlerini, uluslararası hudut ve sınırların tahdidini ve herhangi bir bölge, şehir veya alanın adını ihlal etmemektedir.

Corrigenda to OECD publications may be found on line at:

www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm.

Önsöz

Hazır Giyim ve Ayakkabı Sektöründe Sorumlu Tedarik Zincirlerine İlişkin OECD Durum Tespit Rehberi (bundan sonra "Rehber") şirketlere faaliyet ve tedarik zincirlerinde olası olumsuz etkilerin önlenmesi ve ele alınması amacıyla Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatlarında yer alan durum tespit tavsiyelerini hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirine uygulamakta yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Rehber, şirketler ile faaliyet gösterdikleri toplumlar arasında karşılıklı güven temelini sağlamlaştırmak amacıyla hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki şirketlerin faaliyetlerinin hükümet politikalarıyla uyumlu olmasını sağlamak için OECD Talimatlarının hedeflerini desteklemeyi hedeflemektedir. Bu Rehber ayrıca şirketlerin Ticaret ve İnsan Haklarına İlişkin BM Yol Gösterici İlkelerinde yer alan durum tespit tavsiyelerini uygulamasına destek verecektir. Rehber, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Çalışmaya İlişkin Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi, ilgili ILO Anlaşmaları ve Tavsiyeleri ile ILO Çok Uluslu Şirketler ve Sosyal Politikaya İlişkin İlkeler Üç Taraflı Bildirgesiyle uyumaktadır. Spesifik risk alanlarına ilişkin durum tespitine dair modülleriyle birlikte bu Rehber şirketlere hazır giyim ve ayakkabı sektöründe sorumlu bir şekilde faaliyet göstermeleri kaynak bulmaları için eksiksiz bir paket sağlamaktadır.

Bu Rehber, OECD ve OECD dışı ülkelerin, işletmeler, sendikalar ve sivil toplumdaki temsilcilerin derinlemesine katılımını içeren bir çok paydaşlı süreci yoluyla geliştirilmiş ve Sorumlu İş Yönetimine Dair Çalışan Taraf tarafından denetlenmiştir. Bu Rehberin geliştirilmesini desteklemek amacıyla Mart 2015'te başkanlığını Almanya'nın yaptığı bir çok-paydaşlı Danışma Grubu kurulmuştur. Bu Rehber, 1-15 Ekim 2015 tarihlerinde düzenlenen Hazır Giyim ve Ayakkabı Tedarik Zincirinde Durum Tespitine Dair Yuvarlak Masa toplantısının yanı sıra Şubat-Mart 2016'da düzenlenen bir halk müzakeresi sırasında edinilenler dahil olmak üzere Danışma Grubu üyeleri ile diğer uzmanların düzenli katkılarından faydalanmıştır. Sonuç olarak bu Rehberin karmaşık sorunlara işbirlikçi yapıcı yaklaşımı vurgulayan uygulama-odaklı olması amaçlanmıştır.

Bu Rehber, Fransa ve İtalya'nın Ulusal Temas Noktalarından (NCP) ve Belçika, Kanada, Danimarka, Avrupa Birliği, Almanya

Hollanda, İsveç, Birleşik Krallık ve Birleşik Devletlerdeki lider teşebbüslerden tekstil ve giyim sektöründe OECD Talimatlarının uygulanaşına dair gelen derinlemesine raporlara dayalı olarak hazırlanmıştır. Rehber, Rana Plaza'nın trajik çöküşünün ardından Haziran 2013 ve 2014'te NCP'ler tarafından yapılan beyanlara yanıt vermeyi amaçlamaktadır. Rehber aynı zamanda 26 Haziran 2014'de kabul edilen Sorumlu İş Yönetimine İlişkin Bakanlık Sirküleri ile 7-8 Haziran 2015 tarihlerinde Schloss Elmau'da kabul edilen ve tekstil ile hazır giyim sektöründe endüstri çapında durum tespitinin yayılmasında uluslararası çabaları memnuniyetle karşılayan G7 Liderleri Bildirgesine cevap olarak geliştirilmiştir.

Bu Rehber, Sorumlu İş Yönetimine İlişkin Çalışan Taraf tarafından 24 Ekim 2016'da ve OECD Yatırım Komitesi tarafından 14 Ocak 2017'de onaylanmıştır.

OECD ayrıca şirketlerin, başta ekstratlar ve özellikle çatışmalardan etkilenen ve yüksek riskli bölgelerden madenler, tarım ve finans olmak üzere diğer sektörlerde sorumlu tedarik zinciri kurmalarında yardımcı olmak için özelleştirilmiş rehberlik de geliştirmiştir.

İçerik Tablosu

Rehberde kullanılan terimler	9
Rehber genel bakış	13
Temel	13
Bu rehberin amacı	13
Hedef kitle	13
Bu rehberin temeli	15
Yasalara uygunluk	15
Faydalar	16
Rehberin yapısı	17
OECD Talimatları altında durum tespitine giriş ve durum tespitinin uygulanmasına ilişkin anahtar konseptler	19
OECD Talimatları altında Durum Tespiti	21
Anlamlı paydaş ilişkileri	23
Durum tespitinde işbirliği	24
Durum tespitini uygularken cinsiyet hususları	28

1. Bölüm

Hazır Giyim ve Ayakkabı Sektörüne İlişkin Ana Durum Tespit Rehberi

1. Sorumlu iş yönetimini şirket politikası ile yönetim sistemlerine gömün	33
2. Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zararları (olumsuz etkiler) saptayın	42
3. Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zararları (olumsuz etkiler) saptayın	63
4. Takip edin	79
5. Bilgi verin	85
6. Uygun hallerde iyileştirmeleri sağlayın veya işbirliği yapın	89

II.Bölüm

Sektör risklerine ilişkin modüller

Modül 1	Çocuk istihdamı.....	101
Modül 2	İşyerinde cinsel taciz ve cinsel ile cinsiyete dayalı şiddet (SGBV)	112
Modül 3	Zorla çalıştırma.....	122
Modül 4	Çalışma süresi.....	131
Modül 5	İş sağlığı ve güvenliği.....	135
Modül 6	Sendikalar ve Toplu sözleşme.....	143
Modül 7	Ücretler.....	149
Çevre modüllerine giriş.....		156
Modül 8	Tehlikeli kimyasallar.....	158
Modül 9	Su.....	163
Modül 10	Sera gazı emisyonları.....	168
Modül 11	Rüşvet ve yolsuzluk.....	173
Modül 12	Gündelikçilerden gelen sorumlu kaynak kullanımı.....	182

Tablolar

1.	Durum tespitini gerçekleştirmek amacıyla toplanacak ve saklanacak bilgiler.....	41
2.	Hazır Giyim ve ayakkabı sektöründe sektör riskleri.....	44
3.	Durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler.....	48
4.	Tedarikçi değerlendirmesiyle ilgili olarak durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler.....	59
5.	İşletme bağlamının anlaşılmasıyla ilgili olarak durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler.....	61
6.	Olumsuz etkilerle ilişkiler ve uygun tedbirler.....	62
7.	Şirketin tedarik zincirindeki zararın önlenmesi ve hafifletilmesiyle ilgili olarak durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler.....	77
8.	İşletim seviyesinde şikayet mekanizmasının ana kriterleri ve örnek bileşenler.....	92

9. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe çocuk istihdamına ilişkin risk faktörleri	102
10. Cinsel taciz ve cinsel ile cinsiyete dayalı şiddet	114
11. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe cebri istihdama ilişkin risk faktörleri.....	123
12. Sendika karşıtı politika ve uygulamaların tanımı	144
13 CO2 emisyonlarını azaltmaya yönelik tedbirlerden örnek verin ve ürün yaşam döngüsünün farklı aşamalarında iyileştirmeleri takip edin	170
14. Bütünlük risk faktörleri	175
15. Risk Faktörleri.....	176

Metin Kutuları

1. Rekabet kanunu ve sorumlu iş yönetimi.....	27
2. Taşeronluk ve diğer durum tespiti süreçlerine ilişkin politika.....	35
3. 2.katmanın (ör: ham maddeler) ötesindeki zararı değerlendirmeye ve hedeflemeye yönelik mekanizmalar	56
4. Sorumlu satın alma uygulamaları yoluyla zarara katkıda bulunmayı önleyin	69
5. Dolaylı kaynak kullanımı sırasında kontrol tedbirleri uygulayın.....	72
6. Kaldıraç (etkileme becerisi) ışığında durum tespitinin niteliği.....	78
7. Etkin bir yasal çözüme erişimin sağlanmasında Devletin rolü	90
8. Erken uyarı sistemleri ile iyileştirmelere olanak veren süreçleri ayırt etme	94
9. Çok paydaşlı şikayet mekanizmalarının organizasyonu	96
10. Ayrımcılık ve cinsiyete dayalı ayrımcılık.....	119
11. Üretimde aşırı çalışma saatlerine yol açabilecek faktörler	132
12. Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) için tavsiyeler	141
13. Protokol anlaşmaları.....	147
14. Kaynak sağlayan yüksek riskli ülkelerin saptanması.....	154
15. Gündelikçiler durumunda insan hakları ve işgücü istismarlarının önlenmesi ve hafifletilmesine ilişkin çerçeve çalışması.....	183

Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatları Hakkında

Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatları, 1976 tarihli Uluslararası Yatırımlar ve Çok Uluslu Şirketlere Dair OECD Bildirgesi ve Kararlarının (bundan sonra "Bildirge") dört parçasından biridir. Bildirge'de Taraftarlar çok uluslu şirketlerin (MNE), açık ve şeffaf bir uluslararası yatırım ortamı sağlamayı ve MNE'lerin ekonomik, çevresel ve sosyal ilerlemeye olumlu katkılarını teşvik etmeyi hedefleyen OECD Talimatlarında öngörülen ilke ve standartları gözetmesini tavsiye etmektedir. Hali hazırda Bildirgeye imza atan 46 Taraftar ülke vardır - 35 OECD ülkesinin tamamı ile 11 OECD dışı ülke. OECD Talimatları en son 2011'de olmak üzere birkaç kez revize edilmiştir. Bunlar sorumlu iş yönetimini (RBC) oluşturanlara dair hükümet destekli tavsiyelerin en kapsamlı setidir. RBC'nin dokuz ana alanını kapsarlar: bilgi açıklaması, insan hakları, istihdam ve endüstriyel ilişkiler, çevre, rüşvet ve yolsuzlukla mücadele, tüketici çıkarları, bilim ve teknoloji, rekabet ve vergilendirme. OECD Talimatlarında öngörülen tavsiyeler hükümetlerden bu hükümetlerin bölgelerinde veya merkezleri bölgelerinde olan KOBİ'lere kadar her kesim tarafından ele alınmıştır.

Çok Uluslu Şirketlere Dair OECD Talimatlarına ilişkin Konsey Kararına göre Taraftarlar, tanıtım faaliyetleri ile sorgulamaların idaresini üstlenmek ve Talimatların belli vakalarda uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunların çözümüne katkıda bulunmak suretiyle OECD Talimatlarının etkinliğini artırmak için bir Ulusal Temas Noktası (NCP) kurmak zorundadır. OECD Talimatları, riske dayalı durum tespitini olumsuz etkilerle ilgili iş etiklerinin ana alanlarına dahil etmek için dahil etmeye yönelik ilk uluslararası araçtır.

Rehberde kullanılan terimler

Olumsuz etkiler	<p>Açıklama, insan hakları, istihdam ve endüstriyel ilişkiler, çevre, rüşvetle mücadele, rüşvet talebi ve para sızdırma ile tüketici çıkarlarıyla ilişkili olumsuz etkileri içeren OECD Talimatlarında yer alan hususlara etkiler.</p> <p>Bu Talimat boyunca kullanılan "zarar" terimi olumsuz etkilere atıfta bulunmaktadır.</p>
Ticari ilişki	<p>İş ortakları, tedarik zincirindeki kuruluşlar ve iş faaliyetleri, ürün ve hizmetleriyle doğrudan bağlantılı herhangi bir diğer Devlet dışı veya devlet kurumuyla olan ilişkileri kapsar. Ticari ilişkiler bir şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir tedarikçi veya başka iş ortaklarını kapsayabilir. (OECD Talimatları, IV, Yorumlar 45)</p>
Ticari ilişki	<p>İş ortakları, tedarik zincirindeki kuruluşlar ve iş faaliyetleri, ürün ve hizmetleriyle doğrudan bağlantılı herhangi bir diğer Devlet dışı veya devlet kurumuyla olan ilişkileri kapsar. Ticari ilişkiler bir şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir tedarikçi veya başka iş ortaklarını kapsayabilir. (OECD Talimatları, IV, Yorumlar 45)</p>
Tıkanma noktası	<p>'Tıkanma noktaları' şunları içerir:</p> <ul style="list-style-type: none">Tedarik zincirindeki anahtar dönüşüm noktalarıTedarik zincirinde genellikle ticari emtianın büyük bir kısmını işleyen nispeten daha az aktör içeren aşamalarTedarik zincirinde üretim şartları ve ticaret kaynaklarının görülebileceği ve kontrol edilebileceği aşamalar
Düzeltilici eylem planı	<p>Olumsuz etkileri önlemek veya yumuşatmak için zamana bağlı ve işlenebilir plan. Bakınız Bölüm 3.</p>
Doğrudan dış kaynak kullanımı	<p>Bir şirket tedarikçisiyle doğrudan sözleşmeye dayalı bir ilişkisi kurar.</p>
Ayrımcılık	<p>"İstihdam veya meslekte fırsat ve muamele eşitliğini ortadan kaldırma veya bozma etkisi olan" renge, cinsiyete, dine, politik görüşe, ulusal soy veya sosyal kökene (diğer karakteristiklerin yanı sıra) dayalı olarak yapılan ayırım, dışlama veya tercih. (ILO Konvansiyonu (No. 111)).</p>

Detaylı Değerlendirme	Şirketin fiili ve olası olumsuz etkileri saptayabileceği, önleyebileceği, yumuşatabileceği veya açıklama getirebileceği süreç.
	Durum tespiti, şirkete karşı maddi riskleri saptayıp idare etmenin ötesinde Talimatlarda yer alan hususlara zarar gelmesi riskini içermesi koşuluyla daha geniş şirket risk yönetim sistemlerine dahil edebilir. (OECD Talimatları, II, Yorumlar 14)
Zorla çalıştırma	Herhangi bir kişiden ceza tehdidi altında elde edilen veya bahsedilen kişinin gönüllü olarak teklif etmediği tüm işler ve hizmetler. (ILO, Zorla Çalıştırma Anlaşması, 1930 (No. 29))
Cinsiyete dayalı ayrımcılık	Kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın kadın erkek eşitliği, insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, yararlanılmasını veya kullanılmasını engelleme veya ortadan kaldırma etkisi veya amacı olan cinsiyete dayalı ayırım, dışlama veya kısıtlama. Bu ayrımcılık niyetinin olmadığı senaryolara bile uygulanabilir. Kadın ve erkekler arasında eşitlik veya tarafsız muamele, bu muamelenin kadınların daha önce dezavantajı bulunduğu veya eşitsizlikle karşılaştığının kabul edilmemesi nedeniyle kadınların herhangi bir hakkını kullanamamaları ile sonuçlanması halinde kadınlara karşı ayrımcılık oluşturabilir. (Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesine dair BM Konvansiyonu)
Zarar (Olumsuz Etkiler)	Bu Talimat boyunca kullanılan "zarar" terimi olumsuz etkilere atıfta bulunmaktadır.
Dolaylı kaynak kullanımı	Bir şirketin ürünleri (ör: hammadde veya mamul ürün) bir araçtan tedarik etmesi.
Avantaj	Bir şirketin zarara yol açan kuruluşun hatalı uygulamalarında değişiklik yapabilme gücü. (OECD Talimatları, II, Yorumlar 19)
Anlamli paydaş katılımı	Paydaşlarla karşılıklı iletişimle nitelendirilen ve her iki taraftaki katılımcıların iyi niyetine bağlı olan ilişki. (OECD Talimatları, II, Yorumlar 2)
Tahfif	'Tahfif', olumsuz bir olayın meydana gelmesi durumunda zararı ortadan kaldırmak veya hafifletmek için alınan tedbirleri ifade eder. Tahfif tedbirleri zarar derecesini düşürmek hedefiyle bir olay öncesinde, esnasında veya sonrasında alınabilir.
Önleme	'Önleme' zararın meydana gelmesini veya tekrarlamasını önlemek için alınan tedbirleri ifade eder. Diğer bir deyişle önleyici tedbirler zarar oluşmadan önce alınır. Bu Rehber "önleme" terimini zararın meydana gelmesini önlemek amacıyla taşıyan her türlü tedbiri içermek üzere geniş anlamda kullanmaktadır.

İyileştirme	Olumsuz etkilere yönelik çareleri sağlama.
Risk	Bütün bu Rehber boyunca 'risk' terimi kişilere, diğer kuruluşlara ve toplamlara insan hakları, işgücü hakları ve çevreye ilişkin zarar riskini ifade eder. Bu Rehber işletmenin kendisine ilişkin risklere ağırlık vermez.
Risk-tabanlı	Bir şirketin durum tespit çalışmasını gerçekleştirmek için uyguladığı prosedürler zararın ciddiyeti ile doğru orantılıdır.
Sektör riskleri	Sektör riskleri sektörde yaygın olan risklerdir. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki sektör riskleri sınırlama olmaksızın şunları kapsar: çocuk istihdamı; ayrımcılık; zorla çalıştırma; aşırı çalışma saatleri; işle ilgili yaralanma ve sağlık; işçilerin kendi seçtikleri ticaret birlikleri/sendika ile temsilci kuruluşları kurma veya katılma ve işçilerin toplu pazarlık yapma haklarının çiğnenmesi; asgari ücret yasalarına uyulmaması ve işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamayan ücret seviyeleri; ayrımcılık; tehlikeli kimyasallar; su tüketimi; su kirliliği; sera gazı emisyonları; rüşvet ve yolsuzluk. Bakınız bölüm II, sektör risklerine yönelik hedeflenmiş durum tespiti rehberi için Sektör Risklerine İlişkin Modüller.
Paydaş	Paydaşlar şirketin ve muhataplarının eylemlerinden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen veya etkilenebilecek kişi veya grupları içerir.
Taşeronluk	Taşeronluk, bir kişi ve şirketin bir başka şirkete ait sözleşmenin tamamlanması için bir hizmeti veya faaliyeti yerine getirmesidir.
Alt-sektör riskleri	Hazır giyim ve ayakkabı sektörünün bir alt sektörüne özgü risklerdir. Alt sektör örnekleri spor kıyafetlerini, ayakkabı, üniforma, vs. kapsar.
Tedarikçi	Bu Rehber basitlik adına 'tedarikçi' terimini bir şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bir ürün veya hizmet sağlayan tüm iş ilişkilerini kapsamak için kullanmaktadır. 'Tedarikçiler' terimi bu nedenle üreticileri, tekstil üreticilerini, çiftçileri kapsar ancak aynı zamanda alıcı temsilcilerini, lojistik sağlayıcıları ve küresel ticari emtia tacirleri ile işlemlerini de kapsayabilir.
İzlenebilirlik	Şirketlerin malzeme ve ürünler ile üretildikleri koşulları tedarik zinciri yoluyla izini sürebildiği süreçtir.

Rehbere genel bakış

Temel

Hazır giyim ve ayakkabı sektörü çoğu kadın olan ve çoğu ülkede resmi ekonomiye giriş noktası görevi gören milyonlarca düşük vasıflı işçi çalıştırmaktadır. Dolayısıyla, sektörde çalışan şirketlerin faaliyetleri ve dış kaynak kullanımları yoluyla büyüme sağlama, istihdamda artış ve beceri geliştirme potansiyeli vardır. Bununla birlikte, şirketler tarafından yapılan insan hakları ve işgücü istismarları ile çevresel zararlar sektördeki tüm tedarik zinciri boyunca yaygındır. Bu etkiler sektörde yeni olmasa da çağdaş küresel tedarik zincirlerinin karakteristikleri - örneğin farklı ülkelere yayılan üretim süreci aşamaları, kısa teslim süreleri ile kısa vadeli alıcı-tedarikçi ilişkileri - bir şirketin tedarik zincirinin görünebilirliğini ve kontrolünü azaltabilir ve sorumluluklarını karşılamada şirketler için sıkıntı yaratabilir. Bu bağlam dahilinde, insan hakları ve işgücü istismarları, çevresel zarar riskleri ile bütünlük riskleri, bu küresel endüstrinin olumlu etkilerinin azami düzeye çıkarılmasını sağlamak amacıyla tedarik zinciri boyunca yönetilmelidir.

Bu Rehberin amacı

Bu Rehberin amacı OECD Talimatlarıyla uyumlu hazır giyim ve ayakkabı sektöründe durum tespitine ilişkin ortak bir anlayışı desteklemektir. Bu Rehber, şirketlere kendi faaliyetleri ve tedarik zincirleri içerisinde durum tespitini OECD Talimatlarına göre nasıl uygulayacaklarına dair tavsiyeler sağlamaktadır. Durum tespiti sürekli, ileriye dönük ve duyarlı olmalı ve esneklikle uygulanmalı ve "kutuyu işaretle" yaklaşımına götürmemelidir.

Hedef kitle

Bu Rehber hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinde faaliyet göstermekte olup OECD Talimatlarını uygulamayı isteyen tüm şirketler için alakalıdır. Bu sınırlama olmaksızın hammadde ve elyaf üreticileri, malzeme üreticileri ve işlemcileri, ayakkabı ve giyim üreticileri, markalar, perakendeciler ve bunların araçlarını içerir.

Bu Rehber bu nedenle aşağıdakilerle de alakalıdır:

- Küresel ticari emtia tacirleri, alıcı temsilcileri, distribütörler vs dahil olmak üzere tedarik zinciri içerisinde çeşitli noktalarda faaliyet gösteren şirketler;
- Benzeri sektörlerde faaliyet gösteren küçük, orta ve büyük işletmeler. Durum tespitinin beklentileri ölçeklerinden bağımsız olarak tüm şirketlere uygulanabilir olsa da bu Rehber bir küçük ve orta ölçekteki bir şirketin kaynakları, tedarik zincirindeki konumu ve avantajı ışığında durum tespitini uygulamak için farklı mekanizmalar kullanmayı seçebileceği durumları vurgulama amacıyla değildir, bakınız Giriş, ve
- Özel mülkiyetli, Devlete ait veya karma şirketler.

OECD Talimatları çok uluslu şirketleri hedef almaktadır. Bununla birlikte, OECD Talimatları uyarınca, bu Rehber herkes için iyi uygulamaları gösterir ve çok uluslu ile yurtiçi şirketler arasında muamele farkları anlatma amacıyla değildir.¹

Bu Rehber paydaşların şirketlerin etkilerini yönetmekle ilgili olarak alınması tavsiye edilen tedbirleri anlaması için bir referans görevi görebilir. Ulusal Temas Noktaları (NCP) tarafından OECD Talimatlarını tanıtmak için OECD Talimatlarına göre kullanılabilir.² Son olarak

¹ OECD Talimatlarının amacı yönünden Çok Uluslu Şirketlerin (MNE) tam bir tanımı gerekli değildir. Bu şirketler ekonominin tüm sektörlerinde faaliyet gösterir. Genellikle birden fazla ülkede kurulmuş ve faaliyetlerini çeşitli yollarla koordine edecek şekilde bağlantılı olan firmalar veya başka kuruluşlardan oluşurlar...OECD Talimatları MNE içindeki tüm şirketleri (ana şirketler ve/veya yerel kuruluşlar) ele alır. (OECD Talimatları, I, 4)

² OECD Talimatlarına dair 2011 tarihli değişik haliyle Konsey Kararına göre Ulusal Temas Noktaları (NCP) tanıtım faaliyetlerini üstlenmek, sorgulamaları idare etmek ve belli örneklerde Talimatların uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunların çözümüne katkıda bulunmak suretiyle etkinliğini artırmak için kurulmuştur. Bu Rehber NCP'ler tarafından OECD Talimatlarını tanıtmak için kullanılabilir ancak belirli durumların ibrazı için temel görevi görme amacını taşımaz. Bakınız ayrıca OECD Talimatları, Çok Uluslu Şirketler için OECD Talimatlarının Uygulama Prosedürleri Hakkında Yorumlar, 25.

bu rehberdeki tavsiyeler sektör çapında ve çok paydaşlı girişimler gibi durum tespit sürecinin bazı veya tüm adımlarında işbirliğini kolaylaştıran her türlü üçüncü tarafla da alakalıdır.

Bu rehberin temeli

Bu Rehber OECD Talimatlarında yer alan ilkelere, tavsiyelere ve standartlara dayalıdır. Bu itibarla Rehber, hazır giyim ve ayakkabı sektöründe durum tespiti ile ilgili olarak OECD Talimatları altında mevcut beklentilere açıklık getirmek amacıyla taşımakla birlikte herhangi bir ek beklenti yaratma amacıyla taşımamaktadır. İnsan haklarıyla ilgili olarak OECD Talimatları ve bu Rehberin BM İş ve İnsan Haklarına dair Yönlendirici İlkeleri (UNGP) ile ILO Konvansiyonları ve Tavsiyeleri ile aynı doğrultuda olması amaçlanmıştır.

Bu Rehber, tekstil ve giyim sektörlerinde sorumlu tedarik zincirleri üzerine İtalyan NCP'ler ile Fransız NCP'lerden gelen raporlara dayalı bir çok paydaşlı süreç yoluyla geliştirilmiştir.³ Bu Talimatların gözetilmesi isteğe bağlı olup yasal bir yükümlülük değildir.⁴

Yasalara uygunluk

Yerel kanunlara uyulması şirketlerin ilk yükümlülüğüdür. OECD Talimatları yerel kanun ve mevzuatların yerine geçmez ve bunların önüne geçtiği kabul edilmemelidir. OECD Talimatları kapsam olarak pek çok alanda yerel kanun ve mevzuatlardan daha geniş olabilse de bunlar bir şirketi çelişkili şartlarla karşı karşıya getirecek durumlarda bırakmamalı ve böyle bir amaç taşımamalıdır. Bununla birlikte yerel kanun ve mevzuatların

- ³. Bakınız Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatları için Fransız NCP (2013), *OECD Talimatlarının Tekstil ve Giyim Sektöründe Uygulanmasına İlişkin NCP Raporu*, Ekonomi ve Finans Bakanlığı, Paris; Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatları için İtalyan NCP (2014), *Tekstil ve Giyim Tedarik Zincirinde Sorumlu İş Yönetimine dair Rapor, Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatlarının Uygulanmasına dair İtalyan NCP'nin Tavsiyeleri*, Ekonomik Kalkınma Bakanlığı - Sanayi Politikaları, Rekabetçilik ve Küçük ile Orta Ölçekli Şirketler Genel Müdürlüğü (DGPICPMI), Roma.
- ⁴. Bu Rehber yasal yükümlülükler getirmezken, Talimatlarda öngörülen bazı uygulamalar, standartlar ve ilkeler ulusal kanunlarla da düzenlenebilir, örneğin mali olmayan raporlama şartları ile rüşvet ve yolsuzluğa ilişkin durum tespiti.

OECD Talimatlarının ilke ve standartlarıyla çeliştiği hallerde şirketler söz konusu ilke ve standartlara yerel kanunla çelişmeyecek şekilde uymanın yollarını aramalıdır.

Faydalar

Bu Rehber OECD Talimatlarının şirketlerin faaliyetlerinin hükümet politikalarıyla uyum içerisinde olmasını sağlama, şirketlerle faaliyet gösterdikleri toplumlar arasında karşılıklı güveni sağlamlaştırma ve bir şirketin faaliyetlerinin olumsuz etkilerini azaltma hedeflerini desteklemektedir.

Bu rehber ayrıca OECD Talimatları ile UNGP ve mesela İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) İşyerinde Temel Haklar ve İlkeler Bildirgesi, ilgili ILO konvansiyonları ve Tavsiyeleri ile ILO Çok Uluslu Şirketler ve Sosyal Politikalarla İlgili İlkeler Üç Taraflı Bildirgesi gibi diğer ilgili RBC standartlarında yer alan durum tespit tavsiyelerinin uygulanmasında şirketlere destek de vermektedir.

Ek olarak bu Rehber şirketlere RBC için durum tespit gerektiren bölgelerde iş yapmaları için, mali olmayan risklere dair raporlama da olmak üzere mevzuata uyumun sağlanmasında da yardımcı olabilir. Son olarak, bu Rehber işletmeye hükümetle, işçilerle ve sivil toplumla ilişkilerini sağlamlaştırma da destek olabilir.

Bu Rehberi uygulayan şirketler için beklenen diğer faydalar şunlardır:

- Hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki sorumlu tedarik zincirlerine dair müşteri ve piyasaların beklentilerini karşılama kabiliyetinin artması;
- Katılımcı şirketler ve sektörün itibarında artış;
- Küresel faaliyetleri tek bir RBC standartları seti üzerinden ve bürolar, tesisler, ülkeler ve bölgeler çapında sürekli olarak yönetme kabiliyetinde artış ve dolayısıyla faaliyet sonuçlarının ve uyumun etkinliğinin daha istikrarlı hale gelmesini destekleme ve bazı vakalarda maliyet tasarrufu sağlama;
- Şirket faaliyetleri ve tedarikinde OECD Talimatlarında yer alan hususlara ilişkin risklerle bağlantılı kesintilerde uzun vadede azalma.

Rehberin yapısı**I.Bölüm****Hazır Giyim ve Ayakkabı
Sektörüne İlişkin Ana Durum
Tespit Rehberi**

Bu bölüm OECD Talimatları altındaki beklentiler ile durum tespitinin niteliği ve kapsamını etkileyebilecek faktörlere ağırlık vermektedir. Paydaş katılımı, işbirliği ve cinsiyetle ilgili değerlendirmeler de - ki Bölüm I ve II boyunca uygulanabilir - yer almaktadır.

I.Bölümün merkezinde hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki şirketlerin durum tespitini OECD Talimatları doğrultusunda nasıl gerçekleştirebileceklerine ilişkin bir rehber seti yer almaktadır. Her bir alt bölüm farklı bir durum tespit süreci adımına karşılık gelmektedir. Ana Durum Tespit Rehberinde bulunan tavsiyeler genellikle bir şirketin kendi faaliyetleri ve kendi tedarik zincirinde karşılaşılabileceği tüm riskler için geçerlidir.

II.Bölüm**Sektör risklerine ilişkin modüller**

Bu bölüm şirketlerin I.Bölüm altındaki durum tespit tavsiyelerini hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki sektör risklerine nasıl uygulayabileceğine ilişkin bilgi sağlamaktadır. II.Bölüm altındaki modüllerin amacı bağımsız bir rehber olarak davranmak değildir, daha ziyade I.Bölüm altındaki Ana Rehber yardımcı olmalı ve şirketlere spesifik sektör risklerini ele alırken kendi durum tespit yaklaşımlarını nasıl özelleştirebileceklerine dair bilgi sağlamalıdır. Ayrıca, modüllerin amacı teknik Rehberlik sağlamak değildir. Şirketler, işbu Rehberdeki tavsiyelerle aynı doğrultuda oldukları hallerde mevcut rehber güvenmeleri konusunda teşvik edilir.

OECD Talimatları altında durum tespitine giriş ve durum tespitinin uygulanmasına ilişkin anahtar konseptler

OECD Talimatları altında Beklentiler

“Şirketler...fiili ve olası olumsuz etkileri önlemek veya hafifletmek için örneğin kendi şirket risk yönetimi sistemlerine eklemek suretiyle riske dayalı durum tespiti yapmalıdır... Durum tespitinin niteliği ve kapsamı belli bir durumun şartlarına bağlıdır.” (OECD Talimatları, II, A10)

“Şirketler...Talimatlarda yer alan konular üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktan veya katkıda bulunmaktan kendi faaliyetleri aracılığı ile kaçınmalı ve söz konusu etkileri meydana geldiklerinde ele almalıdır.” (OECD Talimatları, II, A11)

“Şirketler...bir olumsuz etkiyi, söz konusu etkiye katkıda bulunmadıkları hallerde, etkinin yine de faaliyetleri, ürünleri veya hizmetleriyle bir iş ilişkisi yoluyla doğrudan bağlantılı olduğu durumlarda önlemenin veya hafifletmenin yolunu aramalıdır. Burada amaç sorumluluğu olumsuz etkiye neden olan kuruluştan bir iş ilişkisinin olduğu şirkete kaydırmak değildir.” (OECD Talimatları, II, A12)

“From the 2011 update, companies are required to ensure that the information they provide is not a double-counting of impacts.” (OECD Guidelines, II, A11)

“Ensuring to ensure impacts of matters covered by the Guidelines, through their own activities, and address such impacts when they occur.” (OECD Guidelines, II, A11)

Sorumlu tedarik zincirleri için durum tespit süreci ve destekleyici tedbirler

Sorumlu iş yönetimini şirket politikası ile yönetim sistemlerine gömün

- Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirinde sorumlu iş yönetimi için taahhütlerini ifade eden bir politika benimseyin.
- Şirketin kendi faaliyetleri ve kendi tedarik zincirindeki zarar risklerine ilişkin durum tespiti yapmak için yönetim sistemlerini güçlendirin.

Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zararları saptayın

- Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zarar risklerini araştırın
- Şirketin kendi faaliyetlerine ilişkin bir öz değerlendirme yapın
- Yüksek risklerle ilişkili tedarikçileri tesis seviyesinde değerlendirin
- Şirketin etkilerle ilişkisini değerlendirin

Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zararları durdurun, önleyin veya hafifletin

- Şirketin kendi faaliyetleri dahilindeki zararı durdurun, önleyin veya hafifletin
- Şirketin tedarik zincirinde zarar önlemenin veya hafifletmenin yollarını arayın İzleyin
- Durum tespitine ilişkin ilerlemeyi ve kendi faaliyetlerinde etkinliğini doğrulayın, gözleyin ve geçerleyin*
- Durum tespitine ilişkin ilerlemeyi ve şirketin tedarik zincirindeki etkinliğini doğrulayın, gözleyin ve geçerleyin*

Duyurun

- Şirketin durum tespitini şirketin olası ve fiili zararları nasıl ele aldığı da dahil olmak üzere alenen duyurun
- Etkilenen paydaşlarla haberleşin

Uygun hallerde iyileştirmeleri sağlayın veya işbirliği yapın

- Şirketin kendi faaliyetleri dahilinde iyileştirmelere olanak vermek için bir süreç yerleştirin
- Meşru süreçler yoluyla şirket aleyhine getirilen şikayetleri dinleyin

Durum tespit süreci

* Durum tespitinin etkinliği fiili ve olası zararların şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zinciri dahilinde hangi ölçüde önlendiği ve hafifletildiği ile ölçülür.

OECD Talimatları altında Durum Tespiti

Durum tespiti şirketlerin fiili ve olası olumsuz etkilerini saptayabilecekleri, önleyebilecekleri, hafifletebilecekleri ve nasıl ele aldıklarını açıklayabilecekleri bir süreçtir.⁵ Durum tespit belli olumsuz etkilerle (yani zararlar) ilgili olarak OECD Talimatlarına göre gerçekleştirilir. Bir şirketin durum tespitini kendi faaliyetleri üzerinde ve tedarik zinciri üzerinden tedarikçileri ve diğer iş ilişkileri hakkında yapması beklenir. Durum tespiti, şirketin faaliyetleri ve faaliyet bağlamı zaman içinde değişikçe zarar risklerinin de değişebileceğini kabul eden sürekli bir alıştırmadır.⁶

Riske dayalı

Durum tespiti riske dayalı olmalıdır. Uygulamada, bu Rehberin tümü için geçerli olabilecek bu konsept aşağıdaki şekilde anlaşılabilir:

- Bir şirketin durum tespitini gerçekleştirmek için aldığı tedbirler zararın olabirliliği ve şiddetiyle orantılı olmalıdır. Örneğin, bir şirket kötü işgücü denetimine sahip bir ülkeden dış kaynak kullanıyorsa, şirketin çocuk istihdamı, zorla çalıştırma ve diğer işgücü etkilerini önlemek için alması gereken tedbirler bir şirketin güçlü bir işgücü denetimine sahip bir bölgede faaliyet gösteren bir tedarikçiden kaynak kullanması durumunda alması gereken tedbirlerden daha kapsamlı olacaktır.

Şirket zararın olabirliliği ve şiddetine dayalı olarak tedbir aldığı sırayı önceliklendirebilir.

ANAHTAR TERİMLER

Olumsuz etki - OECD Talimatları bağlamında 'olumsuz etki' OECD Talimatlarında yer alan konular (ör: çocuk istihdamı, ayrımcılık, tehlikeli kimyasallar, vs.) üzerindeki olumsuz etkiler olarak kabul edilebilir. 'Zarar' ve 'olumsuz etkiler' terimleri bu nedenle bu Rehber boyunca birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Risk Bütün bu Rehber boyunca 'risk' terimi kişilere, diğer kuruluşlara ve toplamlara insan hakları, işgücü hakları ve çevreye ilişkin zarar riskini ifade eder. Bu Rehber işletmenin kendisine ilişkin risklere ağırlık vermez.

⁵ OECD Talimatları, II, Yorumlar, 14.

⁶ OECD Talimatları, IV, Yorumlar, 45.

Durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler

Tüm şirketlerin ölçeklerine veya faaliyet bağlamlarına bakılmaksızın durum tespiti yapma sorumlulukları vardır. Bununla birlikte, örneğin atılacak adımlar gibi, belli bir duruma uygun olan durum tespitinin niteliği ve kapsamı şirketin ölçeği, faaliyetlerinin bağlamı, OECD Talimatlarında yer alan özel tavsiyeler ile olumsuz etkilerin olabilirliği ve şiddeti gibi faktörlerden etkilenecektir.⁷ Ayrıca, insan hakları durum tespiti gerçekleştirmek için atılan adımlar diğer risk alanlarındaki durum tespitinden farklı olabilir. Bu Rehber şirketin ölçeğinin, işletmesinin niteliğinin ve kaynak kullanım modellerinin durum tespitinin niteliğini ve kapsamını nasıl etkileyebileceğine bakar; bununla birlikte diğer faktörler de şirketin durum tespiti yapmak için attığı özel adımları etkileyebilir.

- *Kaynak kullanım modelleri:* Bir şirketin kaynak kullanım organizasyonu durum tespitini nasıl yapacağını etkileyebilir. Örneğin, eğer bir şirket alıcı aracılığıyla kaynak kullanıyorsa, tedarikçileri değerlendirmek için alıcı aracısıyla ortaklık kurabilir. Basitlik adına, bu Rehber kaynak kullanım modellerini aşağıdaki gibi nitelendirir:
 - Doğrudan kaynak kullanımı: Bir şirket tedarikçisiyle doğrudan sözleşmeye dayalı bir ilişkisi kurar.⁸
 - Dolaylı kaynak kullanımı: Bir şirketin ürünleri (ör: hammadde veya mamul ürün) bir araçtan tedarik etmesi.
- *Şirketin ölçeği:* Bir şirketin ölçeği durum tespiti yapma sorumluluğunu değiştirmese de bir şirketin durum tespitini nasıl uyguladığı ölçeğinden etkilenebilir. Örneğin, durum tespitini uygulamak için kaynaklar, bilgi ve kapasite büyük ölçekli işletmelere kıyasla küçük ve orta ölçekli işletmelerde (KOBİ) daha sınırlı olabilir. Aynı zamanda KOBİ'ler sıklıkla daha küçük faaliyetlere ve daha az tedarikçiye sahiptir.
- *İşin niteliği:* İster bir perakendeci, marka, alıcı aracısı ya da üretici vs. olsun bir şirketin işinin niteliği

⁷ OECD Talimatları, II, Yorumlar, 15.

⁸ 'Doğrudan kaynak kullanımı' terimi OECD Talimatlarında kullanılan 'doğrudan bağlantılı' terimi karıştırılmamalıdır. Bir şirket, tedarik zincirindeki olumsuz etkilerle doğrudan bağlantılı olacak bir tedarikçiden doğrudan kaynak kullanmak zorunda değildir.

şirketin durum tespiti gerçekleştirme şeklini etkilemesi muhtemeldir. Örneğin, bir perakendecinin sattığı ancak sahip olmadığı markalar üzerinde bir durum tespiti yapmak için attığı adımların kendi markası ve ürünleri hakkında durum tespiti yapmak için attığı adımlardan farklı olması muhtemeldir.

Anlamlı paydaş katılımı

Şirketler durum tespitinin bir parçası olarak etkilenen paydaşlarla anlamlı bir ilişkiye girmemelidir. Böyle bir ilişki karşılıklı olmalı, iyi niyet çerçevesinde gerçekleştirilmeli ve duyarlı olmalıdır. Paydaşlara doğru ve eksiksiz bilgi verilmeli ve onları etkileyebilecek büyük kararlar alınmadan önce fikir belirtmelerine olanak tanınmalıdır.

Paydaşlar şirketin ve muhataplarının eylemlerinden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen veya etkilenebilecek kişi veya grupları içerir. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe bir şirketin paydaşları muhtemelen şunları kapsar:

- şirketin kendi çalışanları, şirket adına iş yapan diğer çalışanlar ile sendikalar ve işçilerin kendi seçtiği temsilci örgütleri
- şirketin tedarik zincirinde şirketin faaliyetlerinden etkilenen işçiler ve sendikalar ile işçilerin tercihi olan temsilci örgütleri
- şirketin tedarikçileri
şirketin faaliyetlerinden etkilenen toplum üyeleri
- şirketin faaliyet gösterdiği veya kaynak kullandığı bölgelerin yönetimleri

Paydaşlar katılımında bulunmalı—yani aşağıdaki tasarım ve uygulamaya—aşağıdaki durum tespit süreçlerine aktif olarak katılmalıdır:

- mahallinde tedarikçi değerlendirme Bakınız Bölüm 2.3.
- düzeltici eylem planlarının geliştirilmesi Bakınız Bölüm 3.
- etkilerin doğrulanması, geçerlenmesi ile gözlenmesi Bakınız Bölüm 4.
- faaliyet seviyesinde şikayet mekanizmalarının tasarımı Bakınız Bölüm 6.1

Uygulamada bu işçilerin, sendikaların ve işçilerin tercih ettiği temsilci örgütlerinin işgücü riskleri için yukarıdaki durum tespit süreçlerine katılmaları gerektiği anlamına gelir.

Şirketler ayrıca paydaşlara danışmaya teşvik edilir—bilgi ve geri dönüşlerinin gerektiği anlamına gelir—şirketin faaliyetleri ve tedarik zincirinde riskler araştırılırken.

Uygulamada şirketlerin paydaşlarla ilişkiye girebileceği bir dizi yol vardır. Şirketler ve paydaşlar birlikte kendilerini etkileyebilecek ilişki yöntemlerini saptamaya teşvik edilir. Endüstriyel ilişkiler, yönetimin işgücünü toplu olarak ilgilendirdiği hallerde önemli bir paydaş katılım formu olarak görülebilir. Şirket, şirketin faaliyetlerin en çok etkilenmesi muhtemel paydaşlarla veya muhataplarıyla katılımı öncelikli hale getirmelidir.

Durum tespitinde işbirliği

Bu Rehberde yer alan pek çok tavsiye sektör seviyesinde işbirliği içinde, sendikalarla doğrudan ortaklık içerisinde veya çok paydaşlı girişimler yoluyla uygulanabilir ve işbirliği bu Rehber boyunca gerçekten de teşvik edilir. İşbirliği münferit şirketlerin zararı saptama, önleme ve hafifletme sorumluluğunu değiştirmez. Bununla birlikte işbirliği durum tespitini uygulamamın bir aracı olarak kullanılabilir. Ek rehberlik, I.Bölüm boyunca işbirliğinin yararlı olabileceği yerlerde sağlanmaktadır ancak işbirliğine ilişkin rehberlik kapsamlı değildir.

Sektör işbirliği

Sektör işbirliği bir dizi şekil alabilir ancak genelde bilgi biriktirmek, avantajı artırmak ve etkili tedbirleri çoğaltmak için kovalanır.

- *Bilgi biriktirme* —hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki pek çok şirket aynı ülkeler ve tedarikçilerden kaynak kullanır. Bilgiyi paylaşma bu nedenle sektördeki belli risklerle ilgili bilincin artmasına yardımcı olur ve ortaya yeni çıkan risklere çoğu münferit şirket için mümkün olduğundan daha çabuk dikkat çeker.
- *Kaldıracı artırma*—kaldıracı bir şirketin bir diğer şirketi etkileme becerisini ifade eder. Bir şirketin tedarikçilerini etkileme gücü (kaldıracı) bir tedarikçiyle ilgili zararlı etkileri saptarken, önlerken ve hafifletirken önem taşır. Bununla birlikte, bir münferit şirketin küçük ölçekli olması veya

nispeten önemsiz alım gücü gibi kendi başına avantajdan yoksun olmasının pek çok nedeni vardır. Tek bir şirketin avantajdan yoksun olabileceği yerlerde birlikte faaliyet gösteren bir şirket grubu, bir tedarikçinin düzeltici eylem planında yer alan faaliyetlerini, zaman çizelgelerini ve takip tedbirlerini aynı doğrultuya getirmek suretiyle daha büyük etkileme becerisi uygulayabilir.

- *Etkili tedbirleri çoğaltma*—işbirlikçi teşebbüsler etkili oldukları kanıtlanmış genişletme çözümlerinin (örneğin politika, eğitim, kapasite artırımı, vs. gibi) yanı sıra programlamada tekrarları engellemede rol oynayabilir.⁹ Genişletme de benzer şekilde ilk başta pilot çözümlere yatırım yapmak için sınırlı kaynaklara sahip KOBİ'leri katabilir.
- *Sektör şeffaflığı artırma*—işbirliği, örneğin tedarikçi değerlendirmeleri, alınan tedbirler ile ölçülmüş iyileştirmeler gibi yekun bilginin açıklanmasını kolaylaştırarak sektörün şeffaflığını geniş ölçüde artırabilir ve bu arada münferit şirketlerin hazır oldukları anda tesis seviyesindeki bilgileri yaymalarına olanak verebilir.

Maliyet paylaşımı ve tasarrufları çoğunlukla sektör işbirliğinin bir faydasıdır. Bu özellikle KOBİ'ler için yararlı olabilir.

Yukarıdakine ek olarak, bir etkinin belli bir bölgede birden çok sektörde yaygın olduğu durumlarda sektörler arası işbirliği ayrıca daha etkili çözümlerin saptanıp genişletilmesini kolaylaştırabilir (yani etkiyi bir sektörden diğerine itelemek yerine). Örneğin bakınız Modül 1 Çocuk istihdamı ile Modül 3 Zorla Çalıştırma

Sendikalarla doğrudan sözleşmeler

Şirketler durum tespit sürecine yukarıdaki bölümde de bahsedildiği gibi işçileri, sendikaları ve işçilerin kendi tercihi olan temsilci örgütlerini de katmalıdır. Şirketler ayrıca aşağıdaki nedenlerle sendikalarla doğrudan sözleşmelere gidebilir: (i) durum tespit süreçlerinin tasarımına ve uygulanmasına işçilerin katılımını kolaylaştırma, (ii)

⁹ Tedarikçi değerlendirmeleri ve programlamanın (ör: eğitim girişimleri) tekrarlanması, toplanan veya dağıtılan bilginin kalitesinde ya da tedarikçinin kapasitesinde bir artış olmaksızın tedarikçiler üzerinde gereksiz bir yük oluşturabilir. Değerlendirme metodolojisini uyumlaştırmaya ve bu uyumlaştırılmış değerlendirmelerin kabul edilmesini desteklemeye ağırlık veren işbirlikçi girişimler, uyumlaştırılmış değerlendirmenin yüksek standartlara uygun olması şartıyla, tedarikçilere binen yükü azaltmanın yanı sıra değerlendirmenin kalitesini de artırabilir.

standartları işçi haklarına uygulamak ve şirketleri bunlar için hesap verebilir tutmak veya (iii) şirketler hakkında işçi haklarına ilişkin olarak şikayette bulunmak. İşbirliği yasal olarak bağlayıcı veya isteğe bağlı olabilir. Sendikalarla işbirliğinin örnekleri küresel çerçeve sözleşmeleri ile toplu sözleşme özgürlüğünü kapsamakla birlikte bu örnekler kapsamlı değildir.

- Küresel çerçeve sözleşmeleri (GFA) bir şirket ile bir Küresel Sendika Federasyonu arasında küresel bir seviyede görüşülür. Bu sözleşmeler işçilerin haklarını, belli bir ülkede standartların mevcut olup olmadığına bakılmaksızın, standartları sendika hakları, sağlık, güvenlik ve çevre uygulamaları ile çalışma ilkelerinin kalitesine uygulamak suretiyle korumaya yarar. Küresel Çerçeve Sözleşmeleri yasal olarak bağlayıcı olabilir.

Toplu sözleşme özgürlüğü sendikalar ile şirketler arasında belli bir bağlam ile ilgili endüstriyel ilişkiler içerisinde toplu sözleşme özgürlüğünün uygulanmasına ilişkin olarak müşterek bir anlayış ve taahhüt geliştirir. Bunlar belki tek bir marka ile tedarikçi ve sendika arasında yerel olarak veya bir alıcı grubu, tedarikçiler ve sendikalar arasında bölgesel çapta ve sektör çapında yapılabilir. Protokol sözleşmeleri yasal olarak bağlayıcı olabilir. Bakınız Metin Kutusu 13.

Şirketler ile sendikalar arasında küresel seviyedeki sektör anlaşmaları, küresel sendikalar ile şirketler arasında işbirliği yoluyla hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki belli sektör risklerini ele almak için yapılan anlaşmalardır. Bu anlaşmalar tüm üyelerin uygulamayı kabul ettiği ortak bir amaç ve eylem çerçevesi getirir.

Çok paydaşlı teşebbüsler

Şirketler ayrıca çok paydaşlı teşebbüsler (MSI) yoluyla da işbirliği yapabilir. Çok paydaşlı teşebbüsler, belli sektör risklerini ele almak veya durum tespit sürecinde belli adımları uygulamak için çoğunlukla paydaşlar arasındaki işbirliğini kolaylaştırmak için kurulur. MSI'ler tanımı itibarıyla paydaşların katılımını kapsarken bir yandan da üyeler ve MSI'lerin hedefleri oldukça değişiklik gösterir.

İşbirliği karşısındaki olası zorluklar

İşbirliğinin karşısındaki zorluklardan biri, şirketlerin tedarikçi bilgisini tanımlama ve bu bilgiyi işbirliği girişimine

katılanlar arasında paylaşma kabiliyetidir. İşbirliğini kolaylaştırmak için sektör, bilgiyi paylaşma ve tedarikçileri tanımlamaya ortak bir yaklaşım (ör: ortak tedarikçi sicilleri veya Kimlik kodları gibi) yönünde çabalamaya teşvik edilir.

İşbirlikçi teşebbüslerin rekabet kanununa uygun olup olmaması da durum tespiti amacıyla işbirliği ile ilgili olarak sektörde sık sık gündeme gelen bir zordur, bununla birlikte rekabet kanunu, önemli rekabet sınırlarını etkilemedikleri sürece şirketlerin işbirliği faaliyetlerini yasaklamaz. Ayrıntılar için bakınız Metin Kutusu 1.

Metin Kutusu 1. Rekabet kanunu ve sorumlu iş yönetimi¹

Rekabet kanunu, önemli rekabet parametrelerini etkilemedikleri sürece şirketler tarafından yapılan işbirliğine dayalı faaliyetleri yasaklamaz.

Genel olarak, rekabet kanunları ve politikaları şunları yasaklar: (i) hard-core karteller/çıplak kısıtlamalar; (ii) diğer rekabet engelleyici anlaşmalar; (iii) piyasa hakimiyeti veya pazar gücünü istismar eden ya da genişleten rekabet engelleyici tek taraflı davranış ve (iv) rekabet engelleyici birleşmeler ve satın almalar. Bağımsız rakipler arasındaki işbirliği faaliyetleri genellikle i ve ii kapsamında incelenir.

Birçok durumda—ve belki çoğu durumda—şirketler, rekabet kanununu ihlal etmeksizin sorumlu iş yönetimi ve durum tespiti konusunda işbirliği yapabilir. Bununla birlikte, endişeler olduğunda şirketler herhangi bir rekabet kanunu sorununu önlemek için önlemler alabilir. Örneğin, şirketler —veya yer aldıkları ortak teşebbüsler— şunları yapmaya teşvik edilir:

- Belirli bir yönetim biçimi veya işbirliği faaliyetinin rekabet kanununa aykırı olarak görülebileceği ve bu nedenle düzenlemelerle ilgili risklere yol açıp açmayacağı konusunda şüpheleri varsa rekabet kurumlarına danışmak.
- Rekabet endişelerini azaltmak için ortak teşebbüslerde şeffaflığı oluşturmak. Rekabet kurumları, yönetim tamamen özel ise rakipler arasındaki girişimler veya anlaşmalarda daha kuşkucu olma eğilimindedirler. Ayrıca, şeffaflık potansiyel olarak sorunlu konuları ortaya çıkarmaya ve böylece hızlı bir şekilde ele alınmalarını sağlamaya yardımcı olabilir.
- Anti-tröst uyum programları oluşturmak. Uyum programlarının en iyi şekilde nasıl tasarlanıp yürütüleceğine ilişkin rehber belgeler belirli yargı alanlarındaki rekabet kurumları tarafından sık sık sağlanmaktadır. En iyi uygulamalar hakkında genel rehber de bulunmaktadır.

1. Daha fazla rehber için bakınız Paris, OECD, Sorumlu İş Yönetimine İlişkin Küresel Forumun Rekabet Kanunu ve Sorumlu İş Yönetimi oturumu için referans materyali, Capobianco, Gillard ve Bijelic, (2015), "Rekabet kanunu ve sorumlu iş yönetimi".

Hesap Verebilirlik

Yukarıda belirtildiği gibi, şirketler durum tespitleri için bireysel sorumluluğa sahiptir ve tüm ortak çalışmaların ferdi şirket özgü koşulları usulüne uygun olarak dikkate almasını sağlamalıdır. Uygulamada bu durum, şirketlerin ortak teşebbüslerin etkinliğine yönelik nasıl katkıda bulunabileceklerini düşünmeye teşvik edildiği anlamına gelir. Örneğin:

- Bağımsız olarak belirlenen zarar ve ortaya çıkan risk örneklerini bildirerek; 10
- Şirketin kendi faaliyetleri veya tedarikçilerine ilişkin ilgili bilgileri paylaşarak (örneğin, tedarikçilerin listesini gizli olarak teşebbüsle paylaşmak) ya da
- Uygun olduğu hallerde, teknik yardım sağlayarak.

Ayrıca, bir şirket durum tespit sürecinin aşamaları ile ilgili işbirliği yapmak için bir teşebbüse girdiğinde, şirket bu teşebbüsün durum tespitinin hangi yönlerini yerine getirmeye yardım ettiğini ve hangi bileşenleri şirketin tek başına yapması gerekeceğini belirlemelidir. Ayrıca, durum tespitinde işbirliğini kolaylaştırmayı amaçlayan teşebbüslerin:

Teşebbüsün durum tespitinin hangi bileşenlerini kolaylaştırmaya yardım ettiğini (örneğin, sektör risklerinin tanımlanması, risklerin önceliklendirilmesi, vb.) açıkça belirtmesi ve

- Yaklaşımlarının bu Rehberdeki tavsiyelerle uyumlu olduğunu göstermesi tavsiye edilmektedir. Bu bakımdan teşebbüs, teşebbüsün durum tespitinin bu Rehberle uyumunu ne ölçüde desteklediğini belirlemek için uzmanlar ve paydaşlardan oluşan bir incelenmeyi isteyebilir.

Durum tespitini uygularken cinsiyet hususları

Kadınlar, hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirindeki işgücünün çoğunluğunu oluşturmaktadır. Zarar riskleri genelde kadınlar ve erkekler için farklılık gösterir. Örneğin, kadınlara erkeklerden daha düşük ücretler ödenmesi daha olasıdır; kadınlar çoğunlukla istikrarsız veya kayıt dışı/düzensiz istihdamla bağlantılıdır.

¹⁰ Örneğin, bir paydaş şirkete zarar riskini arttırabilecek mevcut olan bağlamda bir değişikliği vurgulayabilir. Şirket bunu teşebbüsle paylaşmalıdır.

Düşük gelirli kadın işçiler özellikle işyerinde tacize karşı korunmasızdır. Bu nedenle belirli bir bağlamda kadınların benzersiz konumu durum tespitinin tüm aşamalarında sistematik olarak dikkate alınmalıdır. Şirketler şunları yapmaya teşvik edilir:

- Kadınların etkilerden nasıl orantısız bir şekilde etkilenebileceğini dikkate alın (örneğin, göçmen işçiler, azınlıklar, genç kadınlar, vb.). Örneğin, cinsel taciz ile cinsel ve cinsiyete dayalı şiddet sektördeki kadınları ağırlıklı olarak etkiler.
- Bir program veya politikanın kadınlar üzerinde istenmeyen olumsuz sonuçları olup olmayacağını dikkate alın.
- İzleme ve değerlendirme önlemlerinin tasarımına kadınları dahil edin.
- Şikayet mekanizmalarının etkilenecek tüm taraflar (örneğin, kadınlar, erkekler, göçmen işçiler, vb.) için eşit şekilde erişilebilir olup olmadığını değerlendirin.
- Bir şikayet mekanizması için erişim noktası olarak görev yapan kişinin şikayetçinin cinsiyeti, dini, vb. bakılmaksızın erişilebilir olmasını sağlayın. Savunmasız gruplardan gelen kadınlara özel dikkat gösterilmelidir.

I.Bölüm

**Hazır Giyim ve
Ayakkabı Sektörüne İlişkin Ana
Durum Tespit Rehberi**

1. Sorumlu iş yönetimini şirket politikası ile yönetim sistemlerine gömün

OECD Talimatları altında Beklentiler

OECD Talimatları, şirketlerin açıklama (II, 2d) ve insan hakları ile ilgili politika taahhütleri vermesini açıkça önermektedir (OECD Talimatları, IV, 4; OECD Talimatları, IV, Yorumlar 44).

OECD talimatları ayrıca "şirketlerin insan haklarına saygı göstereceklerine dair taahhütlerini: (i) şirketin en üst seviyesinde onaylanmış; (ii) ilgili dahili ve/veya harici uzmanlar tarafından bilgilendirilmiş; (iii) şirketin personeli, iş ortakları ve faaliyetleri, ürünleri veya hizmetleri ile doğrudan bağlantılı diğer taraflardan insan haklarıyla ilgili

beklentilerini öngören; (iv) halka açık olan ve tüm personel, iş ortakları ve diğer ilgili taraflara dahili ve harici olarak iletilen; (v) şirket genelinde yerleştirmek için gerekli operasyonel politikalar ve prosedürlere yansıtılan bir politika beyanı ile ifade etmesini" tavsiye eder. (OECD Talimatları IV, Yorumlar 44)

OECD Talimatları, şirketlerin açıklama ve insan hakları dışındaki konularla ilgili bir politika taahhüdünde bulunmasını açıkça tavsiye etmese de, OECD Talimatlarındaki tüm bölümlere uygulanabilecek iyi bir uygulama olarak kabul edilebilir.

1.1 Sorumlu iş yönetimi konusunda şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirinde sorumlu iş yönetimi için taahhütlerini ifade eden bir politika benimseyin.

Sorumlu iş yönetimi ile ilgili şirket politikası (bundan sonra RBC politikası olarak anılacaktır):

- Kendi faaliyetleri ile ilgili taahhütler içermeli ve tedarik zincirinin bütünü boyunca şirketin —tedarikçiler, lisans sahipleri ve aracılar dahil olmak üzere— iş ortaklarından beklentilerini belirtmelidir.
- OECD Talimatları tarafından kapsanan konuları kapsamalıdır. Şirketin RBC politikası ayrıca şirketle ilgili sektör riskleri ve alt sektör riskleri ile ilgili uluslararası standartları desteklemeyi taahhüt etmeli ve ilgili uluslararası standartlara açık şekilde atıfta bulunmalıdır.¹¹
- Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki en önemli risklerle ilgili durum tespiti yapma taahhütlerini içermelidir. Bakınız Bölüm 2.1.
- *(Perakendeciler, markalar ve diğer alıcılar)* şirketin kaynak kullanım uygulamaları yoluyla zararlı etkilere katkısını önlemeyi taahhüt ettiği anlamına gelen, sorumlu kaynak kullanımı uygulamaları için bir taahhüt içermelidir. Bakınız Metin Kutusu 4.

¹¹ Hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki sektör riskleri sınırlama olmamak üzere şunları içerir: çocuk işçiliği, ayrımcılık, zorla çalıştırma, çalışma saatleri, iş sağlığı ve güvenliği, sendika ve temsilci işçi kuruluşları kurma veya katılma hakkı ve toplu sözleşme hakkı, tazminat, ayrımcılık, tehlikeli kimyasallar, su tüketimi, su kirliliği, enerji tüketimi ve CO2 emisyonları, rüşvet ve yolsuzluk.

Uluslararası standartların örnekleri Çok Uluslu Şirketler için OECD Talimatları, BM İş Dünyası ve İnsan Haklarına dair Rehber İlkeler, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi ve ILO'nun (Uluslararası Çalışma Örgütü) Çalışma Hayatına ilişkin Temel Haklar ve İlkeler Bildirgesini içerir. Her durumda ve ülke veya şirketlerin faaliyetlerinin özel bağlamına bakılmaksızın, Uluslararası İnsan Hakları Yasasında belirtilen uluslararası kabul gören insan haklarına atıfta bulunulmalıdır. OECD Talimatları, IV, 39.

- İlgili olduğu hallerde, 'taşeronluğun' tanımı ile varsa taşeron işlerindeki farklar dahil olmak üzere, doğrudan tedarikçi tarafından alt yüklenicilerin (taşeron) kullanımına ilişkin olarak şirketin beklentilerini belirtmelidir. Bakınız Metin Kutusu 2.
- Şirketin iş modelleriyle ilgili olduğu hallerde, şirketin evden çalışanlara iş yaptırma ve el işi kullanımı ile ilgili beklentilerini göstermelidir, bakınız Modül 12.
- Durum tespiti süresince etkilenen paydaşlarla anlamlı bir katılım için bir taahhüt içermelidir. Bakınız OECD Talimatları altında durum tespitine giriş.
- Bunların nasıl öne sürüldüklerine bakılmaksızın kendi faaliyetleri ile ilgili olarak şirkete yönelik tüm şikayetlerin dinlenip ele alınacağına dair bir taahhüt ile yasal süreçler yoluyla yapılan şirketin tedarik zincirinde zararlara neden olduğu veya katkıda bulunduğu dair ölçülmüş ve doğrulanmış şikayetlerin dinlenip ele alınacağına dair bir taahhüt içermesi teşvik edilir. Bakınız Bölüm 6.2.

Metin kutusu 2. Taşeronluk ve diğer durum tespiti süreçlerine ilişkin politika

Siparişlerin üçüncü şahıslara taşere edilmesi hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin birçok aşamasında oldukça yaygın bir uygulamadır. Taşeronluk, bir şirketin kısa tedarik süreleri ve siparişlerde değişikliklere hızlı bir şekilde yanıt vermesini, tasarım gibi belirli görevlerde uzmanlaşmasını veya örneğin şablon baskı gibi şirket içi olmayan özelleşmiş görevleri dışarı yaptırmasını sağlar. Bununla birlikte dış kaynak kullanımı aynı zamanda tedarik zincirinde şeffaflığı azaltabilir ve yüksek riskli bağlamlarda insan hakları ile işgücü istismarları ve çevresel etkiler riskini artırdığı kanıtlanmıştır. Bu nedenle, yüksek riskli bağlamlarda çalışırken ve yüksek bir taşeronluk olasılığının bulunduğu hallerde, bir şirketin bu riskleri azaltmak için alması gereken durum tespiti tedbirleri artırılmalıdır.

Durum tespitinin bir bileşeni olarak, şirketler taşeronluğa izin verilip verilmediği ve ilgili beklentiler konusunda yüksek riskli bağlamlarda faaliyet gösteren doğrudan tedarikçileri için açık beklentileri oluşturmalıdır.

Metin Kutusu 2. Taşeronluk ve diğer durum tespiti süreçlerine ilişkin politika (devamı)

Şirket taşeronluğa izin verir

Şirket taşeronluğa izin veriyorsa, tedarik zincirindeki taşeronlarla ilgili durum tespiti yapmalı veya tedarikçisinin bunu yapmasını sağlamalıdır. Uygulamada, bu durum taşeronlar konusunda durum tespiti sürecinin tüm aşamalarının —uygun görüldüğünde düzeltici eylem planlarının geliştirilmesi ve izlenmesi gibi önlemler dahil olmak üzere— yapılması gerektiği anlamına gelir. Ortak teşebbüsler, taşeronlarla ilgili durum tespitini kolaylaştırmaya yardımcı olabilir.

Buna ek olarak, şirket şeffaflık ve taşeronların seçimi ile ilgili net şartlar belirlemeye teşvik edilmektedir. Aşağıda örnek tedbirler verilmiştir:

- **Taşeronların ön yeterliliği:** Taşeronlar, doğrudan yükleniciler için kullanılanlara benzer şekilde titiz süreçler yoluyla ön yeterliliğe sahip olmalıdır. Bakınız bölüm 3.2.2. Bunun, tedarikçilerin önceden onaylanmış taşeron listesinde olmak için başvurduğu sistematik bir süreç olması tavsiye edilir. Onaylanan taşeronlar, onaylı kalmak için yarı düzenli olarak (örneğin, yıllık) gözden geçirilebilir. Bu taşeronların çalışanlarının, doğrudan yüklenicilerin çalışanlarıyla benzer şekilde şikayet mekanizmalarına erişimi olmalıdır.
- **Sözleşme süreci:** Doğrudan tedarikçiler önceden onaylanmış taşeronlarla taşeron sözleşmesi yapabilir. Bununla birlikte, doğrudan yükleniciler aşağıdakileri açıklamaya hazır olmalıdır:
 - Taşeron işlerinin amacı;
 - Önceden onaylanmış taşeronun seçimi;
 - Taşeronun güncel bilgileri ve
 - Sözleşme tahsisinin boyutu.
- Mümkün olduğunda, üreticiler taşeronlarıyla devam eden ilişkiler kurmaya ve ilgiliyse, düzeltici tedbirlerin alınması ve izlenmesinde aktif olarak yer almaya teşvik edilir.

Şirket taşeronluğa izin vermez

Bir şirketin taşeronluğu yasaklamayı seçmesi halinde, şirket taşeronluğun yetkisiz tedarikçilere verilmesi veya siparişlerin zorunlu fazla mesai ya da diğer işgücü etkileriyle sonuçlanma riskini azaltmak için ek tedbirler uygulayabilir. Örneğin, şirketin siparişlerin özelliklerini değiştirdiği durumlarda, yetkisiz taşeronluk verilmesi riskini azaltmak için tedarik süresi aynı şekilde değiştirilmelidir—diğer bir deyişle, şirket taşeron işleri için teşvikleri azaltmalıdır.

Politikanın niteliği

Şirket RBC politikası, tek bir politika veya birkaç bağımsız politikadan oluşabilir ya da iş ahlaki veya iş etiği ilkeleri gibi şirketin daha geniş yönetim belgelerine entegre edilebilir. Şirket RBC politikası ayrıca mevcut politikalar ve taahhütler üzerine inşa edilebilir.¹²

Politikanın benimsenmesi ve güncellenmesi

Şirket RBC politikası, ilgili dahili ve harici uzmanlar tarafından geliştirilip bilgilendirilmeli ve şirketin en üst seviyesinde onaylanmalıdır.

RBC politikası statik bir belge olmamalı, bunun yerine şirketin tedarik zincirinde zarar riskleri hakkında artan bilgi ile dahili ve harici paydaşların katkıları üzerine oluşturulan yinelemeli bir süreç aracılığıyla güncellenmelidir. Örneğin, şirket kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki zarar risklerinin kapsamını belirledikten sonra politikasında bir açık belirleyebilir. Bakınız Bölüm 2.1

Politikanın duyurulması

Şirket RBC politikası halka açık hale getirilmeli ve tüm çalışanlar, tedarikçiler ve diğer iş ortakları ile diğer ilgili taraflara iletilmelidir. Bakınız Bölüm 5.1.

İşbirliği

Hazır giyim ve ayakkabı sektörü birçok sektör girişimi, sendikal sözleşmeler veya üyeleri için politikalar veya davranış kuralları geliştiren çok paydaşlı girişimler içerir. Şirketler, bu politikalar yönelik değerlendirmeler konusunda sektör işbirliğini kolaylaştırmak için bu tür mevcut taahhütler ile politikalarını benimsemeye veya uyumlaştırmaya teşvik edilir. Bununla birlikte, şirketin benimsediği politikalar bu Rehberdeki tavsiyelerle uyumlu olmalıdır. Sektör girişimleri, sendikal sözleşmeler ve çok paydaşlı girişimlerin değişen koşullar ve ortaya çıkan riskleri yansıtmak üzere politikalarını gözden geçirip güncellemeleri için mevcut süreçleri olmalıdır.

¹² Özellikle durum tespitinin beklentileriyle ilgili olarak OECD Talimatları ve bu Durum Tespiti Rehberine dayalı bir fark analizi güncellenmesi gereken alanların vurgulanmasına yardımcı olabilir.

Durum tespiti niteliğini etkileyebilecek faktörler

Büyüklikleri, tedarik zincirindeki konumu ve yerine bakılmaksızın tüm şirketler bir RBC politikası benimsemelidir. Bununla birlikte, şirketin politikası kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki—ürünleri, iş modelleri, kaynak kullanım modelleri ve faaliyet gösterdiği ya da kaynak sağladığı ülkelerden etkilenecek spesifik zarar risklerini yansıtmalıdır. Ayrıca, şirketler özel koşullarını ve kaynak kullanım modellerini hitap eden politikalar benimsemeye teşvik edilmektedir. Örneğin, üçüncü şahıs işe alma veya istihdam kuruluşları kullanan bir şirket sorumlu işe alım ve istihdam ile ilgili bir politika oluşturmak için teşvik edilir.

1.2 Şirketin kendi faaliyetleri ve kendi tedarik zincirindeki zarar risklerine ilişkin durum tespiti yapmak için yönetim sistemlerini güçlendirin.

Gözetim

Şirket:

- şirketin RBC yaklaşımı ve uygulamasını yönetmek için yönetim kurulu ve üst düzey yönetim sorumluluğu atamak dahil olmak üzere RBC'yi denetlemek ve desteklemek için kurumsal yönetim oluşturmaya veya güçlendirmeye teşvik edilmektedir.
- RBC politikasının uygulanmasına nezaret etmek için gerekli yetkinlik, bilgi ve deneyime sahip üst düzey yöneticilere sorumluluk atamalıdır.
- İnsan hakları, işgücü, çevre ve bütünlük riskleriyle ilgili durum tespiti için yeterli dikkat ve destek vermeli ve buna uygun kaynaklar tahsis etmelidir ve

Yeterli personel zamanını güvence altına almalı ve tedarik zinciri durum tespitinde çalışanların görevlerini yerine getirmek için yeterliliğe sahip olmasını sağlamalıdır.

Karar verme

Şirket, durum tespitini karar verme süreçlerine dahil etmelidir. Örnekler aşağıdakileri içerir:

- Bir şirket, tavsiye edilen boya renkleri malzemeler nedeniyle tehlikeli kimyasallar kullanma riskini arttırabilecek yeni

bir ürün geliştirmeyi düşünmektedir. Şirket, durum tespiti yapma maliyeti ve fizibilitesini karar verme süreçlerine dahil eder.

- Bir şirket, faaliyetlerini bilinen insan hakları ihlallerine sahip bir ülkeye yaymayı düşünmektedir. Şirket, ülkede sorumlu bir şekilde çalışıp çalışamayacağını belirlemek için insan hakları durum tespiti yapma maliyeti ve fizibilitesini karar verme sürecine dahil eder.

İşlevsel uyumlaştırma

Doğası gereği, RBC politikası çeşitli iç departmanlarla (örneğin, kaynak kullanımı, tasarım, vb.) ilgili olacaktır. Bu nedenle, özellikle bir işletme biriminin teşvikleri RBC politikasıyla uyumlu olmadığında şirket, ekipler ve işletme birimleri arasında uyum sağlamaya teşvik edilmektedir. Bir şirketin işlevsel uyumlaştırmayı nasıl geliştirebileceğine ilişkin bazı örnekler şunları içerir:

- İşletme birimleri arasında durum tespiti ve RBC politikası ile ilgili geri bildirim ve öğrenmeyi kolaylaştırma;
- Durum tespiti ile ilgili bilginin ilgili karar vericilere sağlanmasını ve bunun yeterli ve uygun olmasını sağlama;
- Şirketin kendi faaliyetleri veya tedarik zincirinde zarar riskini arttırabilecek bir kararın verme sürecine birden fazla işletme biriminin yer alması (örneğin, yeni, yüksek riskli bir ülkeden kaynak kullanımı).

Örneğin, hazır giyim ve ayakkabı sektöründe satın alma birimlerinin teşvikleri tedarikçi insan hakları, işgücü ve çevre performansını denetleyen işletme birimlerinin teşvikleriyle uyumlu olmayabilir. Bunun ışığında, satın alma birimlerinin kaynak kullanımı için ön yeterliliğe sahip tedarikçiler; (ilgili ise) kaynak kullanımı için ön yeterliliğe sahip tedarikçiler ve tedarikçi sipariş kapasitesi gibi devam eden ve güncellenmiş bilgilere erişiminin olması tavsiye edilmektedir.

Durum tespitini desteklemek için bilgi sistemleri

Şirket, doğru ve güncel olan ve durum tespitini yapmak için gerekli tüm bilgileri depolayabilen bilgi yönetim sistemleri geliştirmelidir. Bilgilerin 5 yıl süreyle saklanması tavsiye edilmektedir. Bu Rehber boyunca, durum tespiti amacıyla Tablo 1'de yer bilgilerin tanımlanmasına atıfta bulunmaktadır.¹³

¹³. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe tedarik zincirinin eşleştirmesine çok önem verilmiştir. Şirket kaynaklarının nereden geldiğini ve nerede olduklarını saptamak, özellikle fiili ve potansiyel zararın belirlenmesi (bakınız bölüm 2) ve bu etkilerin önlenmesi ve hafifletilmesi (bakınız bölüm 3) gibi durum tespiti hususlarını kolaylaştıran önemli bir süreçtir. Şirket, bu Rehber göre durum tespitini yapmak için gerektiği ölçüde tedarikçileri ve diğer iş ilişkilerini tanımlamalıdır. Daha önemlisi, bu Rehber şirketin tedarik zincirindeki hangi katmanla eşleşmesi gerektiğini belirtmezken, şirketin durum tespitini nasıl yaptığını gereçlendirmesi beklenmektedir (bakınız bölüm 5). Diğer bir deyişle, bir şirket tedarik zincirindeki riskleri nasıl belirlediğini ve ele aldığını açıklayabilmelidir.

Tablo 1. Durum tespitini gerçekleştirmek amacıyla toplanacak ve saklanacak bilgiler

Bilgi	Rehberdeki referans
Şirketin satın aldığı ve ürettiği ürünler ile bu ürünlerin üretimi ve satışıyla ilişkili genel zarar riskleri	Bölüm 2.1
(Perakendeciler için) Şirketin sattığı markaların listesi ve ilgili ürünler	Tablo 3
(Perakendeciler için) Şirketin sattığı markaların durum tespiti yapıp yapmadığına ilişkin bilgi	Tablo 3
Zarar riskinin daha yüksek olduğu kabul edilen, şirketin kaynak sağladığı ülkeler. Bu, ham madde ihracatçıları gibi bir şirketin tedarik zincirinde kaynağa yönelik olabilecek ülkeleri içerir.	Bölüm 2.1
Şirketin, zarar riskinin daha yüksek olduğu kabul edilen aşamalar veya kaynak ülkelerde faaliyet gösteren tedarikçileri ve diğer iş ortakları	Bölüm 2.3
(Opsiyonel) Şirketin tedarik zincirinde kaynağa yönelik ciddi zararlarla bağlantılı ürünler için tedarik zincirindeki tıkanma noktaları	Metin Kutusu 3
Tedarik zincirinde evden çalışanları istihdam etme olasılığı daha yüksek olan aşamalar (örneğin, boncuk işi, nakış, deri işleme)	Modül 12
Tedarik zincirinde taşeronluğu içermeye olasılığı daha yüksek olan aşamalar	Metin Kutusu 2
Şirketin risk kapsamı çalışmasının bulguları	Bölüm 2.1
Bireysel tedarikçi değerlendirmelerinin bulguları	Bölüm 2.3
İlgili düzeltici tedbir planları kapsamındaki tedarikçi taahhütleri	Bölüm 3.1
Ön yeterliliğe sahip tedarikçi ve taşeronların listesi	Bölüm 3.2.2

2. Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zararları saptayın

OECD Talimatları altında Beklentiler

OECD Talimatları, şirketlerin "OECD Talimatlarının kapsamında olan konular üzerindeki fiili ve olası olumsuz etkileri belirleme" beklentisi ortaya koyar. (OECD Talimatları, II, A10)

Bu, şirketin kendi faaliyetlerinden kaynaklanan etkilerin (II, A11) yanı sıra "şirketin katkıda bulunmadığı ancak yine de bir iş ilişkisiyle faaliyetleri, ürünleri veya hizmetleri ile doğrudan bağlantılı olan etkileri" kapsar. (OECD Talimatları, II, A12)

OECD Talimatları bağlamında, 'iş ilişkisi' "iş ortakları, tedarik zincirindeki kuruluşlar ve iş faaliyetleri, ürün ve hizmetleriyle doğrudan bağlantılı herhangi bir diğer Devlet dışı veya devlet kurumuyla olan ilişkileri" içerir. (OECD Talimatları, IV, Yorumlar 43)

2.1 Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki fiili ve olası zarar riskinin kapsamı

Şirket kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki en önemli zarar risklerini tespit etmek için kapsam belirleme çalışması yapmalıdır. Kapsam belirleme, bilinen sektör riskleri üzerine oluşturulmalı ve ilgili risk faktörlerini dikkate almalıdır. Periyodik, bilgiye dayalı ve belgelendirilmiş olmalıdır.

Şirket, faaliyet gösterdiği veya kaynak sağladığı ülkeler, şirketin ürettiği veya sattığı ürünler ile iş ve kaynak kullanımı uygulamalarına dayalı olarak kendi faaliyetleri ve tedarik zincirinde risklerin olabilirliği ve zararın şiddetini belirlemek için bilinen sektör ve alt sektör risklerden yararlanmaya teşvik edilmektedir. Bu risklerin her biri aşağıda açıklanmıştır: Şirket, ham maddelerden perakende satışa kadar genel risk alanlarını dikkate almalıdır. Bilinen tüm bilgilere dayanarak, şirket hangi zarar risklerinin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki en önemli riskler olduğunu (veya olması muhtemel) belirlemelidir. Şirketin sahip olduğu ürün grubunun sayısı, kaynak sağladığı ülkelerin sayısı vb. gibi faktörler şirketin kendi tedarik zincirindeki zarar risklerini nasıl değerlendirdiğini etkileyebilir. Bakınız Tablo 3.

Metodoloji

Şirket, masa başı araştırmasına dayanabilir. Bilgi boşluklarının olduğu hallerde şirket, paydaşlar ve uzmanlarla etkileşime geçmeye teşvik edilir. Şirket, kapsam belirleme sürecine katkı sağlamak ve ortaya çıkan yeni sorunları vurgulamak için işçi temsilcilerini içeren harici bir paydaş danışma grubu kurabilir. Erken uyarı sistemleri veya şikayet mekanizmaları aracılığıyla gündeme getirilen meseleler de etki düzenleri hakkında bilgi sağlayabilir.

Şirket, yarı düzenli olarak (örneğin her iki yılda bir) kapsam değerlendirmesinin bulgularını incelemelidir. Bununla birlikte, durum tespiti statik bir süreç değildir. Bu nedenle, şirket kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki zarar riskleri anlayışını besleyen bilgilerini sürekli olarak güncellemeli ve devam eden bir şekilde —bir ülkenin düzenleyici çerçevesindeki değişiklikler gibi— değişen koşulları dikkate almalıdır ve ortaya çıkan risklere müdahale etmeye hazır olmalıdır.

Sektör riskleri

Sektör riskleri, küresel olarak ürün grupları ve coğrafyaları genelinde hazır giyim ve ayakkabı sektöründe yaygın olan risklerdir. Hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin temel özellikleri —düşük vasıflı işgücü yoğunluğu,

dağınık üretim, kısa tedarik süreleri— belirli işgücü ve insan hakları etkileri için daha yüksek riskli hale getirmektedir. Bu risklerin birçoğu tedarik zincirinin her aşamasında mevcuttur. Benzer şekilde, ürünler ve ürün geliştirme süreçlerinde kullanılan malzemelerin kendileri hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin çeşitli aşamalarında bazı çevresel zarar riskini arttırmaktadır. Örneğin, yaş terbiye (ıslak yöntem) tehlikeli kimyasalların kullanımı için kesim-yapım-düzeltilme işleminden daha yüksek bir risk taşır. En yaygın sektör riskleri detaylı olarak belgelenmiş olup aşağıda listelenmiştir: Bazı alt sektörler (örneğin, lüks mallar, spor giyim, iş kıyafetleri, vb.) Tablo 2'de yer almayan (hayvan sağlığı gibi) ancak ilgiliyse aynı şekilde dikkate alınması gereken benzersiz risklerle karşılaşabilir.¹⁴

Tablo 2. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe sektör riskleri*

İnsan hakları ve işgücü riskleri	Çevre riskleri	Bütünlük riskleri
Çocuk işçiliği	Tehlikeli kimyasallar	Rüşvet ve yolsuzluk
Ayrımcılık	Su tüketimi	
Zorla çalıştırma	Su kirliliği	
İş sağlığı ve güvenliği (örneğin, Çalışanla ilgili yaralanma ve hastalık)	Sera Gazı (GHG) emisyonları	
İşçilerin bir sendika kurma veya katılma ve toplu sözleşme hakkının ihlali		
Asgari ücret kanunlarına uyulmaması		
İşçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamayan ücretler		

* Sektör riskleri yukarıdakiler ile sınırlı değildir.

Ürün risk faktörleri

Bazı ürünler, onları yapmak için kullanılan süreçler nedeniyle diğerlerinden daha yüksek etki riski taşır. Örneğin, pamuklu ürünlerin daha yüksek bir tehlike riski olabilir.

¹⁴ Hayvan sağlığı, besicilik ve arazi haklarıyla ilgili risklere ilişkin özel rehberlik bu Rehberde yer almamaktadır ancak hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirindeki bazı aktörler ile alakalı olabilir. OECD, Sorumlu Zirai Tedarik Zincirleri için OECD-FAO rehberinde bu konularla ilgili durum tespit rehberliği sağlar.

Paratiyon, Aldicarb ve Metamidofos gibi böcek ilaçları (inektisidler); polyester ürünlerin sera gazı emisyonlarına katkıda bulunma riski daha yüksek olabilir.¹⁵

Ülke risk faktörleri

Ülke risk faktörleri, belirli bir ülke veya üretim kümesinde ya da belirli bir ülkedeki sanayi içindeki koşullar olup, yukarıda belirtilen sektör risklerini daha olası hale getirebilir. Bunlar genellikle yönetim, sosyo-ekonomik ve sanayi faktörlerini içerir. Örneğin, yüksek göçmen işgücü oranları çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, ücret kanunlarına uymama ve cinsel taciz için bir risk faktörüdür.¹⁶ Bakınız Bölüm II, Sektör riskleri genelinde ülke risk faktörleri için modüller.

İş modeli risk faktörleri

Şirketin sattığı ürün gruplarının sayısı ve bu ürün gruplarını hangi sıklıkla değiştirdiği (yani, yıldaki mevsimlere) gibi şirket iş modeli, şirketin tedarik zincirinde zarar riskini etkileyebilir. Bu özellikle perakendeciler ve markalar için geçerlidir ancak mamul malların geniş bir yelpazesini üreten üreticiler için de geçerli olabilir. Aşağıda bir şirketin iş modelinin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki zarar risklerini nasıl etkileyebileceğine dair bazı örnekler yer almaktadır.

- Çok sayıda ve oldukça çeşitlendirilmiş ürün grupları olan şirketler genellikle malzemeler, üretim süreçleri ve benzerindeki değişiklikler nedeniyle kendi tedarik zincirlerinde daha çok sayıda zarar riski altındadır.
- Çok sayıda ürün döngüsü veya mevsime sahip olan şirketler genellikle ürünlerin daha kısa sürede tasarımdan üretime alınmasını gerektirir. Kısa yanıt süreleri, işgücü ve insan hakları istismlarına katkıda bulunabilecek olan siparişlerde değişiklik, acele siparişler ve diğer satın alma uygulamaları riskini artırır.

¹⁵ Polyester fiber üretimi, yüksek seviyelerde sera gazı emisyonları üreten enerji ağırlıklı bir süreçtir (125 MJ/kg fiber kadar yüksek). Muthu, S. (2014), *Tekstil ve Giyim Tedarik Zincirinin Çevresel Etkisinin Değerlendirilmesi*, Tekstilde Seriler, Woodhead Publishing, Cambridge.

¹⁶ Yüksek göçmen işgücü oranları bazı insan hakları ve işgücü istismlarları için artan bir riske işaret edebilirken, sadece göçmen işçi çalıştırdığı için şirketlerin tedarikçilerle iş ilişkisini kesmesi tavsiye edilmemektedir. Bunun yerine, şirketler göçmen işçi istihdamının sorumlu olmasını sağlamak için durum tespitlerini uygun hale getirmelidir.

aşırı fazla mesai, zorunlu fazla mesai ve izinsiz dış kaynak kullanımı gibi.

- Çok sayıda ürün döngüsü aynı şekilde şirket tarafından malzeme ve kaynak kullanımında artışa ve dolayısıyla artan bir karbon, su ve atık ayak izine yol açabilir.
- Bir şirketin yurtdışı faaliyetlerinin kapsamı ile bu faaliyetler üzerindeki kontrolünün kapsamı bütünlük risklerine maruziyetini arttırabilir.

Kaynak kullanım modeli risk faktörleri

Benzer olarak, şirketin kaynak kullanım modelleri - geniş bir tedarikçi aralığından veya sözleşmeye dayalı ilişkilerinin niteliğinden ya da kaynak kullanımının doğrudan veya dolaylı olmasına bakılmaksızın - tedarik zincirindeki zarar risklerini arttırabilir (veya azaltabilir). Bu liste kapsamlı olmasa da, bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

Çok sayıda tedarikçi şirketin tedarik zincirinde zarara maruziyeti arttırabilir. Ayrıca, şirketin büyüklüğü ve tedarik zinciri durum tespitine tahsis edilen kaynakları ile ilişkili olarak çok sayıda tedarikçiyi kontrol etmek daha zor olabilir.

- Bir şirketin tedarikçileriyle ilişkilerinde dalgalanma kendi tedarik zincirindeki zararı saptama, önleme veya hafifletme kabiliyetini etkileyebilir. Örneğin, tedarikçilerle kısa vadeli ilişkiler bir şirketin tedarikçi değerlendirmesi sırasında saptanan riskleri yeterince önlemek veya hafifletmek için zamanı olmadığı anlamına gelebilir. Ayrıca şirketin saptanmış her türlü etkiyi önlemek veya hafifletmek için tedarikçisini etkileme kabiliyetinden yoksun olduğu anlamına da gelebilir. Benzer şekilde, ister uzun süreli siparişler ister kısa süreli siparişler olsun, şirketin sözleşmelerinin tipik uzunluğu bir şirketin tedarikçilerini etkileme kabiliyetini düşürebilir.
- Dolaylı olarak (ör: alıcı araçları yoluyla) kaynak kullanan ve bu araçlar için yeterli seçim süreçleri olmayan şirketlerin tedarikçileri üzerinde sınırlı bir görüş alanı ve kontrolü bulunur.
- Pek çok ülkede faaliyet gösteren veya kaynak kullanan şirketler - ölçekleriyle görece olarak - daha büyük zarar riskine maruz kalabilir ve dolayısıyla zararı önleme ve hafifletmeyi daha zorlu bulabilir.

Şirketin en önemli zarar risklerini saptayın

Bilinen tüm bilgiye dayalı olarak şirket, kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki - zararın olabilirliği ve şiddetiyle ilgili olarak - hangi zarar risklerinin en önemli olduğunu belirlemeli ve bu riskleri ilk başta tedbir alınacaklara göre önceliklendirmelidir. Zararın şiddeti ölçeği, kapsamı ve düzeltilemez niteliğine göre değerlendirilir.

- "Ölçek" olumsuz etkinin ciddiyetini ifade eder.
- 'Kapsam' etkilenen veya etkilenecek kişi sayısını ilgilendirir.
- 'Düzeltilemez nitelik', etkilenenleri en azından olumsuz etkiden önceki durumlarıyla aynı veya eşit bir duruma geri getirebilme becerisindeki herhangi bir sınırı ifade eder.

Hazır giyim ve ayakkabı sektörü dahilindeki sorunların karmaşıklığı ve çeşitliliğine bakıldığında, bir şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zinciri içindeki en önemli zarar risklerinin saptanması muhtemelen şirketin kimi zaman kanaat kullanmasını gerektirir. Şirketin bu sürece paydaşları ve uzmanları dahil etmesi teşvik edilir. Her halükarda şirketler risklerin nasıl belirlendiğini ve öncelik verildiğini gerekçelendirmeye hazırlıklı olmalıdır. Bakınız bölüm 5.

İşbirliği

Şirketlerin bilgiyi alenen veya belli üretim süreçleri, ülkeler, kaynak kullanım modelleri vs ile bağlantılı zarar risklerini sanayi seviyesinde paylaşması teşvik edilir. Bilgiyi sektör seviyesinde paylaşmak ortaya çıkan zarar risklerinin saptanması için özellikle önemlidir.

Durum tespitinin niteliğini etkileyebilecek faktörler

Tüm ürün hatları ve kaynak kullandıran ülkeler çapında genel riskleri kapsamak amacıyla, bir şirket yukarıdaki Rehberi uygulamak için bir riske dayalı yaklaşım kullanabilir. Bununla birlikte, şirketin dikkatinin bir ürün hattının veya bir alt bileşenin belli risklerle ilişkili olduğuna çekilmesi durumunda (raporlar, paydaş katılımı, şikayet mekanizmaları vb yollarla) şirket bu bilgiyi göz ardı etmek yerine kapsama uygulaması sırasında toplanan diğer bilgilerle birlikte dikkate almalıdır.

Tablo 3. Durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler

Bağlam	Tavsiyeler
Şirket bir çok ürün hattına sahiptir	Şirketin öncelikle işinin merkezi olan ürün hatlarıyla bağlantılı zarar risklerini veya en ağır zarar riskini taşıyan ürün hatlarını incelemesi teşvik edilir. Bu riskler saptanıp ele alınır alınmaz, diğer ürün hatlarıyla bağlantılı risklerin saptanıp ele alınmasına geçilmelidir.
Şirket karmaşık ürünler satıyor (yani sayısız alt bileşenli)	Tüm alt bileşenler üzerinden risklerin araştırılması amacıyla şirket ilk önce bir mamul ürünün en önemli bileşeniyle bağlantılı zarar risklerini saptamalıdır. Eğer bir şirket örneğin fermuarlı ve metal düğmeli deri ceketler satıyorsa ilk başta derinin kaynağına, boyama ve finiş sürecine ve mamul ürünün üretimine odaklanabilir.
Şirket pek çok ülkede faaliyet gösteriyor veya kaynak kullanıyor (yani faaliyet gösterme veya kaynak kullanma)	Şirketlerin etki riskinin en önemli olduğu ülkeleri saptaması ve buna dayanarak risk değerlendirmesi yapması, kapsam araştırmasına katılacak dış kaynak ülkelerini önceliklendirmesi teşvik edilir.
Şirket malzemeleri (örneğin ham madde) için menşe ülkelerine ilişkin görüş alanına sahip değil	Bilginin mevcut olduğu yerlerde, şirket tedarik zincirlerindeki malzeme işleyicilere satılan ham maddelerin muhtemel menşe ülkesini saptamak için hammaddelerin ticaret akışlarını saptayabilir (örneğin; belli bir ülkede faaliyet gösteren eğiriciler için pamuğun çoğunluğunun nereden satın alındığının haritasını çıkarmak gibi). Büyük çok uluslu şirketler tarafından pazarlanan ticari emtialar için, şirketler uluslararası ticari emtia tüccarlarıyla (örneğin pamuk tüccarları) bağlantı kurabilir ve şirketin malzeme işleyicilerinin bulunduğu ülkede satılan ham maddelerinin kaynağının neresi olduğunu sorabilir.
Perakendeci	<p>Şirket hem kendi markaları hem de kendisine ait olmayan ancak sattığı ürünler üzerinde bir durum tespiti gerçekleştirmelidir. Aldığı spesifik adımlar her biri için farklı olabilir.</p> <p>Şirket kendi markaları için bu Rehberi izlemelidir. Kendisine ait olmayan markalar için ise şirket, bu markaların durum tespiti yapıp yapmadığı veya o durum tespitinin kapsamı hakkında bilgi toplayabilir. Eğer şirket sayısız marka satıyorsa, öncelikle ticari mallarının en büyük yüzdesini temsil eden markalara veya en büyük zarar riski taşıyan ürünlere öncelik verebilir.</p> <p>Şirket, sattığı kendisine ait olmayan markalarla ilişkili zarar risklerini azaltmak için zamanla sistematik tedbirler almaya teşvik edilir. Örneğin, şirketin sattığı markalar için bunlara ait durum tespiti uygulamalarının bir incelemesini içeren bir ön yeterlilik süreci getirebilir.</p>

Bağlam	Tavsiyeler
Lisans Veren	Eğer bir şirket kendi ticari markasını kullanması için başka bir şirkete ruhsat veriyorsa, şirketin yine de ticari markayı taşıyan ürünler üzerinde bir durum tespiti yapma sorumluluğu vardır, gerçi bunun için atacağı spesifik adımlar değişebilir. Örneğin, lisans veren lisans alanlardan bu Rehber'e göre durum tespiti yapmasını talep edebilir. Lisans alanların küçük ve orta ölçekli işletmeler olması halinde, şirket durum tespitinin yapılmasının gerektiği ve uygun olduğu hallerde lisans alanlarının kapasitelerini artırmasına yardımcı olmaya teşvik edilir. Şirket ayrıca lisans alanlarına durum tespitini işbu Rehber'e göre yapmalarında doğrudan yardımcı olabilir. Şirket, ticari markasını taşıyan ürünlerle bağlantılı zarar risklerini azaltmak için zamanla sistematik tedbirler almaya teşvik edilir. Örneğin, şirket lisans alanları için bunların durum tespit uygulamalarının bir incelemesini içeren bir ön yeterlilik süreci getirebilir.

2.2 Şirketin kendi faaliyetlerine ilişkin bir öz değerlendirme yapın

Şirketin kendi faaliyetleri içerisinde bir zarar riskini saptamış olması durumunda şirket, risk kapsamını ve tesisteki fiili etkileri belirlemek için bir dahili değerlendirme yapmalıdır.

Metodoloji

Varsa, şirket işverenler için mevcut güvenilir rehberi takip etmeye teşvik edilir.¹⁷ II.Bölümdeki modüller sektör riskleri için yardımcı tavsiyeler ile hükümetler ve uluslararası kuruluşlardan kaynaklara ilişkin kapsamlı olmayan bir liste içermektedir.

Şirket kendi faaliyetleri içindeki olası ve fiili zararları saptarken çalışanları, işçileri ve sendikalar ile işçilerin kendi tercihleri olan temsil örgütleri de dahil olmak potansiyel olarak etkilenen paydaşları da katmalıdır. Bu kritik bir adımdır. Paydaşları katmaya ek olarak şirket, risklerin hangi ölçüde önlendiğini veya hafifletildiğini değerlendirmek için politikalarını ve sistemlerini de gözden geçirmelidir. Aşağıda şirketin öz değerlendirmenin bir parçası olarak inceleyebileceği örnek politika, sistem ve tedbirlere ilişkin kapsamlı olmayan bir liste yer almaktadır.

- Saptanan risklere dair politikalar ve üst yönetimden gelen mesajlar

¹⁷ Örneğin ILO işverenler için işçilik risklerini nasıl saptayıp hafifletebileceklerine ilişkin kapsamlı bir rehber geliştirmiştir.

I. 2. ŞİRKETİN KENDİ FAALİYETLERİNDEKİ FİİLİ VE OLASI ZARARLARI SAPTAYIN...

- Satın alma uygulamaları ve fiyat belirleme Bakınız Metin Kutusu 4.
- Risklere ilişkin kural ve prosedürler
- Uyumu desteklemek için koyulan programlar
- Çalışan eğitimi, beceriler ve şirket faaliyetindeki risklere ilişkin bilgi
- Takip edilecek politika ve prosedürler gibi mali kontroller, mali kaynak ve işlemlerin yönetimi ve raporlaması Bkz. Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Modül 11
- Zarar risklerini gerçekleşmeden önce saptamak için kırmızı bayrak sistemleri de dahil olmak üzere prosedürlerin takibi
- Suistimalleri bildiren kişilere yönelik misillemelere karşı muhbir kanalları ve korumalar

İnsan hakları ve işgücü etkilerinin düzeltilmesine olanak vermeye yönelik süreçler (ör: faaliyetle ilgili şikayet mekanizmaları)

Şirket aşağıdaki hallerde bir öz değerlendirmenin yapılmasında harici destek bulması için teşvik edilir.

- yeterli ve uygun şekilde önlenmemesi (ör: tehlikeli kimyasalların bertarafı) durumunda ciddi zarara neden olabilecek etkiler;
- Kurum bünyesinde mevcut olmayan teknik uzmanlık gerektiren önleyici tedbirler (ör; yangın, bina, elektrik emniyeti)

2.3 Yüksek risklerle ilişkili tedarikçileri tesis seviyesinde değerlendirin

Tedarikçi seçimi (riske dayalı yaklaşım)

Şirket, şirketin kapsam araştırması sırasında öncelik verilen daha yüksek zarar riskleriyle ilişkili tedarikçileri değerlendirmelidir. Tedarikçiler, şirketin tedarik zincirindeki konumlarına dayalı olmaktan ziyade zarar riskine dayalı olarak seçilmelidir (yani ana (ilk katman) fabrikaların maruz kaldığı etkilerin değerlendirilmesine)

üçüncü katmanın maruz kaldığı önemli risklerin değerlendirilmesinden daha fazla öncelik verilmesine gerek yoktur).¹⁸ Bununla birlikte bazı faktörler - şirketin tedarikçilerini etkileme kabiliyeti (kaldıraç), şirketin büyüklüğü, tedarikçi sayısı gibi—şirketin tedarikçileri değerlendirmek için atacağı spesifik adımları etkileyebilir. Aşağıda durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörlere bakınız.

Yüksek riskli tedarikçilerin belirlenmesinde bazı hususlar şunlardır:

- tedarikçinin yüksek risk barındıran bir ülkede faaliyet göstermesi;
- Tedarikçinin yüksek risk içeren bir üretim süreciyle iştigal etmesi (örneğin yaş terbiye tehlikeli kimyasallardan dolayı yüksek risklidir);
- Bir önceki tedarikçi değerlendirmesinde saptanan zararlar veya zarar riskleri.

İçerik

Çoğu zarar riskleri için şirket tedarikçi değerlendirmesi sırasında aşağıdakileri değerlendirmelidir.

- Tedarikçinin zararı önlemek için uyguladığı tedbirler (ör; politika, eğitim, tesis geliştirme);
- Zeminde fiili zarar veya zarar riski (örneğin kimyasalların güvenli olmayan idaresi);
- İşçilerin insan hakları ve işçilik haklarına ilişkin olarak haklarının ne derece bilincinde oldukları;

tedarikçinin faaliyet düzeyinde bir şikayet mekanizması kurup kurmadığı veya kurmuşsa, bunun Tablo 8'deki tavsiyeleri hangi ölçüde karşıladığı; Faaliyet düzeyinde şikayet mekanizmasının ana kriterleri ve tavsiyeler.

Değerlendirme yaklaşımı ve metodoloji

- *Değerlendirmenin niteliği (ör; denetim, görüşmeler, odak grupları) riskle denk olmalıdır. Tüm riskler için*

¹⁸. Bu yaklaşımın amacı sanayiye bilhassa birinci-katman (doğrudan) tedarikçileri odaklanmaktan çekip şirketin, her nerede yer alıyorsa, en ciddi risklerine odaklanmasını sağlamaktır.

uygun tek bir değerlendirme şekli yoktur. Örneğin, bir tesisin yapısal bütünlüğünü ve yangın ile bina güvenliğini denetlemek için bir teknik denetim gerekirken işyerinde cinsel taciz riskini değerlendirirken tesis dışı odak grubu daha uygun olabilir. İşgücü ve insan hakları meseleleri için ise, değerlendirmeler ağırlıklı olarak işçilerle görüşmelere dayanmalı ve işçiler değerlendirmenin tasarımına ya doğrudan veya sendikaları ve kendi tercihleri olan temsilci örgütleri aracılığıyla katılmalıdır. Bazı durumlarda, azarlanma korkusu veya işçilere hazır cevaplar vermeleri öğretildiğinden geleneksel görüşmelerde hassas bilgilerin derlenmesinde etkili olmayabilir. Bu durumlarda katılımcı değerlendirme yöntemleri dikkate alınabilir.¹⁹

- *Değerlendirme yerel bağlama ilişkin güçlü bir anlayış üzerinde kurulmalıdır.* Yerel faaliyet bağlamının iyice anlaşılması gerekli bilgiyi yakalayabilen değerlendirmelerin tasarımında önemli bir adımdır. Standart bir değerlendirme bir başlangıç olarak kullanılabilir ancak yerel şartlara göre özelleştirilmelidir. Değerlendirme ekipleri değerlendirmenin tasarımı ve uygulamasında güç dinamikleri ile kültür normlarını dikkate almalıdır. Bakınız aşağıda faaliyet bağlamını anlama
- *Bilginin doğrulanması* Subjektif saptamalar gerektiren riskler için - örneğin çoğu insan hakları ile işgücü riskleri gibi - durumu değerlendirmek için çoklu veri noktaları kullanılmalıdır. Verinin çoklu veri toplama kaynağından veri yakınsaması içeren üçgenleme bulguların inanılır ve savunulabilir olmasını sağlamaya yardımcı olur.
- *Şirket fiili bulgular beklenen bulgularla uyumadığında değerlendirme metodolojisini ayarlamalıdır.* Örneğin, eğer bir şirket aşırı çalışma saatleri için yüksek riskli bir bağlamda çalışıyorsa ve aşırı çalışma saatleri bulunamıyorsa şirket değerlendirme metodolojisini yeniden düşünmelidir.

¹⁹ Katılımcı değerlendirme yöntemleri paydaşların rol yapma, bir resim, şema veya harita gösterip bununla ilgili sorular sorma, bir öykü isteme, vb gibi aktif katılımı içeren kolaylaştırma teknikleridir. Bakınız SIMPOC (2005), *Çocuk İstihdamı Hızlı Değerlendirme Metodolojisine dair Başvuru Kitapçığı*, ILO, Cenevre, UNICEF.

Değerlendirme ekibi

Değerlendirmeyi gerçekleştiren kişiler kalifiye olmalıdır yani aşağıdaki yetkinlikleri gösterirler:

- Şirketin değerlendirdiği ilgili riskler hakkında kapsamlı bilgi (ör; çocuk istihdamı, zorla çalıştırma, vs.), yerel bağlam dahilinde mevcut olan riskle ilişkili fiili ve olası zararların saptanması için en iyi metodolojiye ilişkin bir anlayış da dahil olmak üzere ekspertiz.
- Olumsuz etkilere ilişkin uluslararası ve ulusal standartlara dair bilgi.
- Değerlendirmeyi yerel bağlam içerisinde yapabilme kapasitesi (ör; dil becerileri).

Değerlendirmeyi yapanların yukarıdaki tüm yetkinliklere tüm risk alanlarında ve tüm bağlamlar çapında sahip olması muhtemel değildir. Bu zorluk karşısında değerlendirmeyi yapanlar birlikte yukarıdaki yetkinliklere sahip ekipleri dahil edebilirler.

Sektörde kadınların hakimiyetine ve bazı sorunları çevreleyen hassasiyete bakıldığında (ör; cinsel taciz, zorla çalıştırma, vs.) yukarıdaki yetkinliklere ek olarak şirket, değerlendirmeyi yapan kişinin cinsiyetinin önemli olup olmadığı konusunda insafli olmalıdır.

Değerlendirme sıklığı

Yorgunluğu değerlendirmek hazır giyim ve ayakkabı sektöründe bir kaygı unsurudur. Tedarik değerlendirmeleri bilgilerde boşlukların bulunduğu veya bağlamın muhtemel değişmiş olabileceği durumlarda gerçekleştirilmelidir. Diğer bir deyişle, tedarikçi değerlendirmeleri katma değer sağlamalıdır. Bu bağlam içerisinde şirketlere aşağıdaki rehberi gözetmeye teşvik edilir.

Yeni tedarikçiler siparişler verilmeden önce değerlendirilmelidir. Tedarikçi değerlendirmesinin sonuçları şirketin bu tedarikçiyle sorumlu bir şekilde çalışıp çalışamayacağına dair bilgi vermelidir. Bakınız ön yeterlilik üzerine bölüm 3.2.2.

- Ttedarikçi değerlendirmeleri şirket tarafından yapılabilir veya mantıklı bir zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilmiş olmaları halinde (ör; geçen yıl) mevcut güvenilir değerlendirmelere dayanabilir. 'Güvenilir değerlendirme', gerçek ve olası zararların saptanmasına yönelik süreçlere ilişkin olarak

işbu Rehberdeki tavsiyeleri karşılayan meşru değerlendirme ekipleri tarafından yapılan değerlendirmeleri ifade eder. Eğer güvenilir bir değerlendirme zaten mevcut ise, şirketin bulguları incelemesi ve daha sonra saptanmış zararları önlemeye veya hafifletmeye ve izlemeye yönelik durum tespit faaliyetlerine odaklanması teşvik edilir.

- Mevcut tedarikçilerle ilgili olarak, şirketler tedarikçilerini değerlendirmelidir (veya mevcut değerlendirmeleri kullanmalıdır) değerlendirme sürekli izlemenin yerini almamalıdır. İzleme, paydaşlardan bilgi ile birlikte belli risklerle ilgili olarak tesisteki durumun sürekli takibini kapsar. Uygulanırken izleme sürekli ve bu nedenle de bireysel değerlendirmelerden daha bütün bir resim sağlayabilir. Dolayısıyla mevcut tedarikçiler için, mümkün yerlerde, gereken yer ve zamanda ek değerlendirmeleri tetiklemek için kullanılabilir. İzleme ile değerlendirme arasında bir denge kurulmalı ve korunmalıdır. Örneğin, sürekli izleme yoluyla işçiler çocuk istihdamına ilişkin bir kırmızı bayrak çekebilir. Bu daha sonra bir tedarikçi değerlendirmesini tetikler. Bu durum özellikle insan hakları ve çocuk istihdamı, zorla çalıştırma, ayrımcılık, işçi sağlığı ve güvenliğinin bazı yönleri, sendika kurma ve katılma hakkı ile toplu pazarlık hakkı gibi ölçülebilir metrikler kullanılarak kolayca değerlendirilemeyen ve çabucak değişebilecek işgücü riskleriyle alakalıdır. İzleme hakkında daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 4.

- Bazı durumlarda zarar riskleri belli bir bölgede o kadar yaygındır ki bireysel tedarikçileri değerlendirmek hiçbir yeni bilgi vermez. Örneğin, bir şirket paydaş katılımı yoluyla bir ihracat işleme bölgesinde (EPZ) cinsel tacizin yaygın olduğunu öğrenebilir. Spesifik cinsel taciz olaylarını saptamanın ne kadar zor olduğu kabul edildiğinde (yani işlemekte olan etkin şikayet mekanizmaları ve işçi bilincinin artırılmasına bir ilk yatırım olmadan), şirket tedarikçileri ilk başta değerlendirmek yerine cinsel tacizi eğitimler ve faaliyet düzeyinde etkin şikayet mekanizmaları kurmak yoluyla

²⁰ Örneğin, son değerlendirmeden beri bağlamda önemli değişiklikler olduğundan başka bir değerlendirmenin gerekli olduğu durumlar olabilir. Bununla birlikte genel olarak şirketler değerlendirmelerin tekrarlanmaktan kaçınmaya ve önleme ile hafifletmeye yönelik kaynakları önceliklendirmeye teşvik edilir.

tedarikçileriyle derhal bir ortaklığa girmeyi seçebilir. Bkz. Cinsel Taciz ve Cinsel ile Cinsiyete Dayalı Şiddet hakkında

İşbirliği

Bölüm 1.1'de ifade edildiği gibi, işbirliğini kolaylaştırmak amacıyla sektör, ortak tedarikçilerle ilgili bilgileri rekabet kanunu gözetilerek paylaşmayı kolaylaştırmak üzere tedarikçileri tanımlamak için ortak bir yaklaşım (ör; ortak tedarikçi Kimlik kodları) yönünde çalışmaya teşvik edilir.

Şirketler, değerlendirme metodolojilerini uyumlaştırma ve değerlendirmelerin yüksek standartlara uyması koşuluyla tanınmayı desteklemeleri yönünde işbirliği için teşvik edilir. Şirketler benzer şekilde aynı bölge ve tedarikçi tabanından kaynak kullanırken, uygulanabilir olduğu ölçüde olmak kaydıyla, tedarikçi değerlendirmeleri konusunda işbirliği yapmaya teşvik edilir. Bununla birlikte değerlendirmenin titizliği artan yükü desteklemek amacıyla tehlikeye atılmamalıdır. Örneğin, bu Rehberin II.Bölümü boyunca şirketler ağırlıklı olarak işçi mülakatlarına, odak-grup tartışmalarına ve bazen insan hakları ve işgücü risklerine yönelik katılımcı değerlendirme yöntemlerine güvenmeleri için teşvik edilmektedir. İşte bu nedenle şirketler arasında paylaşılacak bir ortak değerlendirmenin önemli niteliksel bilgi içermesi önemlidir.

İşbirliği

Şirketler, mesela endüstri girişimleri veya çok paydaşlı teşebbüsler yoluyla, yukarıdakilerin uygulanmasında işbirliği yapmaya teşvik edilmektedir. Bu KOBİ'lerin katılımı için özellikle önem taşır. Aşağıdakiler bir şirket veya teşebbüsün tedarik zincirinde tıkanma noktalarında faaliyet gösteren şirketleri değerlendirmek için atabileceği adımlara ilişkin birer örnektir:

- Tedarik zincirinde fiili veya muhtemel tıkanma noktalarının saptanması
- Tıkanma noktalarında faaliyet gösteren şirketlere geri izlenebilirlik
- Tıkanma noktalarında faaliyet gösteren şirketlerin kaynak tedarikçilerine ilişkin bu Rehber'deki tavsiyeler doğrultusunda durum tespiti uyguladığını doğrulama (ör; yönetim denetimleri ve rastgele tesis kontrolleri yoluyla)
- Kaynak kullanımını tıkanma noktalarında faaliyet gösteren ve bu Rehber'e doğrultusunda durum tespiti uygulayan şirketlere yönlendirme.

Metin Kutusu 3. **2.katmanın (ör: ham maddeler)
ötesindeki zararı değerlendirmeye ve
hedeflemeye yönelik mekanizmalar**

Bir şirket için kaynakta —örneğin ham maddeler üzerinde—faaliyet gösteren bireysel tedarikçileri tanımlamak ve değerlendirmek görünürlük ve kaldıraç yokluğu nedeniyle zor olabilir. Bu durum şirketin kaynağa zararlı riskleri saptama sorumluluğunu kaldırmaz. Şirketler amaca uygun mekanizmalar kurmaya teşvik edilmektedir. İzlenebilirlik getirme ve/veya 'tıkanma noktalarını' değerlendirme, bir şirketin tedarik zincirinde kaynaktaki zararlarla bağlantılı risklerin saptanmış, önlenmiş veya hafifletilmiş olup olmadığını değerlendirmek için kullanılabilir iki örnek mekanizmadır. Bu, işbirlikçi yaklaşımların belki uygun olabileceği ve giderek daha fazla kullanıldığı bir alandır.

İzlenebilirlik

İzlenebilirlik, şirketlerin malzeme ve ürünler ile ürettikleri koşulları (OECD Talimatlarında yer alan konularla ilgili olarak) tedarik zinciri yoluyla izini sürebildiği süreçtir. İzlenebilirliğin bir şirkete kaynak oyuncular hakkında bilgi edinmeye yardımcı olabilecek bir araç olduğunu anlamak önem arz eder ancak bir şirket izlenebilirlikle yetinemez. Bu Rehberde aşağıdaki müteakip - zararı bir hayli önleyen ve hafifleten - adımlar kritik önemdedir.

'Tıkanma noktalarıyla' çalışma

'Tıkanma noktaları', örneğin şunlar gibi bir dizi husus kullanılarak saptanabilir:

- Tedarik zincirindeki anahtar dönüşüm noktaları
- Tedarik zincirinde genellikle ticari emtianın büyük bir kısmını işleyen nispeten daha az aktör içeren aşamalar
- Tedarik zincirinde üretim şartları ve ticaret kaynaklarının görülebileceği ve kontrol edilebileceği aşamalar

Tanım itibarıyla bir şirket aynı kaynak tedarikçilerinden bazılarını tedarik zincirindeki tıkanma noktalarında faaliyet gösteren şirket olarak paylaşır. Bununla birlikte tıkanma noktasında faaliyet gösteren şirket muhtemelen kaynak tedarikçilerinden daha fazla görünürlük ve kaldıracı sahiptir. Bir şirketin tedarik zincirindeki tıkanma noktalarında faaliyet gösteren şirketlerin kendi kaynak tedarikçileri hakkında durum tespiti yaptıklarını makul olarak belirleyebilmesi halinde bu durumda şirket benzer şekilde kendi kaynak tedarikçileriyle bağlantılı

Metin Kutusu 3. 2.katmanın (ör: ham maddeler) ötesindeki zararı değerlendirmeye ve hedeflemeye yönelik mekanizmalar (devam.)

Şirket;

- kaynağa ağır etkilerle bağlantılı ürünler için tedarik zincirindeki tıkanma noktalarında faaliyet gösteren tedarikçileri belirleyebilir (yani şirketinin görüş alanının dışındaki)
- tıkanma noktalarında faaliyet gösteren şirketlerin kendi tedarikçileriyle bağlantılı zararları saptadıklarını, önlediklerini ve hafiflettiklerini doğrulayabilir

Hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinde yer alan tıkanma noktalarına örnekler şunlardır:

- Küresel ticari emtia tüccarları (ör: pamuk ve kauçuk için)
- İhracatçılar, işlemciler, toptancılar (ör; parçalı tedarik zincirleri için)
- Kimyasal tesisler (ör; sentetik elyaf için)
- İzabe ocakları ve rafineriler (ör; metaller için)

Maliyet paylaşımı

İzlenebilirliğin uygulanması ve tıkanma noktalarıyla çalışma mali kaynak gerektirir. Bu Rehber, şirketlerin uygun hallerde tedarikçi sözleşmelerine kaynak üretimiyle bağlantılı risklere ilişkin olarak tedarik zinciri durum tespitini destekleme yükümlülüğü şartını getirmesini tavsiye eder (ör; kaynak kullanımını etkin durum tespit mekanizmaları gösteren tıkanma noktalarına yönlendirme yükümlülüğü). Bununla birlikte bu Rehber, şirket tedarikçisinin katılım masrafını ve ilişki her türlü primi destelemeye istekli olmadığı sürece şirketlerin tedarikçileri belli girişimlere katılmaya zorlamasını tavsiye etmemektedir. Bunun yerine şirketler işbu Rehberde uygun bir dizi işbirlikçi durum tespit girişimleri, araçlar vs getirmelidir.

Faaliyet bağlamını anlamak

Şirket tedarikçi değerlendirmelerini uygun şekilde özelleştirmek için - doğru soruları doğru tarzda sormak için - ve uzun vadede zararı önlemek veya hafifletmek amacıyla yeterli bilgiye sahip olmak için faaliyet gösterdiği bağlamı anlama yoluna gitmelidir. Şirket özellikle şu konularda teşvik edilir:

- Zarardan en çok hangi toplum grubunun etkilendiğini, zararı kötüleştirecek yerel risk faktörlerini, zararın temelindeki nedeni ve zararlı ilişkili aktörleri anlamak.

I. 2. ŞİRKETİN KENDİ FAALİYETLERİNDEKİ FİİLİ VE OLASI ZARARLARI SAPTAYIN...

Zararlardan en çok hangi toplum gruplarının etkilendiğini belirlerken şirket aşağıdaki dinamikleri dikkate alabilir:

Kadın ve erkekler arasındaki eşitsizlikler (toplum tarafından kadın ve erkeklere tahsis edilen farklı roller karar alım fırsatlarından dışlanmaya ve kadınlar ve özellikle kızları toplumda dezavantajlı bir konumda bırakmaya yol açabilir);

- yaş (belli toplumlarda genç ve daha yaşlı kişilerin çok az katkıda buldukları kabul edilebilir ve dikkate alınmayabilirler);
 - etniklik (daha baskın gruplara veya ev sahibi toplumlara ilişkin olarak);
 - diğer işçiler veya amirlerle ilişkili olarak sosyal sınıflandırma;
 - din (özellikle bir azınlık durumunda);
 - sağlık durumu (hamile kadınlar, kronik hastalıklar, vs.);
 - göçmen işçilerden oluşan işgücü yüzdesi;
 - çalıştırılan ev-bazlı iş kapsamı;
 - eğitim seviyesi (okur-yazarlık, dil becerileri dahil beceriler, okula devamsızlık).
- Adli ve adli olmayan şikayet mekanizmalarının varlığını mümkün olduğunca belirleyin.
 - Zararı önleme ve hafifletmeye odaklı yerel ve ulusal girişimleri saptayın ve değerlendirin Mevcut girişimlerin, hedeflerinin ve genel etkilerinin haritasını çıkarmak (bilginin mevcut olduğu yerlerde) bir şirketin bu girişimlerin şirketin tedarik zincirindeki zararı saptamasına, önlemesine, hafifletmesine ve açıklamasına yardımcı olup olmayacağını anlamasına yardımcı olur.

Şirket, varsa, mevcut araştırmalara dayanabilir. Ayrıca uluslararası ve ulusal Sivil Toplum Örgütlerinden (görüşme yoluyla), uluslararası kuruluşlardan bilgi edinebilir²¹, veya bu bağlamı sağlayabilecek uluslararası sendikalarla çalışabilir.

Yukarıdaki rehberlik en fazla insan hakları ve genellikle karmaşık olan ve niteliği bir bağlamdan diğerine oldukça değişebilen

²¹ Örneğin OECD, Birleşmiş Milletler, ILO ve Dünya Bankası.

işgücü etkilerine ilişkin risklerle ilişkilidir. Bununla birlikte yukarıdaki rehberlik ayrıca su kullanımı gibi çevre risklerini de ilgilendirir. Şirketin faaliyet gösterdiği veya kaynak kullandığı bağlamla ilişkili anlayışına sürekli yeni bilgi girilmelidir.

İşbirliği

Aynı kaynak ülkeden veya ülkeler dahilindeki üretim kümelerinden kaynak kullanan şirketler, yukarıdaki bilginin toplanmasında işbirliğine ve her türlü yeni bilgiyi endüstri içinde geniş ölçüde paylaşmaya teşvik edilir.

Durum tespitinin niteliğini etkileyebilecek faktörler

Bazı durumlarda bir şirket için örneğin görünürlük ve kaldırma yoksunluğu nedeniyle yüksek riskli tedarikçileri değerlendirmek zor olabilir. Bu durum şirketin kendi tedarik zinciri içerisindeki zararlı etkileri saptama sorumluluğunu kaldırmaz ancak bir şirketin makul olarak yapabileceği şeyleri etkiler. Tavsiyeler için bakınız Tablo 4.

Tablo 4. Tedarikçi değerlendirmesiyle ilgili olarak durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler

Bağlam	Tavsiyeler
Pek çok yüksek riskli tedarikçi	Mevcut tüm yüksek riskli tedarikçileri değerlendirme doğrultusunda çalışma görüşüyle birlikte şirket, etkinin ciddiyetinin en şiddetli olması beklenen yerlerde veya zararların düzeltilemez olarak kabul edildiği yerlerde şirketin büyüklüğü, şirketin kaynak kullandığı ürün yüzdesi (veya kaynak kullanım yüzdesi açısından ülkeler) bakımından en önemli yüksek riskli tedarikçilere öncelik verebilir. Şirket önceliklendirmesini gerekçelendirmek için hazırlıklı olmalıdır.
Şirket bir doğrudan tedarikçi karşısında kaldırma yoksun	Bir şirketin doğrudan tedarikçisi karşısında kaldırma yoksun olabileceği pek çok durum vardır, örneğin; (a) şirket tedarikçisinden daha küçük veya (b) şirketin tedarikçiden aldığı kaynakların miktarı sınırlıdır. Bu gibi durumlarda şirket tedarikçiden bilgi edinmekte, tedarikçinin tesislerine erişmekte veya tedarikçiyi bir tesis değerlendirmesine katılmaya ikna etmekte zorlanır. Şirket yine de durum tespiti yapma sorumluluğunu taşımaya devam eder. Bu durumda şirket şunları yapabilir: <ul style="list-style-type: none">• Tedarikçi karşısında siparişleri artırmak, daha uzun vadeli sözleşmelere yönelmek, tedarikçinin düzeltici eylem planlarının reklamını yapmak vs (uygulanabilen yerlerde)

1.2. ŞİRKETİN KENDİ FAALİYETLERİNDEKİ FİİLİ VE OLASI ZARARLARI SAPTAYIN...

Bağlam	Tavsiyeler
	<p>gibi kozlarını artırabilir.</p> <ul style="list-style-type: none">• aynı tedarikçiden kaynak kullanan diğer alıcılarla örneğin faaliyetlerini, zaman çizelgelerini ve tedarikçinin düzeltici eylem planında yer alan takip tedbirlerini hizalamak suretiyle kaldıraçlarını bir havuzda toplayabilir.• Zamanla sadece değerlendirmeden geçmeye gönüllü olan tedarikçileri ön yeterlilikten geçirin ve bunlarla çalışın. Bakınız ön yeterlilik üzerine bölüm 3.2.2. Şirket ayrıca kaynak kullanımını güvenilir sektör veya çok paydaşlı girişimler tarafından değerlendirilmiş tedarikçilere yönlendirebilir. <p>Ciddi zararlar için yüksek riski bulunan bir tedarikçinin bir değerlendirmeden geçmeyi istememesi halinde şirket tedarikçiyle iş yapmayı bırakmayı düşünmelidir. Bakınız Bölüm 3.2.</p>
Şirket bir aracı (ör: alıcı aracısı) yoluyla kaynak kullanıyor	<p>Şirketin, bir aracı yoluyla kaynak kullanıyor olsa bile bir durum tespiti yapma sorumluluğu vardır. Şirket durum tespitini bu Rehber uyarınca yapabilir veya alıcı aracılarının kaynak kullandıkları tedarikçileri değerlendirmesini talep edebilir. Bu durumda aracı tedarikçileri değerlendirme masrafını fiyat çerçevesine dahil edebilir.</p> <p>Şirket, örneğin tedarikçileri değerlendiren sektör-çapında veya çok paydaşlı girişimlerle tanışmayı kolaylaştırmak suretiyle alıcı aracılara tedarikçileri değerlendirmek için destek verebilir.</p> <p>Aracılarla iş ilişkisi kurulmasıyla ilgili daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 5.</p>
Şirket bir 2.katman tedarikçisini değerlendirmek istiyor	<p>Şirket aralarında sözleşmeye dayalı bir ilişkinin olmadığı tedarikçiler karşısında kaldıraçtan yoksun olabilir. Bu gibi durumlarda şirket tedarikçiden bilgi edinmekte, tedarikçinin tesislerine erişmekte veya tedarikçiyi bir tesis değerlendirmesine katılmaya ikna etmekte zorlanabilir.</p> <p>Şirket doğrudan tedarikçisinden (örneğin 1.katman) tedarikçilerini (ör: 2.katman) değerlendirmesini ve bulgularını açıklamasını talep edebilir. Şirketin bu süreci desteklemesi teşvik edilir. Örneğin, bir marka bükümhanelerini değerlendirmek için kendi CMT'si ortak çalışabilir. Sektör, tedarikçileri değerlendirmek için bir kaynak bölge (ör: ihracat işleme bölgesi veya üretim kümesi) içerisindeki kaldıraçlarını da bir havuzda toplayabilir.</p>
2.Katman satın almanın ötesinde kaynakta yerleşik tedarikçiler (ör; ham maddeler)	<p>Şirket kaynakta faaliyet gösteren tedarikçilerden uzak olabilir. Şirketlerin kaynak tedarikçilerinin ciddi zararlar bakımında yüksek riskli olup olmadığını belirlemek için amaca uygun mekanizmalar koyması teşvik edilir. Örnek mekanizmalar için bakınız Metin Kutusu 3.</p>

1 Bu örneklerin ikisinde de önceliklendirme zarar ciddiyetine bakılarak gerçekleştirilir. Satın alınan ürün yüzdesi ve şirketin büyüklüğü açısından en önemli olan tedarikçileri önceliklendirme zararın 'kapsamını' ele alabilir yani daha büyük tedarikçiler daha büyük bir etki kapsamını gösterebilir.

Tablo 5. Faaliyet kapsamının anlaşılmasıyla ilgili olarak durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler

Bağlam	Tavsiyeler
Şirketin kaynakları sınırlıdır	<p>Çoğu durumda, mevcut bilgi kamusal kaynaklar yoluyla bulunabilir.</p> <p>Bilginin olmadığı hallerde şirketin bir değerlendirme yapmak için aynı bölgeden kaynak kullanan diğer şirketlerle işbirliği yapması teşvik edilir. Şirket ayrıca bir değerlendirme başlatmak için kendi sanayi birliğini de teşvik edebilir.</p> <p>Şirketin yukarıdaki yollardan herhangi biriyle bilgi toplayamaması durumunda şirket, sorumlu kaynak kullanımı için yeterli bilgi toplayana dek ya durum tespiti masrafını azaltmaya (ör: tedarikçilerini birleştirmek suretiyle) veya kaynak kullanımını düşük risk taşıyan ülkelere yönlendirmeye teşvik edilir.</p>
Şirket yeni bir pazara açılmak istiyor	<p>Şirket tesiste bir değerlendirme yaptırabilir veya gerçekleştirebilir ya da bir değerlendirme yapmak için aynı bölgeden kaynak kullanan diğer şirketlerle işbirliğine gidebilir. Şirket ayrıca bir değerlendirme başlatmak için kendi sanayi birliğini de teşvik edebilir.</p> <p>Şirketin ciddi insan hakları, işgücü veya çevre sorunları olduğu bilinen ancak yerel faaliyet bağlamı hakkında yeterli bilginin bulunmadığı yeni bir pazardan kaynak kullanmak istemesi ve şirketin söz konusu bilgiyi belirleyememesi durumunda şirketin bu pazara girmemesi tavsiye edilir.</p>

2.4 Şirketin etkilerle ilişkisini değerlendirin

Yukarıdaki süreçler yoluyla şirket faaliyetleri ve tedarik zincirindeki etkileri saptamıştır. Durum tespitinin bir bileşeni olarak, şirket saptanan etkilere yol açıp açmadığını, katkıda bulunup bulunmadığı veya bağlantılı olup olmadığını anlamak için iyi niyetli çaba göstermelidir. Şirketin etkilerle ilişkisini tanımlamak zor ve kimi zaman kavramsal bir iştir. Bununla birlikte cevabından beklentiler açısından önemlidir (yani şirketten düzeltme sağlamasının beklenip beklenmediği).

Tablo 6. Olumsuz etkilerle ilişkiler ve uygun tedbirler

İlişki	Uygun Eylem
Şirket zarara neden olmuşsa	<ul style="list-style-type: none">• Zarara yol açan veya katkıda bulunan eylemi durdurun ve geri kalan zararı hafifletin. Bakınız Bölüm 3.• Zararı düzeltin. Bakınız Bölüm 6.• Gelecekteki zararı önleyin veya hafifletin. Bakınız Bölüm 3.
Şirket zarara katkıda bulunmuşsa (şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zinciriyle alakalı)	<ul style="list-style-type: none">• Zarara katkıda bulunan eylemi durdurun. Bakınız Bölüm 3.• Zararı düzeltin. Bakınız Bölüm 6.• Gelecekteki zarara katkıda bulunma riskini önleyin veya hafifletin. Bakınız Bölüm 3.• Zararı önlemek veya hafifletmek için etkiye neden olan kuruluşu etkilemek için kaldırma kullanın. Bakınız Bölüm 3.
Şirket zararları bağlantılı (yani zarar şirketin tedarik zincirinde.)	Şirketin tedarik zincirindeki zararları örneğin dahili tedbirler ve tedarikçileri etkilemek için kalıraç kullanmak yoluyla önleyin veya hafifletin. Bakınız Bölüm 3.

Bir şirket etkiyle ilişkisini nasıl değerlendirebilir (neden, katkı, doğrudan bağlantılı)?

Bir şirket durum tespit süreci sırasında saptanan etkilerle ilişkisini belirlemelidir. Bu ilişki şirketin cevap olarak alması gereken tedbirleri belirler. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe bir şirketin kendi faaliyetleri zarara neden olması ve tedarik zincirindeki zarara katkıda bulunması oldukça muhtemeldir. Ayrıca, bir şirketin tedarikçi zincirinde tedarikçinin neden olduğu zararlar bağlantılı olması da çok muhtemeldir.

Neden Bir şirket, şirketin faaliyetleri, ürünleri veya hizmetleri ile olumsuz etkiler arasında bir nedenselliğin olması durumunda bir olumsuz etkiye 'neden olabilir'.

Dikkate alınması gereken sorular

S. Şirketin bir eylemi bir olumsuz etkiden doğrudan sorumlu olur mu?

S. Olumsuz bir etkiden doğrudan sorumlu olarak davranmamak şirketin başarısızlığı mı?

Katkı Bir şirket bir etkiye şirketin eylemlerinin bir başka kuruluşun bir olumsuz etki yaratmasına neden olması, kolaylaştırması veya duyarsız olması durumunda "katkıda bulunur". Katkı; hatırı sayılır olmalıdır.¹

Dikkate alınacak sorular

S. Şirketin eylemi veya ihmali "olmasaydı" şirket zarara neden olabilir miydi?

S. Şirketin bir eylemi (veya ihmali) tedarikçinin olumsuz bir etki yaratmasına olanak mı verdi veya mümkün mü kıldı ya da kolaylaştırdı mı?

S. Şirketin bir eylemi (veya ihmali) şirketi olumsuz bir etkiye yol açmak için teşvik veya motive etti mi?

S. Yukarıdakilerinin herhangi birine cevap evet ise şirketin eylemi ile olumsuz etkiyle sonuçlanan eylem arasında makul bir sebep-sonuç bağlantısı var mı?

Doğrudan bağlantılı *Bağlantı* zarar ile şirketin ürünleri, hizmetleri veya faaliyetleri arasında başka bir şirket yoluyla (yani iş ilişkisi) kurulan ilişki olarak tanımlanır. *Doğrudan bağlantılı* "doğrudan kaynak kullanımı" ile tanımlanmaz.

Dikkate alınacak soru

S. Şirketin tedarik zincirinde şirketin kendisinin yol açmadığı veya katkıda bulunmadığı bir zarar var mı?

1. Bu itibarla, şirketin bir başka kuruluşun olumsuz etkilere yol açmasına ne kadar neden olduğu, kolaylaştırdığı veya duyarsız kaldığı da önemlidir.

3. Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki zararları durdurun, önleyin veya hafifletin

OECD Talimatları altında Beklentiler

Bir şirket olumsuz insan hakları etkisine neden olduğunda veya olma ihtimalinde olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak veya önlemek için gerekli adımları atmalıdır. (OECD Talimatları, IV, Yorumlar 42)

"Eğer şirket tedarik zinciri bağlamında olumsuz bir etkiye yol açma riski saptarsa, bu durumda söz konusu etkiyi ortadan kaldırmak veya önlemek için gerekli adımları atmalıdır." OECD Talimatları, II,

"Şirketler bir olumsuz etkiyi, söz konusu etkiye katkıda bulunmadıkları hallerde, etkinin yine de faaliyetleri, ürünleri veya hizmetleriyle bir iş ilişkisi yoluyla doğrudan bağlantılı olduğu durumlarda önlemenin veya hafifletmenin yolunu aramalıdır. Burada amaç sorumluluğu olumsuz etkiye neden olan kuruluştan bir iş ilişkisinin olduğu şirkete kaydırmak değildir." (OECD Talimatları, II, A12)

© 2019 OECD

3.1 Şirketin kendi faaliyetlerindeki zararı durdurun, önleyin veya hafifletin

Şirket faaliyetlerinde zarara yol açan veya katkıda bulunan her türlü eyleme son verilmelidir. Şirket faaliyetlerinde gelecekteki zararları önlemek ve/veya hafifletmek için— hazır giyim ve ayakkabı sektöründe çoğunlukla **düzeltilici eylem planı (CAP)** olarak adlandırılan—bir plan geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bu plan alınacak tedbirlerle birlikte izlenecek zaman çizelgelerini de ayrıntılı olarak açıklar. Aranacak tedbirler zararın ciddiyetiyle orantılı olmalıdır.

Düzeltilici Eylem Planının kısa vadeli hedefleri

Kısa vadede tedbirler mevcut olumsuz etkilere derhal son vermek ve her türlü ani ve kritik tehlikeleri önlemek için alınmalıdır. Çalışanların sağlıklarına ve hayatlarına yönelik ani ve önemli bir tehlikenin var olduğu hallerde şirket işçilerin tehlikeden derhal uzaklaştırılmalarını sağlamalıdır, örnek için bakınız Modül 5 İşçi Sağlığı ve Güvenliği Benzer olarak, çevreye karşı ani ve önemli bir tehlikenin bulunması durumunda şirket, tehlike ele alınana dek zarar yol açan (veya yol açma riski bulunan) faaliyetlerini derhal durdurmalıdır.

Bir CAP'in daha uzun vadeli ve sonuca yönelik çözümleri

Daha uzun vadede şirket sonuca yönelik çözümler yani müdahalenin zararın önlenmesini sağladığı çözümler geliştirmelidir. Çoğu durumda, sonuca yönelik müdahaleler aşağıdaki kriterleri karşılar: kaynaklar en etkin oldukları yere göre önceliklendirilir, müdahaleler zarar riskiyle orantılıdır, müdahaleler sürdürülebilir ve müdahaleler mevcut kanıtlara dayalıdır. Bakınız Şekil 1.

ÖNEMLİ TERİMLER

Önleme -Bu Rehber "önleme" terimini zararın meydana gelmesini önlemek amacıyla taşıyan her türlü tedbiri içermek üzere geniş anlamda kullanmaktadır. Diğer bir deyişle 'önleme' mutlaka riskten kaçınma anlamına gelmez. Ayrıca önleme şirketin kendi faaliyetlerindeki zararı önlemek için aldığı tedbirleri veya tedarik zinciriyle bağlantılı zararları (ör; tedarikçinin kapasite artırması, vs.) önlemek aldığı tedbirleri ifade eder.

Tahfif - 'Tahfif', olumsuz bir olayın meydana gelmesi durumunda zararı ortadan kaldırmak veya hafifletmek için alınan tedbirleri ifade eder. Tahfif tedbirleri zarar derecesini düşürmek hedefiyle bir olay öncesinde, esnasında veya sonrasında alınabilir. Örneğin bir tekstil atölyesi su kirliliğini azaltmak için mevcut en iyi teknolojiyi uygular.

Şekil 1. Sonuca yönelik çözümler için kriterler

Tavsiyeler	Örnekler
Kaynakları en etkin oldukları yere önceliklendirin Kaynaklar ilk başta müdahalenin en büyük etkiye sahip olacağı yerlere tahsis edilmelidir.	<i>Risk:</i> Yangın <i>Örnek:</i> Şirket ilk başta iş yerini güvenli hale getirmeye öncelik vermeli ve daha sonra işçilere yangın güvenliğine ilişkin eğitim vermeye odaklanmalıdır.
Zarar riskiyle orantılı Hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki çoğu riskler karmaşıktır yani zararı yeterince önlemek veya hafifletmek için birden çok müdahale gereklidir.	<i>Risk:</i> Ücret kanunlarına uyulmaması <i>Örnek:</i> Şirket işçilere otomatik ödemeler sağlayabilir. Buna işçilere ücretler ile sosyal haklarla ilgili yasal hakları ve bir ödeme makbuzunu nasıl okuyacaklarına ilişkin eğitim eşlik edebilir.
Sürdürülebilir olun Uzun vadeli çözümler uzun vadeli çözümler sağlamalıdır. Çoğu durumda bunun anlamı süreçlerin yönetim sistemlerine gömülmesi gerektiği anlamına gelir.	<i>Risk:</i> Tehlikeli kimyasalların idaresi ve bertarafı <i>Örnek:</i> İşçilerin kimyasalları nasıl güvenli bir şekilde idare edileceğini öğrenmelerine dair eğitim işçi oryantasyonuna ve süregelen tazeleme kurlarına eklenmelidir.
Mevcut kanıtlara dayanma Çözümlerin bulunduğu hallerde şirket bu çözümleri uygulamalı veya geliştirmelidir.	<i>Risk:</i> Su kullanımı <i>Örnek:</i> Şirket sektör için tanımlanan mevcut en iyi teknikleri uygular.

CAP'ın şirketin kendi faaliyetleri için bileşenleri

Düzeltilici eylem planları uygulama ve takip için net zaman çizelgelerine sahip olmalıdır. Genellikle politika, eğitim, tesis geliştirme ve yönetim sistemlerini güçlendirme kombinasyonu içerirler.

- *Politika:* Politika şirketin uluslararası standartları sürdürme taahhüdünü düzenler ve eğitim, tesis geliştirme vs gibi ek tedbirlerin temelidir.

- *Eğitim:* Eğitimin amaçlarının, hedef kitlesinin ve içeriğinin amaca uygun olması gerekirken, eğitim çoğu düzeltici eylem planının önemli bir bileşimidir. Öpü durumunda eğitim risklere, işçi haklarına ve kursiyerin zararın önlenmesi veya hafifletilmesindeki rolüne ilişkin bilgi kapsmalıdır.

Tesisin geliştirilmesi (teknoloji yenileme) Bazı zararlar ancak tesise ve ekipman iyileştirmelerine yatırım yapmakla önlenir. Bu gibi yatırımlar aydınlatma, havalandırma, yangın çıkışlarına erişim, yeni makineler ve benzerini kapsayabilir.

- *Yönetim sistemleri:* Yönetim sistemleri, (i) bilgiyi daha iyi takip etmek ve riskleri zarar meydana gelmeden önce işaretlemek veya riski daha en başından hafifletmek için sistematik tedbirler getirmek için güçlendirilebilir. Örneğin, bir bükümhane zorla çalışma ile çocuk istihdamını önlemek için özel işçi bulma kurumları için ön yeterlilik sürecini güçlendirebilir. Örneğin, bir fabrika ücretlere haksız kesintileri önlemek için otomatik ödemelere yönelebilir.

İşçi hakları: İşçilik etkileriyle ilgili olarak şirket, işçilerin bir sendika kurma ve katılma ile toplu pazarlık yapma haklarına ilişkin durum tespit sürecini düzeltici eylem planına eklemelidir. Sendikalar ve işçilerin kendi tercihi olan temsilci örgütleri tesisteki zararlı etkilerin önlenmesinde toplu pazarlık sözleşmeleri, sürekli izleme ve işçilerin şikayet mekanizmalarına erişimine yardım etmek veya kendileri bir şikayet mekanizması şekli sağlamak suretiyle önemli bir rol oynar. Bu nedenle bu haklar sağlayıcı haklar olarak kabul edilir.

Paydaş katılımı ve uzman danışmanlığı

İşçiler ve sendikalar ile işçilerin kendi seçimi olan temsilci örgütleri düzenleyici eylem planı geliştirilmesi sırasında politika ve programların tasarımı da dahil olmak üzere sürece dahil edilmelidir. İşçilere tam ve doğru bilgi sağlanmalı ve kaygılarını dile getirme ve katkı sağlama fırsatı verilmelidir. Şirketler ayrıca işçi katkısını kolaylaştırmak için sendikalarla doğrudan ortak olabilir, bakınız Giriş. Şirket düzeltici eylem planının geliştirilmesinde uzman görüşüne ihtiyaç olup olmadığını dikkate almalıdır; risk daha karmaşık oldukça şirketin müdahale tasarlarken bir uzman görüşüne ihtiyacı da o kadar artar.

Durum tespitinin niteliğini etkileyebilecek faktörler

Ölçekleri, alt sektörleri, tedarik zincirindeki konumları ile faaliyet bağlamlarına bakılmaksızın tüm şirketler faaliyetlerinden doğabilecek zarar etkileri ortadan kaldırmalı, önlemeli veya hafifletmelidir. Bununla birlikte şirket ilk başta en ciddi riskleri hedef alan aşamalı bir yaklaşım uygulayabilir.

3.2 Şirketin tedarik zincirinde zararı önlemenin veya hafifletmenin yollarını arayın

Şirket tedarik zincirinde gelecekteki zararları önlemek veya hafifletmek için kendi planını geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bu plan şirketin kendisinin alacağı tedbirlerle birlikte izlenecek zaman çizelgelerini de ayrıntılı olarak açıklar. Aranılan tedbirler zararın ciddiyetiyle orantılı olmalıdır.

Şirketin planı aşağıda açıklaması verilen tedbirleri kapsayabilir:

Şirketin tedarik zincirindeki zarara katkıda bulunmayı önleme
Bakınız Bölüm 3.2.

- Şirketin tedarik zincirinde zararı hafifletmek için dahili tedbirler uygulama Bakınız Bölüm 3.2.
- Zararı önlemek veya hafifletmek amacıyla tedarikçiyi etkilemek için kaldırma kullanın. Bakınız Bölüm 3.2.
- Zararın önlenmesi veya hafifletilmesinde tedarikçiyi destekleme Bakınız Bölüm 3.2.
- Tedarikçiyle iş ilişkisini kesme Bakınız Bölüm 3.2.
- Devletle çalışma Bakınız Bölüm 3.2.

3.2.1 Şirketin tedarik zincirindeki zarara katkıda bulunmayı engelleyin

Şirketin zarara katkıda bulunduğunu saptaması halinde zararın düzeltilmesini sağlamalı veya işbirliği yapmalıdır. Bakınız Bölüm 6.

Şirketin kendi tedarik zincirinde zarara katkıda bulunma riskinin olduğunu saptaması halinde şirket zarar katkısını önlemek için bir plan geliştirmeli ve uygulamalıdır. Şirketin tedarik zincirindeki etkilere katkıda bulunup bulunmadığının belirlenmesinde rehberlik için bakınız Şirketin Etkiyle İlişkisi. Aranılan tedbirler zararın ciddiyetiyle orantılı olmalıdır. Çoğu durumda plan aşağıdaki unsurları içermelidir:

- *Tedarikçi katılımı:* Şirketin zarara ve potansiyel çözümlere nasıl katkıda bulunduğuna dair tedarikçi görüşü alın.
- *Kontrol tedbirleri:* Zarar riskini hafifletecek tedbirler uygulayın. Etkin bir politika, işçilerin ve yönetimin eğitilmesi şirketin alabileceği örnek kontrol tedbirleridir.
- *Kırmızı-bayrak sistemleri:* Kırmızı bayrakları veya risk göstergelerini belirleyin ve zarar katkıda bulunma riskinin saptanması halinde şirketin izleyeceği prosedürleri ekleyin.

Metin Kutusu 4. Sorumlu satın alma uygulamaları yoluyla zarara katkıda bulunmayı önleyin

Perakendeciler, markalar ve bunların alım aracıları için tavsiyeler

Perakendeciler, markalar ve bunların alım aracıları için satın alma uygulamalarının bazı durumlarda zararlı etkilere katkıda bulunduğu - aşırı ve zorla fazla mesai ve düşük ücretler gibi - gösterilmiştir. Bu özellikle siparişler değiştirildiğinde, iptal edildiğinde, geç verildiğinde, acil olduğunda (özellikle yoğun saatlerde veya tatillerde) ya da teslim süreleri uygun olan süreden daha kısa olduğunda daha bariz hale gelir. Ürünler için geç veya ertelenmiş ödemeler de tedarikçilerin işçilerine geç ödeme yapmalarına katkıda bulunur. Bir şirketin fiyat pazarlıkları masrafların kısılmasına ve dolayısıyla istihdam, insan hakları veya çevresel olumsuz etkilere katkıda bulunabilir. Şirket, satın alma uygulamaları yoluyla zarara katkıda bulunmayı önlemek için yönetim sistemlerini güçlendirmelidir. Şirket özellikle satın alım uygulamalarının zarara katkıda bulunup bulunmadığını değerlendirmesi, kontrol tedbirlerini uygulaması ve zarar riski için kırmızı bayrakları takip etmesi konusunda teşvik edilir.

Satın alım uygulamalarının zarara katkıda bulunup bulunmadığını değerlendirme

- Şirket satın alma uygulamalarının zarara katkıda bulunup bulunmadığını ve nasıl katkıda bulunduğunu anlamak için tedarikçisiyle birlikte çalışmaya teşvik edilir. tedarikçilerin bu gibi geri dönüşleri samimiyetle sağlamakta isteksiz olabilecekleri düşünülünce, şirket bilgileri tedarikçilerinden isimsiz olarak (ör: yıllık anketler yoluyla) toplamaya veya veriyi toplayıp bulguları sunan bir üçüncü taraf aracılığıyla edinmeye çalışabilir.
- Şirket zarara yol açan ilgili eylem göstergelerini takip etmelidir. Örnekler: Geç verilen sipariş %, sipariş verildikten sonra değiştirilen sipariş %; son değişiklik ile sevkiyat arasında geçen gün sayısı Bu gibi bilgileri sürekli bazda takip etmek için sistemler kurulmalıdır.¹
- Şirketin takibi yoluyla yukarıdaki uygulamaların (ör; sipariş değişikliği) yaygın olduğunu saptaması durumunda nedenini belirlemeye çalışmalıdır. Siparişleri vermekten sorumlu ekip üyeleri analize dahil edilmelidir.

**Metin Kutusu 4. Sorumlu satın alma uygulamaları
yoluyla zarara katkıda bulunmayı önleyin**
(devamı)

Zarara katkıyı önlemeye yönelik kontrol tedbirleri

- Şirket, zarara saptanmış spesifik katkılar olup olmadığına bakılmaksızın, satın alma uygulamaları yoluyla zarara katkıda bulunmayı önlemek için kontrol tedbirleri uygulamaya teşvik edilir.
- Şirket, dürüst bir işte ücret, sosyal yardım ve yatırım maliyetini açıklamak için fiyatlandırma modelleri geliştirmelidir. Yukarıdaki hususlar, satın alınan miktarlar, malzeme maliyeti, beceri gereksinimleri vs. gibi geleneksel fiyatlandırma unsurları ile birlikte güverte üzeri yük (FOB) fiyatlarında yansıtılmalıdır.
- Ek kontrol tedbirleri şunları kapsayabilir:
 - Son sipariş verme tarihlerini tedarikçiyle belirleyin.
 - Son teslim tarihlerini satın alma ekiplerindeki herkese duyurun.
 - Satın alma planını tedarikçilerle paylaşın ve güncellemeleri zamanında aktarın.
 - Doğru bilgiyi almak ve kararları doğru zamanda vermek için coğrafyalar, kategoriler ve ürün tasarımları çapında koordinasyonu içeren tahmin hizamaları geliştirin.
 - Kapasitede dalgalanmayı idare etmek için kaynak kullanım tabanını optimize etmek ve gelişen stiler ve ürünlere yönelik talebi karşılamak için gerekli teknolojileri uygulamak.¹

Kırmızı-bayrak sistemleri:

Şirket satın alma ekiplerinin uygulamaların zarara katkıda bulunabileceği hallerde izlemesi için prosedürler geliştirmelidir. Örneğin, siparişlerin sipariş verildikten sonra değiştirildiği veya geç verildiği hallerde şirket riskleri a) acil sipariş teslimatları için ödeme yapmak, b) teslim tarihini değiştirmek veya c) siparişin bir kısmını karşılamak için önceden onaylı taşeronların bir listesini sağlamak suretiyle hafifletebilir.

1. Tavsiyeler ETI (2014), *Tedarikçiler konuşuyor, Sorumlu Satın Alma Uygulamaları Küresel Tedarik Zincirinde Çalışma Koşullarını Nasıl Geliştirebilir*, Etik Ticaret Girişimi, Norveç'ten alınmıştır.

3.2.2 Şirketin tedarik zincirinde zararı hafifletmek için dahili tedbirler uygulayın

Şirketler ya olumsuz etkileri önlemek (örneğin olumsuz etkileri önlemek için halihazırda tedbir uygulayan tedarikçilerle çalışmak suretiyle) veya fiili ve olası olumsuz etkileri önlemek için (örneğin tedarikçilere önleme ve hafifletme tedbirlerinde destek vererek) dahili tedbirler uygulayabilir. Dahili tedbirlere ilişkin örnekler aşağıda sıralanmıştır. Aracılar yoluyla kaynak temin eden şirketler için Metin Kutusu 5'te de rehberlik sağlanmaktadır.

Tedarikçileri ön yeterlilikten geçirin

Şirket bir tedarikçiyi sipariş vermeden önce değerlendirir. Değerlenmenin amacı şirketin bir yandan tedarik zincirindeki olumsuz etkileri önlerken tedarikçiden kaynak kullanıp kullanamayacağını belirlemektir. Şirket siparişleri ancak ya zarar riskinin düşük olduğunu (örneğin tedarikçinin zararı önlemeye/hafifletmeye yönelik tedbirleri nedeniyle) makul olarak belirleyebilmesi halinde vermeli ve/veya zararı önlemek (örneğin, kapasite artırımı yoluyla) için tedarikçiyle yeterince çalışmaya istekli olmalıdır. Değerlendirmenin kapsamı risk tabanlı olabilir yani değerlendirmenin derinliği riskle orantılı olmalıdır.

Tedarikçileri birleştirin

Oldukça geniş sayıda tedarikçiyle çalışan bir şirket zararları bu kadar geniş aralıktaki aktörler çapında önlemeyi zor bulabilir. Tedarikçilerin toplam sayısını birleştirmek şirketin kendi tedarik zinciri üzerindeki kontrolünü artırmaya ve dolayısıyla olumsuz etkileri sınırlı sayıda tedarikçi ile önlemek için kaynaklarına odaklanmasına yardımcı olur. Bu tedbir özellikle sınırlı kaynakları olan küçük ve orta ölçekli şirketlerle ilgilidir.

Tedarikçilerini tanıyın

tedarikçileriyle uzun vadeli ilişkilere sahip ve yerel faaliyet bağlamını anlayan şirketlerin kendi tedarik zincirlerindeki riskleri anlaması daha muhtemeldir ve tedarikçilerini sonuca yönelik çözüm arayışlarında destekleyebilirler. Yerel kaynak kullanım bürolarına sahip olmak ve tedarikçileri ziyaret şahsen ziyaret etmek yukarıdakilere katkıda bulunur.

İş teşvikleri belirleyin

Şirketlerin uyguladığı kontrol tedbirlerinin tedarikçileri şirketin Sorumlu İş Yönetimi (RBC) politikasına uymaları için teşvik edici olması tavsiye edilmektedir. Örneğin şirket:

- tedarikçilerin şirketin RBC politikasına uygun beklentilerini tedarikçi sözleşmelerine ekleyebilir.
- Siparişleri artırma veya üretim kalitesi ve sorumlu iş yönetimi açısından iyi çalışan tedarikçilere iletaye dönük siparişler vermek suretiyle doğrudan tedarikçiler karşısında avantaj sağlayabilir.

Metin Kutusu 5. **Dolaylı kaynak kullanımı sırasında kontrol tedbirleri uygulayın**

Aşağıdaki tavsiyeler şirketin tedarikçilerle bağlantılı olumsuz etkileri değerlendirmek ve önlemek için bir satın alma aracısına dayandığı durumlara ilgilidir. Örneğin, bir marka, marka adına kaynak kullandığı üreticilere ilişkin durum tespiti yapmak için bir satın alım aracısına güvenebilir. Bu gibi durumlarda şirket aracının durum tespitini işbu Rehber uyarınca uygulama kabiliyetini değerlendirmelidir.

Satın alım (alıcı) araçlarını ön yeterlilikten geçirme

Şirket satın alma araçlarına yönelik bir ön yeterlilik süreci kurmaya veya uygulamaya teşvik edilir. Ön yeterlilik süreci aracının durum tespitini kendi tedarikçileri üzerinde gerçekleştirme kabiliyetini değerlendirebilir. Şirket ön yeterlilik süreci sırasında aşağıdakileri anlamaya çalışabilir:

- Aracının uygun ruhsata sahip meşru bir şirket olduğunu;
- Aracının sözleşmesini karşılayıp karşılamadığını veya bir başka şirkete yaptırıp yaptırmadığını;
- Aracının kaynak kullandığı tedarikçilerin toplam sayısını ve tedarikçilerinin coğrafi konumunu;
- Aracının tedarikçilerini hangi sıklıkta ziyaret ettiğini ve tedarikçileri ziyaret eden personelin görevlerini;
- Aracının tedarikçileriyle ilişkisini sürdürdüğü ortalama süreyi;
- Aracının kaynak kullandığı tedarikçileri ön yeterlilikten geçirmek için uyguladığı tedbirleri;
- Aracının müşteri referansları da dahil olmak üzere risk yönetimiyle ilgili geçmiş performansı;
- Aile ilişkilerinin herhangi bir tedarikçiye açıklanması;

Metin Kutusu 5. Dolaylı kaynak kullanımı sırasında kontrol tedbirleri uygulayın

Ek kontrol tedbirleri Aşağıdaki kontrol tedbirleri ön yeterlilikten geçirilmiş tedarikçilere uygulanabilir.

- Aracıların şirketin RBC politikasına uygun beklentilerini tedarikçi sözleşmelerine ekleme. Aracılar kendi doğrudan tedarikçi ve aracılarını bir ön yeterlilik sürecinden geçirmelidir.¹
- Şirket siparişlerinin nerede olduğunu herhangi bir anda bilebilmelidir. Aracılar aşağıdakileri açıklamaya hazır olmalıdır:
 - Önceden onaylanmış taşıeronun seçimi;
 - Taşıeronun güncel bilgileri
 - En son tedarikçi değerlendirmesinin sonuçları ile karşılık gelen önleyici tedbirler; en önemlisi ise
- Aracılar fiili veya olası bir ciddi zarar saptandığında şirketi derhal haberdar etmelidir.
- Uygulanabilir yerlerde, aracılar zararın kesintisiz olarak saptanması ve etkin olarak önlenmesi veya hafifletilmesini desteklemek için kendi doğrudan tedarikçileri ile uzun vadeli ilişkiler kurmalıdır.
- Şirket rastgele seçilmiş ön onaylı tedarikçileri değerlendirir.

1. Şirket bir tedarikçiyi doğrudan tedarikçileri için uyguladığı süreçler yoluyla ön yeterlilikten geçirebilir veya tedarikçileri aracı ön yeterlilikten geçirebilir. Aracının kendisinin kendi tedarikçileri için ön yeterlilik süreci uyguladığı durumlarda şirketler tedarikçinin ön yeterlilik sürecinin işbu Rehber ve şirketin beklentilerine uygun olmasını sağlamalıdır.

3.2.3. Zararı önlemek veya hafifletmek amacıyla tedarikçiyi etkilemek için kaldırma kullanın.

Şirket kaldırmaçlarını tedarikçiyi zararı önlemesi veya hafifletmesi için etkilemek üzere kullanabilir. Kaldırmaç bir şirketin zarara yol açan kuruluşun hatalı uygulamalarında değişiklik yapabilme kabiliyetinin olduğu hallerde mevcut olduğu kabul edilir. Şirket kaldırmaçlarını tedarikçiyi düzeltici eylem planını uygulaması için teşvik etmek üzere kullanabilir. .

Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe şirketler sıklıkla doğrudan tedarikçileri karşısında avantaj bulundurur. Örneğin, bir markanın

I. 3. ŞİRKETİN KENDİ FAALİYETLERİ VE TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ ZARARLARI DURDURUN, ÖNLEYİN VEYA HAFİFLETİN

imalatçısının bükümhane/dokuma tezgahları vardır. Bu avantajın kapsamı bir dizi faktörden etkilenir - örneğin şirketin tedarikçi için temsil ettiği iş yüzdesi; şirketin doğrudan tedarikçiden mi kaynak kullandığı yoksa bir satın alım aracı yoluyla mı kaynak kullandığı ve kaynak kullanım sözleşmelerinin kısa mı yoksa uzun vadeli mi olduğu gibi. Şirketin itibarı ve şirketin ilişkiyi kesmesi nedeniyle tedarikçinin itibarına vereceği zarar da bir kaldırıcı/avantaj noktası olabilir. Bir şirketin kaldırıcı/avantajı kaynak kullanımını sorumlu iş yönetimini ve taahhütlerini karşıladığını kanıtlamış tedarikçilere yönlendirdiğinde güçlenir.

Bir şirketin tedarikçi karşısında bir kaldırıcının bulunmaması halinde bu kaldırıcı artırmaya çalışmalıdır. Bununla birlikte şirketin tedarikçisine karşı kaldırıcı tek başına artıramayabileceği durumlar olabilir. Buna ilişkin örnekler şunlardır:

- Şirket tedarikçisinden hatırı sayılır şekilde küçük ve bu nedenle siparişlerini tedarikçinin kararlarını etkileyecek seviyede artıramıyor.
- Şirket, şirketten pek çok katman aşağıda ve dolayısıyla kaynak tedarikçi karşısında herhangi bir doğrudan ticari kaldırıcı formundan yoksun. Örneğin, münferit bir hazır giyim imalatçısının bir pamuk yetiştiricisi üzerinde bir etkisinin olması muhtemel değildir.

Yukarıdaki durumlarda şirketler kendi kaldırıcı havuzlarını oluşturmaya teşvik edilir. Örneğin, aynı tedarikçiden kaynak kullanan bir şirket grubu tedarikçiyi zararları önlemeye teşvik etmek için kaldırıcılarını birleştirebilir. Şirketler kaldırıcılarını paylaşılan tedarikçilerle bir ortaklık içerisinde düzeltici eylem için ortak zaman çizelgeleri belirlemek suretiyle kaldırıcılarını havuzda toplayabilir. Şirketler ayrıca tedarikçi değerlendirmelerini, düzeltici eylem planlarını ve bu planlara ilişkin ilerlemeleri müştereken yayınlamayı seçebilir ki bu da karşılığında kaldırıcı artırabilir. Sektör ayrıca herhangi bir münferit tedarikçiden daha büyük veya sektör tedarik zinciri içinde ortak tıkanma noktalarında faaliyet gösteren tedarikçiler üzerinde baskı kurmak için ya küresel veya bölgesel çapta daha geniş bir sektör çapı seviyesinde de çalışabilir. Örneğin, sektör kaldırıcını kaynak ham madde üretimiyle bağlantılı riskleri hedeflemeleri için küresel ticari emtia tacirleri üzerinde baskı kurmak için havuzda toplayabilir.

3.2.4. Zararın önlenmesi veya hafifletilmesinde tedarikçiyi destekleme

Şirket, uygun durumlarda olumsuz etkilerin önlenmesi veya hafifletilmesinde tedarikçilerine destek vermeleri yönünde teşvik edilir. Destek pek çok şekilde olabilir ve buna air örnekler şunları kapsar:

Sonuca yönelik düzeltici eylem planları geliştirmek için tedarikçilerle ortak çalışma;

Teknik rehberlik sağlama - örneğin eğitim, yönetim sistemlerinin yükseltilmesi formunda vs.

- Zararları önlemek için daha geniş sektör çaplı girişimlere ve bölgesel girişimlere katılmayı kolaylaştırma;
- Yerel hizmet sağlayıcılarla bağlantıları kolaylaştırma;
- Örneğin doğrudan finansman, düşük faizli krediler, kesintisiz kaynak kullanım garantileri, finansman bulmada yardım yoluyla finansmana erişimi kolaylaştırma.

3.2.5. Tedarikçiyle iş ilişkisini kesme

Sorumlu ilişki kesme bir seçenektir. Şirketler şu hallerde ilişkilerini kesebilir:

- olumsuz etkileri yukarıdaki tedbirler yoluyla önleme veya hafifletmede başarısız girişimlerden sonra, örneğin tedarikçilerin üzerinde anlaşılmış zaman çerçeveleri içinde düzeltici tedbir almadıkları hallerde.
- Şirketin olumsuz etkileri önlemenin veya hafifletmenin kullanışlı olmadığını düşündüğü hallerde;
- Şirketin ciddi zarar tespit ettiği hallerde. Örneğin, işçi sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak ani ve kritik bir tehlikenin saptandığı durumlarda şirket, ani ve kritik tehlike yeterince bertaraf edilene dek etkilenen üretim alanında hiçbir üretimin yapılmamasını sağlamalıdır. Bkz. Modül 5 İşçi sağlığı ve güvenliği

Bir şirketin ilişkisini kesmesi gerektiğine karar vermesi halinde bunu sorumlu bir şekilde yapmalıdır. Şirket özellikle;

- ulusal kanunlar, uluslararası çalışma standartları ve toplu pazarlık sözleşmelerinin şartlarına uymalıdır;
- yönetimi ve varsa sendikaya iş kararını destekleyen ayrıntılı bilgi sağlamalıdır;
- tedarikçiye iş ilişkisini bitirdiğine dair yeterli süreye sahip bildirimde bulunmalıdır.

3.2.6. Devletle çalışma

Ticari işletmeler dahil üçüncü tarafların istismarlara karşı yönetmelikler, politika oluşturma, soruşturma ve yürütme yoluyla koruma hükümetin görevidir. Hükümetin koruma görevini yerine getirmediği ve risklerin sadece tedarikçi katılımı ile etkin veya sürdürülebilir şekilde idare edilemediği hallerde şirketler hükümetin değişiklik yapması için hükümete (yerel veya ulusal) karşı kozlarını kullanabilir. Etkin koruma ve hafifletme sağladıkları için hükümet katılımını gerektirebilecek örnek sektör riskleri arasında işçilerin ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yetersiz ücretler, çocuk istihdamı, zorla çalıştırma, ayrımcılık ve su sıkıntısı ile kirliliği sayılabilir. Şirketler riskleri hafifletmesi için hükümet karşısındaki kozlarını/kaldıraçlarını kullanıp kullanmamaya karar verirken aşağıdakileri dikkate almalıdır:

- Olumsuz etkiler tüm ülke veya bölge için sistemik mi?
- Olumsuz etkiler daha iyi yönetim düzenlemeleri veya kontrolleri ile hafifletilebilir mi?
- Riskle ilişkili uluslararası standartlar (örneğin temel ve diğer ILO Anlaşmaları) onaylanmış mı?
- Hükümet olumsuz etkiler üzerinde kontrol sağlamak için siyasi irade gösteriyor mu?
- Şirketin hükümet karşısında tek başına ya da diğer işletmeler ve paydaşlarla işbirliği içinde kozu/kaldıracı var mı?
- Hükümet bu sorunların gündeme getirilebileceği ve muhtemel hedef alınabileceği herhangi bir ilgili teşebbüs veya foruma katılıyor mu?

Hükümet katılımı örneğin hükümete açık mektuplar, bilgi paylaşımı, çok paydaşlı girişimler yoluyla katılım, diyaloglara iştirak gibi bir dizi tedbir içerebilir. Katılım çoğunlukla şirketler yönetmeliklerde değişiklik veya yönetmeliklerin uygulanmasında artış gibi somut sonuç görene dek çok zaman alabilir. Şirketler bir yandan hükümetle çalışmaya teşvik edilirken, şirketlerden hala olumsuz etkilere bağlantılı olmayı nasıl önlediklerini açıklamaları beklenmektedir. Çoğu durumda bu hükümet sorumluluğunu üstlenene kadar zararı - örneğin şirketin tedarikçileri ile işbirliği yapmak suretiyle - orta vadede önlemek veya hafifletmek için adımlar atılması anlamına gelmektedir. Bununla birlikte ciddi zarar durumlarında şirketler kaynak kullanımlarını zarar önlenebilene kadar askıya almalıdır.

Tablo 7. Şirketin tedarik zincirinde zararın önlenmesi veya hafifletilmesi ile ilgili olarak durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler

Bağlam	Tavsiyeler
KOBİ'ler	Tüm işletmeler gibi KOBİ'lerin de durum tespiti yapma sorumluluğu vardır. Bununla birlikte, daha büyük işletmelerin aksine KOBİ'ler CAP'lerin uygulanmasında tedarikçilerini desteklemek için sınırlı kaynağa sahip olabilir ve tedarikçileri etkileme becerisinden yoksun olabilir. Yine de, KOBİ'lerin onlara açık olan bir dizi olanağı vardır. Örneğin, bir tedarikçi ile iş ilişkisi kurulduğunda etkilerin önlenmesinde daha az kaynağın gerekmesi için, bir KOBİ ilk olarak tedarikçilerin için sağlam bir ön yeterlilik süreci üzerine odaklanabilir. Zamanla, KOBİ iş ilişkisi kurduğu tedarikçilerin sayısını pekiştirmeyi seçebilir.
Dolaylı kaynak kullanımı	Aracılarla iş ilişkisi kurulmasıyla ilgili daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 5
Etkileme Becerisi	Bir şirketin tedarikçileri etkileme becerisi şirketin yaklaşımını etkileyecektir. Bakınız Metin Kutusu 6.
Etkiler şiddetlidir	Olumsuz etkilerin şiddeti arttıkça şirketin ilişkiyi bitirmesi gerekip gerekmediğine dair bir karar almadan önce değişiklikleri de o denli hızlı görmesi gerekir. (BM Kılavuz İlkeleri, Kılavuz İlkesi 19, Yorumlar)
Tedarikçinin bir Düzeltici Eylem Planını uygulama kapasitesi	Şirket ve tedarikçi, gelecekteki zararları etkin bir şekilde önlemek veya hafifletmek için gereken maliyet ve kaynakları dikkate almalıdır. Tedarikçinin zararı yeterli şekilde önlemek veya hafifletmek için kaynaklarının olmadığı durumlarda, şirket finansmana katkıda bulunup bulunmayacağını düşünmelidir. Finansman mevcut değilse, şirket zararın şiddetini ve iş ilişkisine devam edip etmeyeceğini düşünmelidir. Bununla birlikte, olumsuz etkiler devam ettiği ve şirket iş ilişkisini sürdürdüğü sürece, etkiyi hafifletmek için devam eden çabalarını gösterebilmeli ve bağlantıyı sürdürmenin herhangi bir sonucunu —itibari, mali veya hukuki— kabul etmeye hazır olmalıdır.

Metin Kutusu 6. Avantaj ışığında durum tespiti niteliği

Tüm şirketlerin tedarikçilerini etkileme kabiliyetinin (kaldıraç) derecesine bakılmaksızın durum tespiti yapma sorumlulukları vardır. Bununla birlikte, bir şirketin durum tespitini uygulamak için alabileceği tedbirler kaldırıcına dayalı olarak değişebilir.

	Yüksek	Orta-düşük	Düşük-yok
Örnekler	<p>Şirket:</p> <ul style="list-style-type: none"> iş ilişkisi üzerinde doğrudan kontrole sahiptir (örneğin, kısmi mülkiyet) tedarikçi ile uzun vadeli bir iş ilişkisi vardır tedarikçinin işinin önemli bir bölümünü temsil eder 	<p>Şirket:</p> <ul style="list-style-type: none"> tedarikçi ile doğrudan bir sözleşmesi yoktur tedarikçi ile kısa vadeli bir iş ilişkisi vardır tedarikçinin işinin önemli bir bölümünü temsil etmemektedir 	<p>Tedarikçi, şirketi kendi faaliyetleri veya operasyonlarından çıkarılır (örneğin, 2. katmanın üstünde faaliyet gösteren tedarikçiler)</p>
Durum tespiti	<p>Önlemek ve Hafifletmek</p> <p>Şirket:</p> <ul style="list-style-type: none"> RBC beklentilerini sözleşmelere ekleyebilir Olumsuz etkileri önlemek ve hafifletmek için iş ilişkileri ile kaldırıcı kullanabilir; Uygun görüldüğü takdirde, eğitim ve kapasite geliştirme, tesis iyileştirme ve yönetim sistemlerinin güçlendirilmesini destekleyebilir. Sistemik riskleri ele almak için uygun görüldüğü hallerde hükümet ile kaldırıcı kullanabilir. Uygulanabilir ve etkili olduğu hallerde, bir sektör düzeyinde olumsuz etkileri önlemek/hafifletmek için ortaklıklara girebilir. Yukarıdakilerin sürekli 	<p>Önlemek ve Hafifletmek</p> <p>Şirket:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tedarikçileri ve diğer iş ilişkilerini etkileme kabiliyetini (kaldıraç) arttırabilir. Dolaylı kaynak kullanımı durumunda, durum tespiti beklentilerini doğrudan tedarikçi sözleşmelerine (örneğin, araçlar) dahil edebilir; bu durumda, araçların durum tespiti yaptığından emin olun. Uygun görüldüğü takdirde, eğitim ve kapasite geliştirme, tesis iyileştirme ve yönetim sistemlerinin güçlendirilmesini destekleyebilir. Kaldıraç yetersiz olduğunda olumsuz etkileri önlemek/hafifletmek için ortaklıklara girebilir. Sistemik riskleri ele almak için uygun görüldüğü hallerde hükümet ile kaldırıcı kullanabilir. 	<p>Önlemek ve Hafifletmek</p> <p>Şirket:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onları kaynak (hammadde) tedarikçileriyle ilgili durum tespiti yapmaya teşvik etmek için tedarik zincirindeki tıkanma noktalarıyla kaldırıcı kullanabilir. İzlenebilirliği oluşturabilir; Sürekli geliştirme yönünde çalışabilir ve ilerlemeyi açıklayabilir. İş ilişkisine son vermeyi

4. Takip

OECD Talimatları altında Beklentiler

OECD Talimatları, şirketlerin etkilerin nasıl ele alındığını açıklamasını ister (OECD Talimatları, IIA10). Etkilerin açıklanması, hem alınan tedbirlerin etkili olduğunun sağlandığı hem de bir şirketin hangi önlemleri aldığı ve nedenini bildirdiği anlamına gelir.

4.1 Durum tespitine ilişkin ilerlemeyi ve şirketin kendi faaliyetlerinde etkinliğini doğrulayın, gözleyin ve geçerleyin

Mümkün ve makul olduğu ölçüde, şirket alınmış olan ve alınan tedbirlerin kendi faaliyetlerindeki zararı önlediği ve hafiflettiğine dair güvence almalıdır.²²

Şirket:

- Şirketin taahhüt ettiği eylemleri (örneğin, düzeltici eylem planı kapsamında) kararlaştırılan süre içinde yerine getirdiğini dahili olarak doğrulamalıdır.
- Hedefler karşısında ilerlemeyi takip etmek için kalitatif ve/veya kantitatif göstergeleri izlemelidir.
- Göstergeler doğrudan (örneğin, pasaportlarına el konulan göçmen işçilerin yüzdesi; tüketilen su; çalışılan saat sayısı) veya dolaylı (örneğin, haklarını anlayan göçmen işçilerin yüzdesi) olabilir.

ÖNEMLİ TERİMLER

Doğrulama - Şartların yerine getirildiğine dair onay. 'Şartlar', bir düzeltici eylem planı ve/veya yasal düzenlemeler kapsamında kararlaştırılmış eylemler olabilir.

Örneğin, bir yapı müfettişi yangın çıkışlarının yangın güvenliği kanunlarıyla uyumlu olduğunu doğrulayabilir.

İzleme - Belirli risklerle ilgili olarak tesiste durumun sürekli takibi ve başarı göstergelerinin ölçümü ve takibi. Göstergeler doğrudan veya dolaylı olabilir. İzleme genellikle tek seferlik bir değerlendirmeden ziyade tesis seviyesinde durumun daha kapsamlı bir görünümünü sağlar.

Örneğin, bir fabrika yoğun dönemlerde dikiş ve apre bölümlerindeki işçiler tarafından çalışılan saat sayısını takip edebilir.

Geçerleme - Etkileri önlemek için alınan tedbirlerin etkilerin önlenmesinde gerçekten etkili olup olmadığının belirlenmesi. Doğrulama ve izleme verileri geçerlemeye katkıda bulunur. Örneğin, bir şirket halihazırda çalışanlara verdiği eğitimin uzun vadede cinsel tacizi önlediğini doğrulamayı isteyebilir.

²² Riskin şiddeti arttıkça şirketin etkilerin önlenmesi veya önlenmekte olduğuna dair güvence seviyesinin de o denli büyük olması gerekir.

- Eğitilen kişi sayısı gibi çıktılar izlenecek en basit gösterge olabilirken, zararların önlenip önlenmediğine dair daha kapsamlı bir tablo almak için şirketler ayrıca: çalışanların bilgi seviyeleri (örneğin, insan kaynakları müdürü ücreti nasıl hesaplayacağını bilir), davranış (örneğin, çalışanın şikayet mekanizmasının kurallara uygun ve erişilebilir olduğunu düşünmesi), işyeri koşulları (örneğin, içme suyunun bulunabilirliği) ve sistemlerin uygulanması (örneğin, politika, tedarikçilerin ön yeterliliği) da izlemeye teşvik edilir.
- Şirket, daha yüksek bir riski (örneğin, yoğun sezonda siparişlerdeki değişiklikler) gösterebilecek olan kırmızı bayrakları da (uyarı işaretleri) izlemeye teşvik edilir.
- İşçiler, hedeflere karşı ilerlemenin izlenmesinde bütüncü bir rol oynamalıdır. Bu özellikle insan hakları ve işgücü etkileri için doğrudur ancak aynı zamanda birçok durumda çevresel etkiler ve bütünlük riskleri için de geçerlidir.
- Şirket tarafından alınan tedbirlerin etkileri önlediğini ve hafiflettiğini doğrulamak için sürekli izleme, dahili periyodik değerlendirmeler, şikayet mekanizmaları aracılığıyla öne sürülen sorunlardan edinilen veriler dahil olmak üzere bilinen tüm bilgilerden yararlanın.²³

Şirket, yukarıda belirtilenlerin hepsini dahili olarak yapabilir. Bununla birlikte, şirket aşağıdaki durumlarda etkilerin önlenmesinin doğrulanmasında harici destek almaya teşvik edilir:

- yeterli şekilde önlenmediği takdirde bu etki ciddi zarara neden olabilir (örneğin, tehlikeli kimyasalların taşınması ve bertarafı, yangın güvenliği, elektriksel güvenlik, bina bütünlüğü, vb.) ve
- Kurum bünyesinde mevcut olmayan teknik uzmanlık gerektiren önleyici tedbirler.

Şirket, düzeltici eylem planlarına ilerlemeyi alenen duyurmayı seçebilir.

Yukarıdakilere ek olarak, şirketler ayrıca iyileştirmeyi sağlamak için süreçlerin etkinliğini izlemeye teşvik edilir (örneğin, işletme düzeyinde şikayet mekanizmaları gibi). İyileştirmeye olanak sağlama hakkında daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 6.

²³- Bakınız Birleşmiş Milletler Kılavuz İlkesi 20.

Olumsuz bulgulara tepki gösterme

Zararlı etkilerin etkin şekilde önlenmediği veya hafifletilmediği durumlarda, şirket bu durumun nedenini anlamaya çalışmalıdır. Zararı önlemek alınan tedbirlerin kendi başına etkili olmaması, ilerlemeyi görmek için yetersiz zaman verilmesi veya düzeltici eylem planının uygulanması için yetersiz kaynak sağlanması dahil olmak üzere bir zararın etkili şekilde önlenmemesi veya hafifletilmemesinin birkaç nedeni vardır. Şirket, düzeltici eylem planını güncelleyip uygulamalıdır. Şirketin bir etkinin neden önlenemediğini veya hafifletilemediğini belirleyememesi halinde, harici bir yardım istemelidir.

4.2 Durum tespitine ilişkin ilerlemeyi ve şirketin tedarik zincirindeki etkinliğini doğrulayın, gözleyin ve geçereyin

Şirketler, kendi ilerleyişlerinin yanı sıra tedarikçilerinin ilerlemesini de izleyip değerlendirmelidir. Şirketler ayrıca alınan tedbirlerin zararın önlenmesi veya hafifletilmesinde etkili olup olmadığını değerlendirmelidir.

Denetim bunalımı hazır giyim ve ayakkabı sektöründe bir sorundur. Aynı zamanda, tedarik zincirindeki zararları önlediğine dair şirkete güven vermek için bir tür doğrulama yapılması gereklidir. Bu nedenle, şirketler tedarikçilerin değerlendirilmesi ve sürekli izlemeyi desteklemek arasında bir denge sağlamaya çalışmalıdır. Şirketler, Riskin şiddeti arttıkça şirketin etkilerin önlenmediği veya önlenmekte olduğuna dair güvence seviyesinin de o denli büyük olması gerektiğine ilişkin genel ilkeye bağlı kalabilir. Aşağıdakiler, çeşitli bağlamlarda —doğrulama, izleme veya geçereleme— uygulanacak güvence seviyesine ilişkin üst düzey rehberlik içerir.

- Doğrulama, izleme veya geçerelemenin zamanlaması zararın şiddeti ve niteliğine uygun olmalıdır. Şirketler, düzeltici eylem planlarının uygulanması için gerekli süreyi de dikkate almalıdır.
- Yukarıda belirtildiği gibi (5.1), zararın nasıl önleneceği veya hafifletileceğine dair uluslararası ya da yerli standartların mevcut olduğu hallerde, söz konusu standartlara uyulduğunun doğrulanması zararın önlenmediğini de varsaymak için yeterlidir.²⁴

²⁴ Sektör risklerine ilişkin uluslararası standartların seçimi için bakınız Bölüm II Sektör Riskleri Modülleri.

- Mümkün olduğunda, Şirket, etkilerin önlendiği veya önlenmekte olduğunu doğrulamak için zamanla — doğrudan veya dolaylı göstergeler— göstergeleri izlemelidir. Zarar riskinin belirli bir bölgedeki birden fazla sektörü etkilediği durumda Şirket, izlenen göstergeleri uyumlaŐtırmak için sektörler arasında koordinasyon ve işbirliği yapmaya teşvik edilir. Veri paylaşımı, bölgede faaliyet gösterenlere daha kapsamlı bir tablo sunar ve dolayısıyla Şirketin nleme tedbirlerini daha iyi hedeflemesini sağlar.
- İŞçiler veya temsilcileri sürekli izlemeye katkıda bulunmalıdır. Bu özellikle işgücü ve insan hakları etkileri için doğrudur ancak aynı zamanda birçok durumda çevresel etkiler ve bütünlük riskleri için de geçerlidir.
- İzleme vasıtasıyla Şirketin etkilerin ele alınmadığını belirlemesi halinde, Şirket ilk etapta tedbirlerin alındığını doğrulamaya teşvik edilir.
- Yukarıda belirtildiği gibi (5.1), aşağıdaki durumlarda Şirket düzeltici eylem tedbirlerine uyulduğunu veya zararların önlendiği doğrulamak için harici uzmanları devreye sokmaya teşvik edilir:
 - yeterli Şekilde nlenmediği takdirde bu etki ciddi zarara neden olabilir (rneğin, tehlikeli kimyasalların taşınması ve bertarafı, yangın güvenliği, elektriksel güvenlik, bina bütünlüğü, vb.),
 - Kurum bünyesinde mevcut olmayan teknik uzmanlık gerektiren önleyici tedbirler
- Şirketin kaynağa yönelik ciddi zarar risklerine ilişkin durum tespiti yapmak için tıkanma noktalarında faaliyet gösteren ara tedarikçilere bağlı olması halinde, Şirket bu Rehber karşı ara tedarikçilerin durum tespiti uygulamaları ile ilgili bir denetim yapmaya teşvik edilir. Şirketler, denetim kontrol noktalarıyla ilgili olarak sektör seviyesinde işbirliği yapmaya teşvik edilir.

İşbirliği

Şirketler, değerlendirmelerin yüksek standartlara uyması koşuluyla doğrulama, izleme ve geğerlemenin tanınmasını desteklemeleri yönünde işbirliği için teşvik edilir. Şirketler benzer şekilde aynı bölge ve tedarikçi tabanından kaynak kullanırken, uygulanabilir olduğu ölçüde olmak kaydıyla, tedarikçilerin doğrulanması, izlenmesi ve geğerlemesi işbirliği yapmaya teşvik edilir.

Durum tespiti geğerleştirmek için işbirliği yaparken (örneğin, bir sanayi birliği veya çok paydaşlı teşebbüs yoluyla) ortak teşebbüs, durum tespit süreçleri ve sonuçlarının bu Rehbere uyum için gözden geğirilmesini sağlamalıdır.

Durum tespitinin niteliğini etkileyebilecek faktörler

Bağlam - Pek çok yüksek riskli tedarikçi

Tavsiyeler - Şirketin çok sayıda tedarikçi genelinde riskler saptadığında (yani, tedarikçi değerlendirmesi sırasında), zarar riskini en şiddetli olduğu yerde tedarikçiler ile takip ilişkisini —doğrulama, izleme veya geçerleme olsun olmasın— öncelik vermelidir.

5. Duyuru

OECD Talimatları altında Beklentiler

Şirketler, bu bölümde yer alan genel tavsiyelere ek olarak OECD Talimatlarının her bir bölümündeki açıklama ve duyuru ile ilgili özel tavsiyeleri uygulamalıdır.

Şirketler, aşağıdakileri içerebilecek ek bilgileri duyurmaya teşvik edilir:

a. şirketin faaliyetleriyle ilgisine bağlı olarak şirketin Talimatlarda kapsanan konulara ilişkin politikalarına dair bilgiler dahil olmak üzere kamuya açıklanması amaçlanan değer beyanı veya davranış kuralları (iş ahlakı) beyanı;

- şirketin katıldığı politikalar ve diğer davranış kuralları, kabul tarihi ve söz konusu beyanların uygulandığı ülke ve kuruluşlar;
- bu beyanlar ve kurallarla ilgili performansı;
- iç denetim, risk yönetimi ve yasal uyum sistemleri ile ilgili bilgi;
- işçiler ve diğer paydaşlarla ilişkileri ile ilgili bilgi.

Şirketler, "insan hakları durum tespiti yapmaya teşvik edilir. Süreç, fiili ve olası insan hakları etkilerini değerlendirme, bulguları bütünleştirip bunlara göre hareket etmek, tepkileri izlemenin yanı sıra etkilerin nasıl ele alındığını duyurmayı içerir."

Kaynak: OECD Talimatları, III, 3 ve IV, 45.

5.1 Şirketin durum tespiti sürecini şirketin olası ve fiili zararları nasıl ele aldığı da dahil olmak üzere alenen duyurun

İçerik

Şirket aşağıdakileri alenen duyurmalıdır:²⁵

Şirketin RBC politikası veya politikaları. Şirket, aynı şekilde şirketin dahil olduğu herhangi bir ek değer beyanını duyurmalıdır (örneğin, sektör girişimlerine katılım, sendikalar veya çok paydaşlı girişimleri ile sözleşmeler yoluyla).

- Durum tespitini desteklemek için durum tespitinin nasıl karar verme süreçleri ve bilgi yönetim sistemlerine eklendiği dahil olmak üzere şirketin durum tespiti yönetim sistemleri.
- Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki en önemli zarar riskleri. Şirket ayrıca bu riskleri değerlendirme süreçlerini açıklamalıdır. Şirketin hemen ele alınması için bazı riskleri önceliklendirdiği hallerde, önceliklendirme sürecini gerekçelendirmelidir.
- Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki zararı önleme veya hafifletme planının bileşenleri ve bu tedbirlerin etkinlikleri.²⁶
- İlgili olduğunda, şirketin politika katılımının yanı sıra katılımın kendi sonuçları ile ilgili amacı.
- Şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki iyileştirmelere erişim sağlayan sistemleri. Şirketler ayrıca kendisine karşı açılan davaları ve bunların nasıl çözümlendiklerini açıklamayı seçebilir.
- Şirketin paydaşlarıyla nasıl anlamlı bir ilişki kurduğu.

²⁵- Şirketler ticari gizlilik ve diğer rekabet kaygılarına uygun olarak duyurmalıdır. Daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 1.

²⁶ Durum tespitinin etkinliği fiili ve olası zararların şirketin kendi faaliyetleri ve tedarik zinciri dahilinde hangi ölçüde önlendiği ve hafifletildiği ile ölçülür.

- Şirketin durum tespiti ile ilgili işbirliği yapma amacıyla bir sektör veya çok paydaşlı bir teşebbüsle iş ilişkisi kurup kurmadığı ve şirketin hangi bileşenler ile ilgili işbirliği yaptığı (örneğin, risklerin belirlenmesi, tedarikçi değerlendirmeleri, vb. ile ilgili işbirliği).

Şirket, bilgileri en az yılda bir kez duyurmalıdır. Duyuru birkaç şekilde olabilir, bununla birlikte, her halükarda bilgiler ilgili, doğru, güncel, net ve kullanıcı dostu bir şekilde muhafaza edilip duyurulmalı ve ilgili kullanıcıların bilgilerine erişmesine olanak sağlanmalıdır. Şirket ayrıca bilgileri sade bir dilde hazırlaması için teşvik edilir.

Giderek artan bir oranda şirketler —özellikle ortak teşebbüslere katılmış olanlar— aşağıdakileri açıklamayı seçmektedir:

- Doğrudan tedarikçilerinin listesi
- Tedarikçileri için değerlendirme bulguları
- Tedarikçilerinin düzeltici eylem planları
- Onlara karşı yapılan şikayetler ve bu şikayetlerin nasıl ele alındıkları.

Kanunda mali olmayan açıklama beklentileri

Şirket aynı zamanda kanunlardaki mali olmayan açıklama yükümlülüklerine yanıt vermek zorundadır. Örneğin, yasal şartlar yoluyla RBC raporlaması gittikçe yaygınlaşmaktadır (örneğin, Mali Olmayan Raporlamaya dair 2014/95/EU Sayılı AB Direktifi; BK (İngiltere) 2016 Modern Kölelik Yasası; Enerji Geçişi ve Yeşil Büyümeye ilişkin Fransız Kanununun 173. Maddesi).

Gizlilik (açıklamama) Örnekleri

Etkilenen paydaşlar veya personele olası zararlar (kişisel bilgilerin açıklanmasından kaynaklananlar dahil) dahil olmak üzere bilgilerin açıklanmaması için hukuki sebepler olabilir. Bazı durumlarda, bilgilerin hemen açıklanmasının uygun olmayabileceği hallerde bir şirket bir süre sonra örneğin, bir şikayet veya risk ele alındıktan sonra bilgileri duyurabilir.

Ticari gizlilik hususları da açıklamamanın bir nedeni olabilir. Daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 1. Bir şirketin bilgiyi paylaşmanın zor olduğuna karar verdiği hallerde, bağımsız bir üçüncü şahsı şirketin durum tespit sürecini incelemesi ve

bulgularını kamuya veya ilgili bir ortak teşebbüse açıklaması için davet etmek gibi diğer yöntemler vasıtasıyla güvence sağlayabilir.

5.2 Etkilenen paydaşlarla haberleşin

İnsan hakları etkileriyle ilgili olarak BM Kılavuz İlkeleri şunu belirtir, "insan hakları etkilerini nasıl ele aldıklarını açıklamak için, özellikle etkilenen paydaşlar tarafından veya adına endişeler gündeme getirildiğinde ticari şirketler bunu harici olarak duyurmaya hazır olmalıdır. Faaliyetleri veya işletme bağlamları insan haklarına ciddi etki riskleri oluşturan ticari şirketler bunları nasıl ele aldıklarını resmi olarak bildirmelidir. Her halükarda, duyurular:

- Bir şirketin insan hakları üzerindeki etkilerini yansıtan bir biçim ve sıklıkta ve amaçlanan hedef kitle için erişilebilir olmalıdır;
- Bir şirketin, ilgili insan hakları üzerine etkisine tepkisinin yeterliliğini değerlendirmek için yeterli bilgi sağlamalıdır;
- Etkilenen paydaşlar, personele veya ticari gizliliğin yasal şartlarına karşı risk oluşturmamalıdır."²⁷

İşçi haklarıyla ilgili olarak şirket, işçileri ve sendikaları ile işçilerin kendi seçtikleri temsilci kuruluşla iletişime geçmelidir. Şirket, neyi esasa ilişkin bilgi olarak kabul ettiklerini anlamak için paydaşlarla iletişime geçmelidir.

Durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilecek faktörler

Boyutu, kaynak içeriği veya tedarik zincirindeki yerine bakılmaksızın tüm şirketler durum tespiti uygulamalarını duyurmalıdır. Bununla birlikte, bir şirketin duyurusunun kapsamı ve niteliği kendi faaliyetleri ve tedarik zincirindeki zarar riskleriyle orantılı olacaktır. Örneğin, şiddetli insan hakları zararı için yüksek riskli ülkelerden kaynak kullanan bir şirketin duyurusu böyle kaynak kullanmayan bir şirketin duyurusundan daha kapsamlı olacaktır.

²⁷ Bakınız BM Kılavuz İlkesi 21.

6. Uygun hallerde iyileştirmeleri sağlayın veya işbirliği yapın

OECD Talimatları altında Beklentiler

Bu Rehber boyunca vurgulandığı gibi, durum tespiti yapmanın ana amacı zararı önlemektir. Bununla birlikte, Şirketler "bu etkilere neden olduklarını veya katkıda bulduklarını saptadıklarında olumsuz insan hakları etkilerinin düzeltilmesinde yasal süreçler yoluyla işbirliği sağlamalıdır." (OECD Talimatları.IV.A6.)

Bazı durumlar adli veya Devlet temelli adli olmayan mekanizmalar ile işbirliğini gerektirirken, bu bölümdeki kavramlar sorumlu iş yönetimini yasal yükümlülüklerin ötesinde geliştirme ruhuyla kullanılmalıdır.²⁸

6.1 Şirketin kendi faaliyetleri dahilinde iyileştirmelere olanak vermek için bir süreç yerleştirin

OECD Talimatları, şirketlerin insan hakları etkileriyle ilgili olarak iyileştirmeye olanak sağlamak için mevcut süreçleri olması gerektiği belirtir. Şirketin aynı zamanda işgücü ve çevre üzerindeki etkilerin iyileştirilmesine olanak sağlayan süreçler oluşturması tavsiye edilir. Yasallık, erişilebilirlik, öngörülebilirlik, eşitlik, OECD Talimatları ile uyumluluk ve şeffaflık temel kriterlerini karşılayan işletme düzeyinde şikayet mekanizmaları bu tür süreçler sağlamak için etkili araçlar olabilir.²⁹

Metin Kutusu 7. Etkin bir yasal çözüme erişimin sağlanmasında Devletin rolü

İşle ilgili insan hakları tacizine karşı koruma yükümlülüklerinin bir parçası olarak, Devletler kendi toprakları veya yargı bölgelerinde bu tür bir tacizler meydana geldiğinde adli, idari, hukuki veya diğer uygun araçlar vasıtasıyla etkilenenlerin etkili çözüm yollarına erişmelerini sağlamak için uygun tedbirleri almalıdır.¹ Bununla birlikte, şirketlerin Devletin Koruma Yükümlülüğünü yerine getirmedeği ülkelerde çalışmayı seçmesi halinde, bu durum şirketin çözüm yolu sağlam sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

1. Ne OECD Talimatları ne de BM Kılavuz İlkeleri işletmeler arasında dahil olmak üzere, sorumluluk çevresinde yasal kavramlar oluşturmaya yönelik değildir. Yerel mahkemeler, zararın sorumluluğu ve uygun çözümlerin ele alınmasında kendi kavramları ve testlerini kullanır.

İşletme düzeyinde şikayet mekanizmaları

İşletme düzeyinde bir şikayet mekanizması, bireyler veya grupların — sınırlama olmaksızın insan hakları dahil olmak üzere—

²⁸ Ne OECD Talimatları ne de BM Kılavuz İlkeleri işletmeler arasında dahil olmak üzere, sorumluluk çevresinde yasal kavramlar oluşturmaya yönelik değildir. Yerel mahkemeler, zararın sorumluluğu ve uygun çözümlerin ele alınmasında kendi kavramları ve testlerini kullanır.

²⁹ OECD Talimatları, IV, 46.

bir şirketin kendileri üzerindeki etkisine ilişkin olarak endişelerini öne sürüp yasal çözüm yolu arayabilecekleri resmileştirilmiş bir araçtır. İşletme düzeyinde şikayet mekanizmaları firma veya tesis düzeyinde çalışır ve bu nedenle genellikle bir işçi veya topluluk üyesinin bir endişesini öne sürmesi için ilk giriş noktasıdır. İşçiler ve topluluk üyelerinin zarar gördükleri takdirde çözüm yolu aramaları için süreçler sağlamaya ek olarak, işletme düzeyindeki şikayet mekanizmaları endişeleri dile getirmek ve dolayısıyla sorunların tırmanmasını önleyebilmek için bir erken uyarı sistemi olarak hareket ederler.

İşletme düzeyinde şikayet mekanizmaları, diğerleri arasında firma içi işçi şikayet mekanizmaları, endüstriyel ilişkiler ve üçüncü şahıs şikayet sistemleri dahil olmak üzere birçok biçimde olabilir. Her durumda, mesruluk, erişilebilirlik, öngörülebilirlik, eşitlik, OECD Talimatlarıyla uyumluluk, şeffaflık ve üzerinde mutabakata varılmış çözümler arama görüşüyle diyalog bazlı olma gibi temel kriterlere karşılanmalıdır.³⁰ Tablo 8 hazır giyim ve ayakkabı sektöründe bu kriterlerin nasıl karşılanabileceğine dair örnekler verir; bununla birlikte, mekanizmanın hedef kitlesi ve bağlam gibi faktörler belirli uygulama prosedürlerini etkileyebilir ve bu nedenle bu örneklerin kuralcı veya kapsamlı olması amaçlanmamıştır.

Şirketler, mülki veya cezai soruşturmalar ya da insan hakları incelemelerini kolaylaştırmalı ancak müdahale etmemeli ve ağır insan hakları ihlallerinin kurbanlarının yargıya başvurmasını engelleyen yasal feragatlar şirket şikayet mekanizmaları bağlamında kullanılmamalıdır. Şirketler, şikayetleri yayınlamaya ve alınan dersleri politikalar ile izleme sistemlerine dahil etmeye teşvik edilir. Şirketler, OECD Talimatları ve BM Kılavuz İlkeleri uyarınca işletme düzeyinde şikayet mekanizmaları oluşturulması ile ilgili mevcut olan kapsamlı rehberlere başvurmaya teşvik edilir.

³⁰. OECD Talimatları, II, Yorumlar.46.

Tablo 8. İşletim seviyesinde şikayet mekanizmasının ana kriterleri ve örnek bileşenler	
Kriterler	Örnek bileşenler
<p>Meşruluk Kriterler, onları kullanan ve şikayet süreçlerinin adil olmasından sorumlu paydaş gruplarının güveninin kazanılmasını sağlar</p>	<ul style="list-style-type: none"> Karşılık verilmesinden muafiyeti garanti ederek şikayetçilere karşı misilleme önlenmiştir. Etkilenen paydaşlar mekanizmanın tasarımında yer almaktadır. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe bu genellikle işçiler ve sendikalar ile işçilerin kendi seçtiği temsilci kuruluşların mekanizmanın tasarımında yer aldığı anlamına gelir.
	<ul style="list-style-type: none"> Şikayet mekanizması için erişim noktası olarak görev yapan kişi güvenilir, eğitilmiş, bilgili ve şikayetçinin cinsiyeti, dini, vb. bakılmaksızın erişilebilir biridir. <i>Bu özellikle işgücünün yaklaşık %85'nin kadın olduğu ve uluslararası ile yerli göçmen işçilerin birçok bağlamda işçilerin önemli bir bölümünü oluşturduğu hazır giyim ve ayakkabı sektöründe önemlidir. Göçmen işçiler tehdit ve misillemelere karşı bilhassa savunmasızdır.</i> Mekanizma, örneğin yasal temsilcilerini dahil etmek suretiyle şikayetçilerin gizli kalmasına olanak sağlar. <i>Bu özellikle kurbanın misillemeden (örneğin, cinsel taciz davaları) korktuğu hazır giyim ve ayakkabı sektöründe geçerlidir.</i> Mekanizma, bir tür tırmandırma sağlar (yani, şikayetçilerin memnun olmadığı durumlarda). Mevcut ve güvenilir olduklarında yerel mekanizmalara tırmandırma en uygunu olabilir. Bunun etkili veya mevcut olmadığı durumlarda, Çoklu paydaşlı teşebbüsler veya OECD Talimatları Ulusal İrtibat Noktaları tırmandırma noktaları olarak hareket edebilir. Ulusal İrtibat Noktalarına ilişkin bilgi için bakınız Bölüm 6.2.
<p>Erişilebilirlik Kullanması amaçlanan tüm paydaş grupları tarafından bilinir ve erişim için belirli engellerle karşılaşabilecek olanlara yeterli yardım sağlar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mekanizmanın varlığı iyi bilinmektedir. Bir şikayet kaydetme formları açık ve basittir. Bir şikayetin bildirilmesi sırasında yerel yardım sağlanır. Okur-yazarlık seviyeleri dahil olmak üzere eğitim seviyelerine dikkat edilir. Bu özellikle okur-yazar oranlarının düşük olduğu bağlamlarda hazır giyim ve ayakkabı sektöründe geçerlidir. Dil engelleri açıklanmaktadır. <i>Bu özellikle göçmen işçilerin çalıştırıldığı veya azınlık gruplarını temsil eden kişiler farklı bir dil konuştuğu hazır giyim ve ayakkabı sektöründe geçerlidir.</i> Mekanizmalara birkaç erişim noktası sağlanır. Şirket temsilcileri yegane irtibat noktası olmayıp, şikayetçiler için en az bir bağımsız irtibat noktası vardır. Bir sendikanın irtibat noktası olması halinde, süreç üye olmayanlara da açıktır veya ek erişim noktaları sağlanır. <i>Bu özellikle işçiler ve yönetim arasında büyük güç dengesizliğinin bulunduğu hazır giyim ve ayakkabı sektöründe geçerlidir.</i>

	I. 6. UYGUN HALLERDE İYİLEŞTİRMELERİ SAĞLAYIN VEYA İŞBİRLİĞİ YAPIN
Kriterler	Örnek bileşenler
Öngörülebilirlik Her aşama için gösterge niteliğinde bir zaman dilimi ile açık ve bilinen bir prosedür ile mevcut süreç ve sonuç tipleri ve uygulamayı izleme araçları hakkında netlik sağlar.	<ul style="list-style-type: none"> Gösterge niteliğinde bir zaman dilimi belirleyin. Sürecin her aşamasında şikayetçileri bilgilendirin. Her şikayet ciddiye alınmaktadır. Üzerinde mutabık kalınan sonuçların uygulanmasına ilişkin anlaşın.
Eşitlik Mağdur olan taraflara adil, bilgili ve saygıya dayalı koşullarla bir şikayet sürecine girmesi için gerekli bilgi, tavsiye ve uzmanlık kaynaklarına makul erişim sağlanmaya çalışılır.	Dahil olanların ilgili bilgilere erişimi olmasını ve bilgiye erişilmesi veya taraflar arasında uzmanlıkta herhangi bir dengesizliğe dikkat edilmesini sağlar. <i>Bu özellikle işçiler ve yönetim arasında büyük güç dengesizliğinin bulunduğu hazır giyim ve ayakkabı sektöründe geçerlidir.</i>
Şeffaflık Bir şikayetin ilerleyişi hakkında tarafları bilgilendirir ve etkinliği konusunda güven oluşturmak için mekanizmanın performansı hakkında yeterli bilgi sağlar.	<ul style="list-style-type: none"> Sürecin her aşamasında şikayetçileri bilgilendirin. Her şikayeti ciddiyetle ele alın. Üzerinde mutabık kalınan sonuçların uygulanması üzerinde anlaşın.
Diyalog bazlı	Şikayeti şirket ve etkilenen taraf veya temsilcileri arasında diyalog yoluyla çözmeye çalışın.

6.2 Yasal süreçler yoluyla öne sürülen şikayetlerin dinlenip ele alınacağını taahhüt edin

Olumsuz etkilere neden oldukları veya katkıda buldukları hallerde şirketlerin olumsuz etkilerin giderilmesinde işbirliği yapması beklenir.³¹

Kendi tedarik zinciriyle ilgili bu süreci kolaylaştırmak için şirket, tedarik zincirinde neden olduğu veya katkıda bulunduğu zarar için yasal süreçler —hukuki çözüm yolları sağlanmasıyla olanlar dahil olmak üzere— yoluyla öne sürülen şikayetleri dinleme ve ele almaya taahhüt etmeye teşvik edilir. Şikayetler, maddesel ve doğrulanmış olmalı ve şirketin tedarik zincirinde bir etkiye neden olduğunu veya katkıda bulunduğunu iddia etmelidir (şirketin tedarik zincirinde zararla bağlantılı olduğu şikayetlerinden farklı olarak).

³¹. OECD Talimatları, IV, 6.

‘Yasal süreçler’:

- etkilenen paydaşlar veya paydaş temsilcilerinin bir şirkete karşı şikayette bulunmalarını sağlayan;
- adli ve adli olmayan mekanizmalar dahil olmak üzere yerel şikayet mekanizmalarının rolü ile işgücü ihtilaflarının ele alınmasında sendikaların rolünü baltalamayan ve
- güvenilir taraflarca idare edilen süreçleri içerir.

Aşağıdakiler bir şirketin uygulamada bunu nasıl yapacağına dair bazı örnekler sunmaktadır:

- Sendikalar, sivil toplum ve etkilenen tarafların şirketin kendi tedarik zincirindeki eylemlerine ilişkin olarak şirketin kendisine bir şikayette bulunabilecekleri bir şirket şikayet mekanizması oluşturmak.
- tedarik zinciri şikayet mekanizmaları sunan çok paydaşlı girişimlere (MSI) katılmak (örneğin, bir üye olarak) veya şirkete karşı yasal bir şikayette bulunan herhangi bir MSI ile arabuluculuk yapmayı kabul etmek (MSI'ler ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıya bakınız).
- Çözüm yolları sağlamak amacıyla sendikalar tarafından, şirketin uygulamalarının kendi tedarik zincirinde zarara neden olduğu veya katkıda bulunduğuna dair şirkete şikayette bulunulabilecek bir süreç oluşturmak üzere örneğin, küresel çerçeve sözleşmeleri yoluyla sendikalarla sözleşmeler yapmak.
- NCP'ler OECD Talimatları kapsamında sorunun gerçek olduğunu belirlediğinde, OECD Ulusal İrtibat Noktalarıyla (NCP) arabuluculuk yapmayı kabul etmek, daha fazla bilgi için aşağıya bakınız.

Metin Kutusu 8. **Erken uyarı sistemleri ile iyileştirmelere olanak veren süreçler arasındaki ayrımı yapmak**

Erken uyarı sistemleri ile iyileştirmelere olanak veren süreçler arasındaki ayrımı yapmak önemlidir.

- Bir erken uyarı sisteminin amacı bir şirketin kendi faaliyetleri veya tedarik zincirindeki riskleri (veya etkilerini) belirlemektir. Örneğin, bir şirket işçilerin bina emniyetiyle ilgili endişelerini öne sürmeleri için bir olanak sağlamak üzere bir işçi yardım hattı oluşturabilir.
- İyileştirmelere olanak veren bir sürecin amacı zarar gören

kişilere çözüm yolları sunmaktır. Örneğin, bir işçi haksız yere işten çıkarılma nedeniyle yönetime karşı şikayette bulunabilir. Uygun bir çözüm yolu (örneğin, görevine iade etme, tazminat, vb.) belirlemek için işçi ve şirket bir araya getirilir.

Tek bir sistem —şikayet mekanizması gibi— hem erken uyarı sistemi olarak çalışabilir hem de iyileştirmelere olanak veren süreçler sağlayabilir. Bir sistemin sadece erken uyarı sistemi olarak mı yoksa aynı zamanda iyileştirmeye olanak veren bir süreç olup olmadığını belirlerken, çözüm yolları sağlamak amacıyla şirket zarar göre tarafın zarara neden olan veya katkıda bulunan tarafla bir araya getirilip getirilmediğini göz önüne almalıdır.

Aracılık

Arabuluculuk rolü, bir ihtilafın çözümünde şirket ve paydaşa yardımcı olmaktır. Arabulucu, tarafların çözüm ve uzlaşma için seçeneklerini belirleyip değerlendirmelerine yardım ederken aktif ancak tarafsız bir rol oynar. Arabuluculuk, geçici olarak örneğin, tarafların her ikisi de arabuluculuk talep ettiğinde tetiklenebilir veya taraflar bir anlaşmaya varamadıklarında ya da şikayetçiler şikayetlerinin çözümünden memnun olmadıklarında bir tırmandırma şekli olarak hareket edebilir. Arabuluculuk, her iki tarafça karşılıklı olarak meşru, bağımsız ve gizli bir şekilde kabul edilmelidir. Söz konusu işlevler için görevlendirilen kurumların üyelerinin tarafsız olması ve tarafsız olarak görülmesi çok önemlidir.

Çok paydaşlı şikayet mekanizmaları

Şirket, tedarik zincirindeki olumsuz etkilere neden olduğuna veya katkıda bulunduğu şikayetleri dinleme ve ele alma sorumluluğunu yerine getirmenin bir yolu olarak çok ve çözüm sağlama amacıyla çok paydaşlı şikayet mekanizmalarını kullanabilir.

Tedarik zinciri şikayet mekanizmalarını kuran çok paydaşlı girişimler hazır giyim ve ayakkabı sektöründe giderek daha yaygın olmaktadır. Bu girişimler çoğunlukla üyelik bazlı olup, üyeleri şirketlerden, sendikalardan ve/veya sivil toplum örgütlerinden oluşmaktadır. Çok paydaşlı şikayet mekanizmaları şikayeti yapan paydaş ile şirket arasında arabuluculuk sunabilir. Çok paydaşlı şikayet mekanizmaları yine aynı şekilde meşruluk, erişilebilirlik, adillik, kestirilebilirlik, şeffaflık ve diyaloga dayalı olma kriterlerini karşılamalıdır.

Bazı çok paydaşlı girişimlerin erken uyarı sistemleri sağladığına dikkat çekilmelidir. Erken uyarı sistemleri bir şirketin tedarik zincirindeki olumsuz etkileri saptamak için izleme mekanizmaları gibi yararlı olabilirken

bu sistemler şikayet mekanizmaları ile karıştırılmamalıdır. Daha fazla bilgi için bakınız Metin Kutusu 8.

Metin Kutusu 9. **Çok paydaşlı şikayet mekanizmalarının organizasyonu**

Bir çok paydaşlı şikayet mekanizması kuruluşu ana meşruluk, erişilebilirlik, kestirilebilirlik, adillik, şeffaflık ve diyaloga dayalı olma kriterlerini karşılayabilme şeklini sınırlandırabilir. Şirketler ve çok paydaşlı şikayet mekanizmaları bu potansiyel sınırlamaların bilincinde olmalı onları olabildiğince açıklamalıdır.

- Şikayet mekanizmalarına erişebilirlik sadece MSI üyesi olan paydaşların bir üye şirket aleyhinde şikayette bulunabildiği hallerde kısıtlanabilir. Bu kısıtlamalar Çok Paydaşlı Girişimin (MSI) şikayetleri dinleme ve ele almak için yeterli kaynaklara sahip olmasını sağlamak için vardır. Şirketler bu sınırlamayı bir dizi şikayet mekanizması kullanmaya (veya bunlardan şikayet dinlemeye) istekli olmakla açıklayabilir.
- Erişilebilirlik sadece doğrudan etkilenmiş paydaşların (yani işçiler, toplum üyeleri, vb.) (temsilcilerinin değil) şikayette bulunmasına izin verildiği durumlarda sınırlanabilir. Etkilenmiş paydaşlar girişimden mekanizmanın var olduğunu bilemeyecek ve nasıl kullanacağını anlayamayacak kadar uzakta olabilir. Yerel irtibat noktaları erişilebilirliği artırmaya yardımcı olabilir.
- Bir şikayet mekanizmasının etkinliği her türlü riskten ve her türlü şirket aleyhindeki tüm şikayetçilere açık olduğu durumlarda sınırlanabilir. Mekanizmanın geniş kapsamı dikkate alındığında kaynaklar bilgi aktarmak, şikayet mekanizmasını tanınır hale getirmek ve şikayetleri takip etmekle sınırlı kalabilir.

OECD Talimatları İçin Ulusal İrtibat Noktaları

OECD Talimatları, Ulusal İrtibat Noktaları (NCP) yoluyla bünye içi adli olmayan bir şikayet mekanizmasına sahiptir. NCP'ler OECD Yatırım Bildirgesi Taraftarları tarafından kurulur. Talimatların etkinliğini aşağıdaki yollarla artırma yetkisine sahiptirler:

- Tanıtım faaliyetlerini üstlenmek ve sorgulamaları idare etmek;
- Belli vakalarda Talimatların uygulanmasıyla ilişkili olarak doğan sorunların çözümüne katkıda bulunmak.³²

Çok Uluslu Şirketler için OECD Talimatlarına dair Konsey Kararı uyarınca Taraftarların bir NCP kurması gereklidir.³³ OECD Talimatlarına ek Prosedür Rehberi NCP'lerin görünürlük, erişebilirlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ana kriterlerine uygun olarak çalışacağını ifade etmektedir. Ek olarak, "spesifik olaylar" (vakalar) tarafsız, kestirilebilir, adil ve OECD Talimatlarına uygun bir tarz içerisinde çözümlenmelidir. Herhangi bir birey veya kuruluş bir şirket aleyhinde bir Ulusal İrtibat Noktasına şirketin dünyanın herhangi bir yerindeki faaliyetleri ile ilgili özel bir vaka getirebilir.

NCP'lerin özel vaka sürecini sonuca bağladıktan sonra nihai açıklamalarını yayınlaması beklenir. NCP'ler ayrıca vakanın şartlarına dayalı olarak tavsiyelerde bulunabilir ve bu tavsiyeler üzerinden takip yapabilir. Tavsiyelerde bulunma uygulaması şirketler için tekrarlayabilir etkilere sahip olabilir ve şirketlerin sürece katılımını teşvik edebilir.³⁴

6.3 Uygun telafi şeklini belirleme

Çare çok çeşitli şekiller alabilir ve şirketin kendi görüşüne ek olarak etkilenenlerin neyi etkin telafi olarak gördüklerini anlamak da önem taşır. Bu belki bir özür, ıslah, eski haline iade, zararın tekrarlamamasını sağlamaya yönelik ihtiyatlar, zarar tazmini (mali veya

³² Özel olaylar Talimatlarda, *Talimatların* uygulanmasıyla doğabilecek uygulamaya ilişkin sorunları tanımlamak için kullanılan terimdir.

³³ Çok Uluslu Şirketler İçin Talimatlara dair 2011 tarihi değişik Konsey Kararı.

³⁴ Daha ayrıntılı bilgi için bakınız OECD (2016), *Çok Uluslu Şirketler İçin OECD Talimatlarını Uygulama: 2000'den 2015'e kadar Ulusal İrtibat Noktaları*, OECD, Paris.

I. 6. UYGUN HALLERDE İYİLEŞTİRMELERİ SAĞLAYIN VEYA İŞBİRLİĞİ YAPIN

veya başka türlü), cezalandırıcı yaptırımlar, belli bir faaliyetin veya ilişkinin durdurulması veya taraflar arasında kabul edilmiş başka telafi şekilleri.³⁵ Aşağıdakiler uygun telafi şeklini belirlemeye yönelik genel ilkelerdir.

- Telafi etkilenen kişinin veya kişileri zarar meydana gelmemiş olsaydı olacakları duruma geri getirme (mümkün olan hallerde) amacını taşımalı ve olumsuz etkinin önemi ve ölçüğü ile orantılı olmalıdır.
- Telafi, varsa telafiye dair ulusal kanun ve uluslararası talimatları karşılamalıdır; bu standartların olmadığı yerlerde sağlanan telafi benzer vakalarda sağlanan telafi ile tutarlı olmalıdır.
- Şirket etkilenen paydaşları telafinin belirlenme sürecine dahil etmelidir.
- Şirket şikayette bulunanların sağlanan süreç ve sonucundan (sonuçlarından) memnuniyet seviyelerini değerlendirmelidir.

İşbirliği

Bir olumsuz etkiye sayısız tarafın neden olduğu veya katkıda bulunduğu durumlarda şirket diğer taraflarla işbirliği yapmaya çalışmalıdır. Diğerleriyle işbirliği yapmak şirketi herhangi bir sorumluluğundan ibra etmez ve şirket telafiyi olumsuz etkiye katkısı oranında kendisi telafi etmeli, olanayk tanımalı veya desteklemelidir.

³⁵ BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (2012),*Şirketin İnsan Haklarına Saygı Gösterme Sorumluluğu, Bir Yorumlayıcı Rehber*, Birleşmiş Milletler, New York ve Cenevre.

II.Bölüm

Sektör risklerine ilişkin modüller

- Modül 1. Çocuk işçiliği
- Modül 2 İşyerinde cinsel taciz ve cinsel ile cinsiyete dayalı şiddet
- Modül 3 Zorla çalıştırma
- Modül 4 Çalışma Süresi
- Modül 5 İş sağlığı ve güvenliği
- Modül 6 Sendikalar ve Toplu sözleşme
- Modül 7 Ücretler
- Çevre modüllerine giriş
- Modül 8 Tehlikeli kimyasallar
- Modül 9 Su
- Modül 10 Sera gazı emisyonları
- Modül 11 Rüşvet ve yolsuzluk
- Modül 12 Evden çalışanlardan gelen sorumlu kaynak kullanımı

Bu modüllerdeki tavsiyelerin amacı bağımsız bir rehber olarak davranmak değildir, ancak Ana Rehber yardımcı olmalı ve şirketlere spesifik sektör risklerini ele alırken kendi durum tespit yaklaşımlarını nasıl özelleştirebileceklerine dair bilgi sağlamalıdır. Ayrıca, aşağıdaki modüllerin amacı teknik rehberlik sağlamak değildir. Şirketler, söz konusu rehberin bu modüllerdeki tavsiyelerle aynı doğrultuda olduğu hallerde mevcut rehber güvenmeleri konusunda teşvik edilir.

Modül 1. Çocuk İşçiliği

Kurumsal politika ve yönetim sistemlerinde sorumlu işletme davranışlarını yerleştirin

Politika

Çocuk işçiliğiyle ilgili bir politika taahhüdünü kabul ederken, işletme kendisinin ve tedarikçilerinin faaliyetleri açısından ILO Sözleşmeleri 138 ve 182'ye dayanan çocuk işçiliğine müsamaha göstermeme konusundaki kararlılığını ifade etmelidir. İşletme, çocuk işçiliği politikasının hammadde de dahil tüm tedarik zinciri boyunca geçerli olduğunu belirtmelidir.

- Çocuk işçiliği ile ilgili politikalar, ulusal ve uluslararası kanunlarla uyumlu olmalı ve tehlikeli olarak görülen iş türüne ilişkin açıklamalar içermelidir.³⁶
- Ulusal mevzuatın uluslararası standartlardan daha az katı olduğu durumlarda, işletme uluslararası standartları (örneğin, riskli çocuk işçiliği, en kötü çocuk işçiliği biçimleri ve asgari yaş) sürdürmelidir.³⁷
- Ulusal yasaların uluslararası sözleşmelerden daha yüksek bir standart belirlediği durumlarda işletmeler ulusal yasaları kabul etmelidir.

³⁶ Birçok ülkede riskli çocuk işçiliği ulusal mevzuatta ya da işçi ve işveren örgütleri ile hükümet arasındaki sosyal diyalog yoluyla tanımlanacaktır. Tehlikeli faaliyetlerin belirtildiği bir liste bulunmadığında, işletme ILO'ya, tıbbi personele veya sağlık ve güvenlik uzmanlarına danışma hususunda teşvik edilir.

³⁷ İç kanun ve yönetmeliklerin Kılavuz Ülke ve Standartlarla çeliştiği ülkelerde şirketler, bu ilkeleri ve standartları iç hukuku ihlal etmeyecek şekilde uygulamanın yollarını aramalıdır. Ulusal yasal gerekliliklerin ötesine geçen asgari yaş standartlarını göz önüne aldığımızda şirketlerin çakışan gereksinimlerle karşı karşıya kalabilecekleri olası değildir.

II. 1. ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Bütün standartlar kızlar ve erkekler için eşit derecede uygulanabilir olmalıdır.³⁸

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal alıştırma

Çocuk işçiliği için risk faktörleri ve bunların sektördeki önemi için Tablo 9'a bakınız.

Tablo 9. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe çocuk işçiliği için risk faktörleri *

Risk Faktörleri	Açıklama	Sektörle ilgili hususlar
Yönetişim Bir ülkenin kanunları, asgari yaş ve çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri ile ilgili olarak ILO standartlarına uymamaktadır.	Hükümet, yerel yasaları ILO sözleşmeleriyle uyumlu hale getirerek çocuk işçiliği konusunda ILO standartlarını destekleme niyetini belirtmiştir. Bu, hükümetin çocukları çocuk işçiliğinden korumak istediği yönünde asgari bir güvencedir.	Hazır giyim ve ayakkabı üreten ve ihraç eden birçok ülkede çocuk işçiliğiyle mücadele için yasal çerçevelerde ve kanunun uygulanma kapasitesinde önemli boşluklar sürmektedir.
Yönetişim Hükümet çocuk işçiliği yasalarını uygulamamaktadır.	Çocuk işçiliği mevzuatı, uygulandığı kadar etkilidir. Çocuk işçiliği yasalarının uygulanmasına ilişkin göstergeler, çocuk işçiliğinin bir yargı alanında yüksek riskli olup olmadığını belirlemede en önemli hususlardır. Çocuk işçiliği yasalarının uygulanması ve ihlallerle ilgili araştırmaların yapılması, ihlal edenlere karşı yasal önlemler ve yasal kararların uygulanması yukarıdakilerin belirlenmesinde yardımcı olabilir. ¹ Sivil toplum, sendikalar ve uluslararası organizasyonlardan alınan raporlar da benzer biçimde faydalı birer kaynak olabilir.	

³⁸. Örneğin, ulusal mevzuatın uluslararası standartlardan daha düşük olduğu durumlarda işletmeler, uluslararası asgari yaş standartlarını desteklemelidir. Ulusal yasaların uluslararası sözleşmelerden daha yüksek bir asgari yaş belirlediği durumlarda işletmeler ulusal yasaları kabul etmelidir.

Risk Faktörleri	Açıklama	Sektörle ilgili hususlar
Yönetişim Eğitime yetersiz erişim ve/veya kötü eğitim	Çocuklar, okula devam edemediği zaman çocuk işgücü riski artar. Bunun sebebi, yakınlardaki okulların eksikliği veya okul harçları gibi engeller veya doğum belgelerinin istenmesi gibi idari bazı zorluklardır. Okul sistemlerinde, daha önce çalışmakta olan çocukları okul içine entegre etme başarısızlığı da olabilir. Göçmen işçilerin çocukları eğitim erişiminde benzersiz engellerle karşı karşıya kalabilirler. Örneğin, yerel dilde konuşamıyor olabilirler. Eğitim kalitesi düşük olduğunda, ebeveynler bir çocuğu okula göndermek yerine bir işte çalıştırmanın daha değerli olduğunu düşünebilirler. ²	Hazır giyim ve ayakkabı imalatı, bitirme ve hammadde üretiminin dayandığı birçok ülkede evrensel eğitimde önemli engeller bulunmaktadır. Hazır giyim tedarik zincirlerinin bulunduğu bazı ülkelerde zorunlu eğitim yaşı asgari çalışma yaşının altındadır.
Yönetişim Hükümet, eğitim yasalarında yeterli ayrımcılık karşıtı yasalara sahip değildir ve/veya bunları uygun biçimde uygulamamaktadır.	Belli başlı grupların (azınlık), eğitime erişim gibi konularda dışarıda bırakılması ve bunlara yönelik ayrımcılık yapılması, çocuk işçiliği riskini artırabilir.	Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe, azınlık gruplarının veya işçilerin, örneğin göçmenlerin çocuklarının, bazı durumlarda, okula gitme olasılığı daha düşüktür ve çocuk işçilik oranları buna bağlı olarak artabilir.
Sektör Kayıt dışı istihdam	Çocuk işçiliği, kayıt dışı sektörler arasında en yaygın olanıdır ve resmi sektörler kayıt dışı düzensiz çocuk işçiliği olan birimleri taşeron olarak çalıştırabilirler.	Kayıt dışı istihdam, hazır giyim ve ayakkabı sektörünün tedarik zincirinin çoğunda yaygındır. Pamuk toplamada çok sayıda kayıt dışı mevsimlik işçi çalışmaktadır. Kayıt dışı istihdam özellikle deri dikme ve nakış ve boncuklanma gibi karmaşık el işlerinde yaygın olarak görülmektedir.
Sektör Görevlerin çocuklar tarafından daha iyi gerçekleştirildiği kabul edilir	Bazı sektörlerde çocukların belirli görevleri yerine getirme konusunda daha yetenekli olduklarına dair bir efsane vardır.	Bazı durumlarda, çocukların karmaşık dikiş, dikişli deri, boncuklanma, nakış vb. konusunda daha yetenekli olduğuna dair bir efsane vardır.

II. 1. ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Risk Faktörleri	Açıklama	Sektörlere ilgili hususlar
Sektör Göçmen işçi	Mevsimlik göçmenlerin çocukları genellikle ebeveynleriyle birlikte göç eder ve özellikle çocuk emeğine karşı savunmasız durumdadırlar. Mevsimlik çalışma alanları genellikle okullardan ve diğer hizmetlerden uzaktır ve mevsimlik olarak okul kabulü sorunlu olabilir. Çocuk göçmenler genellikle tecrit, şiddet, standart altı çalışma koşulları, ücret ödenmemesi ve yetkililere rapor etme tehdidi gibi kötü muameleler görürler. ³	Pamuk toplama çok sayıda kayıt dışı mevsimlik göçmen işçi çalışmaktadır. Bazı durumlarda, uluslararası göçmen işçiler iş gücünün % 75'ini oluşturabilir. Kırsaldan kente göç, ihracat yapan pek çok ülkede yaygındır.
Sektör Ücretler işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamaz;	Düşük ücret ve diğer aile bireyleri için iyi işlere erişim eksikliği hane halkı gelirlerini düşürür ve çocukların çalışması için ekonomik bir nedene dönüşür.	Ücret uyumsuzluğu, yoğun işçilik olan ve düşük gelirlili işçiler çalıştıran hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin her aşamasında bir risktir.
Sektör Çıracılık programlarının kullanımı	Çıracılık olarak kabul edilen çocuklar yeterli ücret almazlar ve eğitimlerine müdahale eden uzun saatler çalışmaya maruz kalabilirler.	Çıracılık programları, sektörde pek çok durumda kullanılmaktadır
Sektörde Taşeronluk	Taşeron işçiliğinin kullanılması işgücü standartlarının görünürlüğünü azaltarak çocuk işçiliği riskini artırır;	<i>İmalat (İplik eğirme dahil)</i> Taşeronluk, kesme-biçme ve sonlandırma (örn. baskıya gönderme) işlerinde küresel anlamda genel olarak uygulanan bir pratiktir.
Sektör Özel işe alım veya istihdam bürolarının kullanımı	İşçi alım görevlilerinin ve temsilcilerinin kullanılması, işveren ile işçi arasında ayırım katmanları oluşturabilir. İşverenler, kendi faaliyetleri için işe alma uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmayabilirler, bu da istismara neden olabilir. ⁴	<i>İmalat (İplik eğirme dahil)</i> Özel istihdam ve işe alma büroları, hem yerli hem de uluslararası göçmen işçiler kiralamak için sıklıkla kullanılmaktadır.

Risk Faktörleri	Açıklama	Sektörel İlgili Hususlar
Sektör Kredi düzenlemelerinin ve borçların varlığı	Avans para için kredi programlarının kullanılması, özellikle çocuklara uygulandığında, çocukları çok ağır zorla çalıştırma, borç yükü, güvencesiz çalıştırma ve az tutarda ödeme yapılması gibi durumlarla karşı karşıya bırakmaktadır.	Kredi programları zaman zaman çıraklık programlarına dahil edilir. Kredi kullanımı, özel işe alma veya istihdam bürosu aracılığıyla işe alınan göçmen işçiler arasında mevcut olabilir.

1. Uluslararası Çalışma Standartlarını İzleme Komitesi Ulusal Akademiler Ulusal Araştırma Konseyi (2004), Uluslararası Standartları İzleme: Bilgi Teknikleri ve Kaynakları, Ulusal Akademiler Yayıncılık'tan uyarlanmıştır.
2. Bkz: Jensen, (2000), Çocuk İşçiliğiyle İlgili Göstergelerin Gelişimi, Çocuk İşçiliğinin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Bir Rapor, ILO, Cenevre.
3. Çocuk İşgücü, Göç ve Çocuk İşçiliğinin ortadan kaldırılması Uluslararası Programı hakkında web sitesi.
4. bkz. ABD Dışişleri Bakanlığı (2015).

Tedarikçi değerlendirmesi

- Tedarikçi değerlendirmeleri, büyük ölçüde işçilerle (yönetim olmadan), yönetimle ve diğer paydaşlarla yapılan görüşmelere dayanmalıdır.
- İşletmeler, değerlendirmelerin sadece işyeri ortamında mı yoksa saha dışında mı yapılması gerekip gerekmediğini işçilerle ve diğer paydaşlarla istişareye teşvik edilir.
- Geleneksel görüşmelerin çocuklarla etkileşimde her zaman etkili olmadığı ve çocukların yanıtlarında yönlendirilebileceği kabul edildiğinde, işletmelerin çocuk işçiliğinin yüksek riskte olduğu yerlerde katılımcı değerlendirme yöntemlerini uygulamaları önerilir.³⁹

³⁹ Katılımcı örnekleme yöntemleri arasında rol oynama; çocuğun bir resim çizmesini ve tarif etmesini istemek; çocuğa yorumlaması için fotoğraflar göstermek; yazmayı bilen bir çocuktan bir hikaye anlatmasını istemek; ve çocuğa bir diyagram veya harita göstererek ve onun hakkında soru sormak (diyagram ve harita okumanın da öğrenilen beceriler olduğunu unutmadan) bulunur. Bkz. SIMPOC (2005)

II. 1. ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

- Çocuk işçiliğinin en kötü biçimleriyle ilgili risklerin işaretlendiği durumlarda, çocuğun korunmasını sağlamak için nitelikli uzmanlar yerinde değerlendirmeye girmelidir.

Yerel şartları anlamak

Belli bir bölgede çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması, hükümet, sanayi ve sivil toplum da dahil olmak üzere bir dizi paydaş arasında işbirliği gerektirir. Örneğin, çocukların örgün eğitime geçiş programlarının oluşturulması ya da çocuk işçiliğinin topluluk tarafından izlenmesinin geliştirilmesi gibi hususlar hakkında (ulusal ve uluslararası seviyede) ciddi kaynaklar harcanmış ve özen gösterilmiştir. Bu şartlar ışığında, işletmenin, düzeltilmesi gereken eylem planını, mevcut ve uygulanabilir yerlerde çocuk işçiliğini önlemek için mevcut strateji ile bağlantılandırması teşvik edilmektedir. Ayrıca, çocuk işçiliğinin bir bölgedeki birçok sektörde sık görüldüğü durumlarda (örn. hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirine özgü olmadığı yerlerde) işletmeler aynı şekilde çocuk işçiliği riski altında olan diğer sektörleri tanımlamaya teşvik edilmektedir.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde çocuk işçiliğini durdurun, önleyin veya hafifletin

Eğer herhangi bir riskli işte çocuk işçi çalıştırılıyorsa, hemen tehlikeli görevlerden uzaklaştırılmalıdır. İşletmeler, çocuk işçiliğini durdurmak ve önlemek için kendi faaliyetlerinde mevcut kılavuzu uygulamaya teşvik edilmektedir. Düzeltici bir eylem planının örnek bileşenleri arasında şunlar bulunur:

Eğitim, kaynaklar (örneğin kitapçıklar), çalıştaylar ve devam eden destek vasıtasıyla işçi ve yönetim bilincinin artırılması. Çalışanlara verilen eğitim ve bilgiler şunları kapsayabilir:

- Çocuk işçiliğine karşı kurumsal politika
- Çocuk işçiliğinin tanımları
- Tehlikeli iş tanımları (yalnızca yasal asgari çalışma yaşı üzerindeki çocuklar için; bu yaştan altındaki çocuklar hiç çalışmamalıdır)
- Uluslararası ve ulusal normlar ve mevzuat
- Çocuk işçiliğinin çocuk üzerindeki olumsuz etkileri

- Çalışanların çocuk işçiliği ile ilgili durumları nasıl ve nereye bildirebilecekleri (örneğin bir çocuk izleme komitesine veya diğer operasyonel seviyelerdeki şikayet mekanizmasına)
- Çocuk işçiliğini önlemek üzere kurum tarafından kullanılan sistemler ve bu süreçte işçilerin, denetleyicilerin ve yönetimin oynayacağı rol
- Örneğin, işçi sözleşmelerinin resmileştirilmesi ve özel işe alım ve istihdam ajansları için bir ön yeterlik süreci oluşturulması yoluyla uyumsuzluk riskini azaltmak için yönetim sistemleri oluşturulması.⁴⁰ İşe alma ve yerleştirme süreçlerinde aktif olarak çalışanlara, şirketin çocuk işçiliği ve sistemleri hakkında bilgi vererek çocuk işçiliği riskini azaltın.
- İş yerindeki sağlık ve güvenlik risklerini belirleyerek, önleyerek ve hafifleterek, tercihen tüm çocuk işçiliğini ortadan kaldırmak için kapsamlı çabaların bir parçası olarak, tehlikeli çocuk çalıştırma işlemlerini ortadan kaldırın.⁴¹ Bkz. Modül 5
- En etkin önleme tedbirlerinin sıklıkla çocuk işçiliğinin sistematik ve köklü nedenlerini (örn. eğitime erişim eksikliği) ele almayı gerektirdiğini kabul ederek, işletmelerin çocuk işçiliği konusunda etkili olduklarını gösteren çabalar içerisine girmesi (ör. hükümet inisiyatifleri, çoklu - Paydaşların inisiyatifleri, sivil toplum işletmeleri). Bu gibi işletmeler, eğitim, saha dışı şikayet mekanizmalarına erişim, vs. sağlayabilir.⁴²

İşletmenin zarara katkıda bulunmasını engelleyin (perakendeciler, markalar ve satın alma araçları için)

- İşletme, fiyat görüşmeleri ve satın alma uygulamaları yoluyla zararına katkısını değerlendirmeli ve önlemelidir.
- ⁴⁰. İş Dünyası ve İnsan Hakları ile ilgili Birleşmiş Milletlerin Kılavuz İlkelerini Uygulama Avrupa Komisyonu ve Shift ve IHRB, İşe Alma ve İstihdam Ajansları Sektör Rehberi.
- ⁴¹. Hollanda Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı (2016) önsöz iii'e bakınız.
- ⁴² Olumsuz çocuk işçiliğinin önlenmesi ve hafifletilmesinde MSI'nın amaçlandığı ve oynayabileceği rolü değerlendirirken göz önüne alması gereken pratik sorular için ILO-IOE (2015) "Sabit Soru 5" e bakınız.

II. 1. ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

- İşletme, mümkün olduğu durumlarda çocuk emeğini önlemek için tedarikçilerini desteklemeye, örneğin çocuk işçiliğini neyin oluşturduğuna (uygun olduğu yerde) ilişkin tedarikçi bilincinin artırılması ve yerel servis sağlayıcılarla bağlantıların kolaylaştırılmasına teşvik edilir.
- Spesifik çocuk işçiliği vakalarının belirlenip araştırılmadığına bakılmaksızın, tedarik bölgelerinde çocuk işçiliği için risk faktörleri tespit edilmiş ve tedarikçi bu hususta riski ortadan kaldırmak için yeterli kontrolleri uygulamamışsa, işletme baskı gücünü kullanmalı ve tedarikçilerinin çocuk işçiliğini önlemek için önlemler almasını teşvik etmelidir.
- Ücretler ve çocuk işçiliği arasındaki bağlantıları tanımlayan işletme, ücretler üzerinde dikkatli davranma konusunda teşvik edilmektedir. Bkz. Modül 7
- Çocuk işçiliğinin çok nadir olduğu ve sadece tek bir tedarikçi tarafından kullanıldığı durumlarda, işletme belirli bir coğrafi bölgede (örneğin üretim kümesi) sektör çapında bir yaklaşımı desteklemeye ve bölgesel olarak faaliyet gösteren diğer topluluk tabanlı çocuk işçiliği önleme işletmeleriyle işbirliği yapmaya teşvik edilmektedir . Uygulamada, bu, sektörde faaliyet gösteren işletmenin, eğitimler, kapasite geliştirme, sonuçların izlenmesi ve tedarikçiler arasında menfaat sahiplerinin katılımı için uyumlu bir stratejiye sahip olduğu anlamına gelir.
- Çocuk işçiliğinin belli bir coğrafi bölgede bir sektörde kullanıldığı ama sık sık bir kaç sektör arasında görüldüğü ve çocukların bir sektörde istihdamının sona erdirilmesi durumunda çocukların başka bir sektörde iş bulma ihtimalinin olduğu durumlarda işletmenin aynı coğrafi bölgede faaliyet gösteren diğer sektörlerle koordinasyon ve işbirliği yapması önerilir. Örneğin, pratikte, bu, belirli bir coğrafi bölgede çocuk emeğiyle ilgili belirli riskleri ele almak için sektörler arası bölgesel diyalogların oluşturulması anlamına gelebilir. Ayrıca, eğitim kaynakları, göstergeleri ve sonuçları sektörler arasında paylaşmak anlamına gelebilir.⁴³

⁴³ Bkz. IOE ve ITUC Çocuk İşçiliği Platformu web sitesi.

İzleme

Denetlemeyi ve kendi çalışmalarınızdaki özen ve etkinliğiyle ilgili ilerleme durumunu doğrulayın

İşyeri tabanlı çocuk izleme komiteleri çocuk işçiliğinin izlenmesinde etkili bir yöntem olabilir. Bu tür komiteler, yerinde bir şikayet mekanizması için ilk erişim noktası olarak hareket ederek ve çocukların tehlikeli işlerle uğraşmadığından emin olmak için izleyebilir ve işçileri çocuk işçiliği riskleri konusunda eğitmekte rol oynayabilir.

Uygun ve uygulanabilir olduğu durumlarda, işyeri tabanlı çocuk izleme komiteleri iyileştirmeyi (bu programların etkin ve etkili olduğu durumlarda) sağlamak için topluluk düzeyinde çocuk izleme programları ve süreçleriyle koordine edebilir.

İyileştirme sağlayın veya iyileştirme için işbirliği yapın

Operasyonel düzeyde şikayet mekanizmaları

Çocuklar, şikayet mekanizmalarına kendileri erişemeyebilir. Bu nedenle, şikayet mekanizmalarına çocuk işçiliğini izleme komiteleri, sendikalar, topluluk üyeleri, tedarik personeli, yerel sivil toplum ve devlet görevlileri gibi çocuğun endişelerini dile getiren kişiler de erişebilir olmalıdır.⁴⁴ Şikayet mekanizmalarının kullanılmasına aynı zamanda yerel sivil toplum eğitimleri de dahil edilmelidir.

İşletmeler, en kötü şekillerde çocuk işçiliği suçlarını ilgili makamlara bildirmek için bir mekanizma belirlemelidir (ya da uygulamalıdır).

Uygun çarenin belirlenmesi

- Bir çocuğun yasal çalışma yaşının altında olması durumunda, iyileştirmenin amacı çocuğun işyeri ortamından uzaklaştırılması ve tercihen de resmi tam zamanlı eğitimin yerine getirilmesi için alternatiflerin bulunduğundan emin olunması olmalıdır. İyileştirme süreci, çocuğa bakanlarla diyalogu içermeli ve mümkün olduğunda, çocuğun refahına veya ailesine zarar vermeden çocuğun okula kaydettirilmesi için çalışılmalıdır. Örnek olarak şunlar verilebilir:

⁴⁴ Bkz. IDH (2012); Çocuk İşçiliğini Durdurmak (2015)

II. 1. ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

- Çocuk iş yerinden alınır ve işveren, çocuğun okula kayıt olduğu sırada (asgari okula gönderme yaşına kadar) çocuğun okul ücretini öder.
- Çocuk iş yerinden uzaklaştırılır ve yerine çocuğun ailesinden birisi işe alınır ve işçinin ve ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılayan bir ücret ödenir.
- Çocuk iş yerinden uzaklaştırılır ve akran grubunun gerisinde kalan çocuklar için bir geçiş okuluna kaydı yapılır
- Çocuk iş yerinden uzaklaştırılır ve çocuğun ailesi, çocuk işçiliğinin temel nedenlerini (örn. gelir açıklığı) gidermek için mevcut bir programa kaydolur.
- Eğer varsa, işletme çocukların işten okula geçiş yapmalarına yardımcı olmak için toplumdaki çeşitli işletmelerle işbirliği yapmaya teşvik edilir.
- Eğer herhangi bir riskli işte çocuk işçi çalıştırılıyorsa, hemen tehlikeli görevlerden uzaklaştırılmalıdır. Çocuk işçiliği durumlarının en kötü biçimleri, ilgili makamlara bildirilmesi gereken bir suç olabilir. Çocuğun tehlikeli işlerde çalışması nedeniyle işveren, herhangi bir fiziksel zararı (ör. sağlıkla ilgili etkileri) tespit etmek için harici uzmanlara (örneğin, doktorlar) danışmalı ve zararın düzgün bir şekilde giderilmesi sağlanmalıdır.
- Çocuğun, ulusal yasalara veya uluslararası standartlara (hangisi yüksekse) göre yasal çalışma çağında veya üstünde olduğu durumlarda, çocuğun uygun görevlerde çalışmaya devam etme seçeneği olmalıdır (yani, çocuğun çalışmaya devam etmesi mümkündür; ancak derhal tehlikeli işlerden uzaklaştırılmalıdır).
- İşletme, eski çocuk emekçisinin yeterince korunmuş olduğunu ve işine geri dönmediğini veya daha tehlikeli bir duruma düşmediğini izlemeye teşvik edilir.

⁴⁵. Bkz. Çocuk İşçiliği Olmayan Bölgeler Oluşturmak İçin Adımlar, Çocuk İşçiliğine Dur De, Amsterdam.

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, Bölüm IV, İnsan Hakları ve Bölüm V, İstihdam ve Endüstri İlişkileri
- İstihdamda Asgari Yaş Hakkındaki ILO Sözleşmesi 1973 (138 no'lu)
- ILO Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi, 1999 (No. 182)
- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 1989

Kaynaklar

- Yıllık ABD Dışişleri Bakanlığı, İnsan Ticaretiyle Mücadele Raporu, Washington, D.C.
- Amerika Birleşik Devletleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çocuk İşçiler veya Zorla Çalıştırılanlar Tarafından Üretilen Mal Listesi, Washington, D.C.
- SIMPOC (2005), Çocuk İşçiliği Hızlı Değerlendirme Metodolojisi El Kitabı, ILO, Cenevre, UNICEF
- Shift ve IHRB (2012), İş Dünyası ve İnsan Hakları ile ilgili Birleşmiş Milletlerin Kılavuz İlkelerini Uygulama ve İşe Alma ve İstihdam Ajansları Sektör Rehberi Avrupa Komisyonu
- IDH (2012), 2010-2011 Çocuk işçiliği konusundaki iş uygulamaları ve dersler Raporu, BM Küresel İlkeler Sözleşmesi İşçi Çalışma Grubu
- ILO (2007), İki Numaralı Kılavu: İşverenler Çocuk İşçiliğini Nasıl Ortadan Kaldırabilir, ILO, Cenevre
- ILO-IOE (2015), İşletmeler İçin Çocuk İşçiliği Kılavuzu Aracı, ILO, Cenevre
- ILO-IPEC (2005), Çocuk İşçiliğini İzleme Süreci Geliştirme Kılavuzları, ILO, Cenevre
- IOE ve ITUC Çocuk İşçiliği Platformu web sitesi.
- Hollanda Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı (2016), "2016 Yılında En Kötü Biçimdeki Çocuk İşçiliğinin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Yol Haritası", Lahey Küresel Çocuk İşçiliği Konferansı 2010 Sonuçları Çocuk İşçiliği Olmayan Bir Dünyaya Doğru 2016'ya Yol Haritası, Lahey
- İlgili ILO standartları hakkında bilgi için ILO Yardım Masası'na bakınız.
- UNICEF, Çocuk Hakları ve İş İlkeleri
- ABD Dışişleri Bakanlığı (2015), İnsan Kaçakçılığı Raporu 2015, Washington, D.C.

Modül 2. İŞ yerinde cinsel taciz ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı Şiddet (SGBV)

Kurumsal politika ve yönetim sistemlerinde sorumlu işletme davranışlarını yerleştirin

Politika

İŞletme, cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı Şiddet ve cinsel taciz üzerine sıkı tedbirler konusunda sıfır toleranslı bir politika benimsemeye teşvik edilmektedir. İŞletmenin RBC politikası, tedarikçiler ve diŐer iş ortaklarının cinsel taciz ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı Şiddet (uygun olduğu) konusunda bir politika benimsemeleriyle ilgili beklentilerini de ifade etmelidir.

İŞletmelerin aşağıdakileri iş politikalarına dahil etmeleri teşvik edilir

- İŞ yerinde taciz, zorbalık ve Őiddetten uzak bir ortam yaratma taahhüdü

- işletme standartlarının ihlali durumunda açık sonuçlarının olması
- şikayetlerin dinlenmesi taahhüdü, misillemesiz bir şikayet mekanizması oluşturmak (örn. operasyonel düzeyde şikayet mekanizması) ve şikayette bulunan işçilerin / çalışanların gizliliğini sağlamak.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal araştırma

Kadınlar, hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin pek çok aşamasında iş gücünün büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Düşük gelirli işçiler, göçmen işçiler ve / veya gayri resmi olarak istihdam edilen kadınlar, özellikle cinsel taciz ve iş yerinde cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet risklerine maruz kalmaktadır⁴⁶

Varsayımsal araştırma sırasında işletme, cinsel tacizin ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, kendi faaliyette bulunduğu ülkelerde veya geniş çapta (yani iş yerinin ötesinde) ne durumda olduğunu anlamaya çalışmaya teşvik edilir. Bununla birlikte, cinsel taciz ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, ülke düzeyinde ve sektör düzeyinde güvenilir veri eksikliği nedeniyle özellikle tespit edilmesi güç olabilir. Bu şartlar altında, belge incelemeleri yeterli olmayabilir. İşletme, bu nedenle, cinsel tacize ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalacak yüksek riskli tedarikçi ülkeleri belirlemek için iyi niyetli çabalar göstermeye teşvik edilmektedir. Bilgi boşluklarının var olduğu durumlarda, işletmenin paydaşlara ve/veya sahadaki uzmanlara danışması önerilir. Örneğin işletmeler, işçilerle bir dizi odak grup tartışması yapmak için sivil toplum veya sendikalarla birlikte çalışabilir veya işçilerin kendi seçtikleri, sivil toplum, sendikalar ve temsilci örgütlerle istişareler yürütebilir. Bir çok bağlamda kültürel normlar, kadınları ve erkekleri cinsel tacize ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olaylarını tartışma ve bildirme hususlarında sınırlayabilir. Bu nedenle, işletmelerin bu konularda işçiler ve / veya topluluk üyeleri ile görüşmelerde bulunmaları için eğitilmiş uzmanlarla işbirliği yapmaları önerilir.

⁴⁶ Cruz, A. ve Klinger, A. (2011)

II. 2. İŞ YERİNDE CİNSEL TACİZ VE CİNSEL VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET

Cinsel taciz bağlamında işletmeler, belli bir kaynak konumunda cinsel tacizin yüksek riskli bir durum olduğu hallerde, işyerinde de yüksek riskli olduğunu öngörmelidirler.

Tablo 10. Cinsel taciz ve cinsel ya da toplumsal cinsiyet temelli şiddet

Risk Faktörü	Sektörle ilgili hususlar
Düşük gelirli istihdam Düşük gelirli istihdamda çalışan işçiler, istihdam fırsatları karşılığında cinsel isteklere karşı daha savunmasızdır.	Hazır giyim ve ayakkabı sektörünün birçok aşamasındaki işçiler ağırlıklı olarak düşük gelirli kadınlar ve kızlardır.
Güvencesiz istihdam Güvencesiz istihdamda çalışan işçiler, istihdam fırsatları karşılığında cinsel isteklere karşı daha savunmasızdır.	Kısa vadeli istihdam sözleşmeleri birçok kaynak bulma bölgesinde yaygın bir uygulamadır. Bu, özellikle imalat ve tarım için (örn. hammaddeler) doğrudur.
İşyerinde çocuklar ve ergenler İşyerindeki çocuklar ve ergenler, cinsel tacize ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı daha savunmasızdır.	Çocuk ve ergenler genellikle hazır giyim ve ayakkabı sektöründe istihdam edilmektedir.
Yukarıya doğru sınırlı hareketlilik Kadınlar, kadınların işçilerin çoğunu oluşturdukları, ancak gerçek karar alma gücü olan az sayıda pozisyona sahip olduklarından, işyerlerinde cinsel tacize karşı daha savunmasız durumdadırlar. Benzer şekilde, işçiler, şube müfettişlerinin ağırlıklı olarak erkek olduğu ve her bir çalışanın üretkenlik sayılarını ve aynı zamanda bir işçinin mazur gösterilmiş veya izin verilmeyen devamsızlık, gecikme ve davranışlarını raporladıkları ortamlarda daha savunmasızdır. Bu koşullarda, amirlerin cinsel bir takım talepler istemeleri söz konusu olabilir.	Kadınların, hazır giyim ve ayakkabı fabrikalarında düşük vasıflı işçilerin çoğunluğunu oluşturmaları ve çok az sayıda yönetici veya denetici pozisyona sahip olmaları yaygın bir durumdur.
İşçilerin yüksek değişim oranı Genç kadın işçilerin yüksek değişim oranı olan işyerleri, işçilerin bildikleri ve güvendiği bir iş arkadaşı ağına sahip olmadıklarından yüksek risk altındadır;	Hazır giyim ve ayakkabı fabrikaları genellikle işçilerin değişim oranları bakımından çok yüksek oranlara sahiptir.

II. 2. İŞ YERİNDE CİNSEL TACİZ VE CİNSEL VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET

Risk Faktörü	Sektörle ilgili hususlar
İşyerinin evlere olan uzaklığı İşçilerin yaşadığı yerden uzakta bulunan işyerleri, işçiler iş yerinden dönerken cinsel taciz ve şiddet riskini artırabilir.	İhracat işleme bölgeleri genellikle çalışanların yaşadığı yerden uzakta bulunur.
Tesis içi barınma Evli olmayan kadın işçiler genellikle erkek yöneticiler tarafından denetlenen tesis içi yurtlarda yaşamaktadır. Genç işçiler, özellikle bu şartlar altında cinsel taciz ve şiddete maruz kalmaktadır.	Pek çok ülkede hazır giyim ve ayakkabı imalatında işçilerin yatakhanelerde barınmaları çok sık görülen bir uygulamadır
Göçmen işçiler dahil savunmasız azınlıklar Etnik, dini ve kast azınlıklarını da içeren azınlıklar, çoğunlukla daha düşük statülerinden dolayı taciz ve şiddete karşı çok daha savunmasızdır. Azınlıklar aynı zamanda şikayet mekanizmalarına erişmekte daha fazla zorluk çekebilir. Göçmen işçiler sık sık, güvendikleri ve yardım isteyebilecekleri iletişim ağlarından yoksun olurlar. Benzer şekilde genellikle taciz veya şiddet olaylarında ne yapmaları gerektiği konusunda bilgi sahibi değildirler.	Azınlık grubu üyesi kadınlar, hazır giyim ve ayakkabı üretiminin her aşamasında savunmasızdır. Göçmen işçiler çoğunlukla pamuk üretiminde ve hasadında istihdam edilmektedir. Birçok ülkede, hazır giyim ve ayakkabı imalatı, ülke içinden ve dışarıdan istihdam edilen göçmen işçilere oldukça bağımlıdır. Bazı durumlarda, uluslararası göçmen işçiler iş gücünün % 75'ini oluşturabilir.

Tedarikçi değerlendirmeleri

Bir iş yerinde cinsel tacizle ilgili spesifik olayları değerlendirmek zor olabilir; zira işçiler misilleme korkusu yaşayabilir veya cinsel tacizin ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin tam olarak neyi içerdiğini anlamayabilirler. İşletme, tedarikçi değerlendirmesi sırasında aşağıdakileri anlamaya çalışmalıdır:

- İşçilerin neyin taciz ve şiddet oluşturduğunu anlama dereceleri;
- Tedarikçinin iş yerinde cinsel tacizi önlemek için uyguladığı tedbirler;
- Tedarikçinin, operasyonel düzeyde bir şikayet mekanizması kurup kurmadığı ve varsa, temel gereklilikleri ne derece karşıladığı. Bkz. Tablo 8. Anonim kalma olasılığı, şikayetleri

birden fazla erişim noktası üzerinden yapabilme olasılığı, ve bunların en az bir tanesinin yönetimle alakalı olmaması ve gizlilik ilkesi; özellikle misilleme korkusunun yüksek olabileceği cinsel taciz ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet vakalarında oldukça önemlidir.⁴⁷

İşçi görüşmeleri ve odak grup tartışmaları tedarikçi değerlendirmesinin kritik bileşenleridir. İşletmeler, sendikalar ve temsilci işçi örgütlerinden girdi bulmaya teşvik edilir.

Birçok kültürde, kadınlar ve erkekler cinsel tacize veya cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konularında konuşmaktan rahatsız olurlar. İşletmeler bu nedenle, yerel uzmanlarla bir arada çalışarak, (örneğin sivil toplum örgütleri), değerlendirmeleri kendi bağlamında uygun olacak şekilde uyarlamaya teşvik edilir. Şirketler de, değerlendirmeyi yapan kişilerin kadınlar için en uygun olup olmadığını düşünmelidir. Çocukların cinsel taciz ya da suistimale uğrama riskinin yüksek olduğu durumlarda, değerlendirmeyi yapan kişiler, çocuklara zarar vermeyecek biçimde onlarla temas kurmak üzere eğitilmelidir.

Çalışılan şartları anlamak

Bölüm 3.3'teki çalışılan şartları anlama çabalarının bir parçası olarak, işletme, bir işletmenin operasyonel seviyedeki şikayet mekanizmasının dışında bulunan ve işçilere açık olan adli ve adli olmayan şikayet mekanizmalarını tanımlamaya teşvik edilir.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararı sonlandırmak, önlemek veya hafifletmek

Eğitim ve operasyonel düzeydeki şikayet mekanizmalarının oluşturulması, herhangi bir düzeltici eylem planının temel bileşenidir. İşçiler, çoğunlukla cinsel tacizin ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin ne olduğunu farkında değildirler.⁴⁸ Bu nedenle, eğitimler,

⁴⁷. İşçileri korumaktan sorumlu olanlar bazen tacizi başlatanlardır. Saldırganlar denetleyiciler, meslektaşlar veya sendika üyeleri olabilir.

⁴⁸. Katılımcıların Dominik Cumhuriyeti'nden olduğu bir araştırmada, sorulara cevap verenler, iş yerlerinde hep karşılaştıkları bazı davranışların taciz olarak kabul edildiğinden ve buna karşı bir önlem alabileceklerinden haberdar olduklarında şaşırılmışlardı. Terimi bilen kişiler bile, içeriği ve yasal olarak neye karşı korundukları gibi hususlarda farklı yorumlara sahiptir.

II. 2. İŞ YERİNDE CİNSEL TACİZ VE CİNSEL VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET

işçilere taciz ve şiddet konusundaki konular hakkında bilgi vermeli ve çalışanları iş yerinde ve dışında (bu tür kanalların bulunduğu durumlarda) şikayet etmeleri için mevcut süreçlerle ilgili bilgilendirmelidirler. Eğitim, kadınlar, erkekler, işçiler, denetçiler, yönetim ve otorite konumundaki diğer kişileri hedeflemelidir. İşçilerin kendi seçimleriyle seçilen işçi ve sendikalar ile temsilcilik örgütlerinin katılımı, yerel şartlara uyarlanmış çözümlerin uygulanmasında önemlidir.

Bir CAP'nin ek bileşenleri aşağıdakileri içerebilir, ancak bunlarla sınırlı değildir:

- kadınların uygun kaynaklara ve / veya şikayet mekanizmalarına erişmesine yardımcı olmak için işyerinde akran gruplarının kurulması;
 - kadınların iş yerine geliş gidişlerde tacize uğradıkları durumlarda uygun ulaşım araçlarının sağlanması;
 - cinsel tacizin ve cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi için çalışan yerel organizasyonlarla ortaklıklar kurarak eğitim, kaynak v.b. sağlanması; ve
- yenı işe alım oryantasyonlarına hem işçiler hem de denetleyiciler için eğitimlerin dahil edilmesi.

İşletmeler, tedarikçilerini, yüksek riskli bağlamlarda iş yerinde cinsel tacize ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet uygulamalarını önleme yönünde tedbirler almaları konusunda desteklemeleri için teşvik edilir.

İzleme

Gerekli özen konusunda ilerleme ve şirketin kendi faaliyetlerinde etkinliğinin doğrulanması, izlenmesi ve onaylanması

Gizliliği korurken, işletme kendi faaliyetlerinde meydana gelen tüm işyeri taciz ve şiddet biçimlerinin türü ve oluşum şekilleriyle ilgili kayıtları düzenlemelidir. Verilerin hem küçük hem de olası olaylar da dahil olmak üzere tüm olaylarda toplanması ve yaş ve cinsiyete göre ayrıştırılması önerilir.

Pantaleón, L. ve Laboral Dominicana, F. (2003), "Çalışan Kadınlara Yönelik Haklar, Dominik Cumhuriyeti İhracat İşleme Bölgelerinde Cinsel Taciz", Uluslararası Çalışma Hakkı Fonu.

II. 2. İŞ YERİNDE CİNSEL TACİZ VE CİNSEL VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET

Mümkün olduğu ölçüde, işletme faaliyetlerinde cinsel tacizin önüne geçilmelidir. İşletme, örneğin, basit anketler, akran görüşmeleri veya diğer işçi angajmanları vasıtasıyla aşağıdakileri izleyebilir:

- İşçilerin neyin cinsel taciz ve cinsiyete dayalı şiddet olduğunu ve şirketin bu konudaki politikasının ihlalinin sonuçlarını bilme dereceleri;
- işçilerin cinsel tacizi, şiddeti veya buna yönelik tehdidi nasıl ve nereye bildireceklerini biliyor olmaları ve bunu misilleme korkusu olmadan yapabilmeleri (örn. bir şikayeti bildirmek için farklı yolları bilmeleri); ve
- işçilerin, bir olay bildirmeleri halinde yönetimini uygun biçimde yanıt vereceğini ya da verdiğini düşünme dereceleri.

Gerekli özen konusunda ilerleme ve şirketin tedarik zincirinde etkinliğinin doğrulanması, izlenmesi ve onaylanması

Bir işletmenin tedarik zincirinde cinsel tacizin engellendiğinin doğrulanması zor bir görevdir. Şirket, düzeltici eylem planlarının uygulanmakta olduğunu ve devam eden sistemlere yerleştirildiğini doğrulamak için tedarikçilerini takip etmelidir. Bu doğrulamanın ötesinde, işletme, tedarikçileri, işçileri ve sendikalar ile işçi temsilci örgütleriyle, düzeltici önlem tedbirlerinin etkili olup olmadığını değerlendirmek için işbirliği yapmaya teşvik edilir. Örneğin, işletme, tedarikçi işçileriyle yapılan anketlerin toplam sonuçlarını gözden geçirebilir veya önleme tedbirlerinin (örn. eğitim) tacizi önleyip önlemediğini veya başka çabaların gerekip gerekmediğini belirlemek için tedarikçi merkezdeki farklı tedarikçilerin işçiler arasında periyodik aralıklarla odak grup görüşmeleri yapabilir.

İyileştirme sağlayın veya iyileştirme için işbirliği yapın

Cinsel taciz ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, bazı durumlarda ilgili mercilere bildirilmesi gereken suçlardır.

Yukarıda belirtildiği gibi, operasyonel düzeyde şikayet mekanizmalarının bir çalışanın taciz, şiddet veya şiddet tehditlerini aşağıdaki şekilde bildirmesine yardımcı olması sağlanmalıdır:

- misilleme veya eleştiri korkusu olmadan;

II. 2. İŞ YERİNDE CİNSEL TACİZ VE CİNSEL VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET

- şirket ve sendika temsilcileri dışındaki temas kişilerine;
- anonim ve gizli olarak.

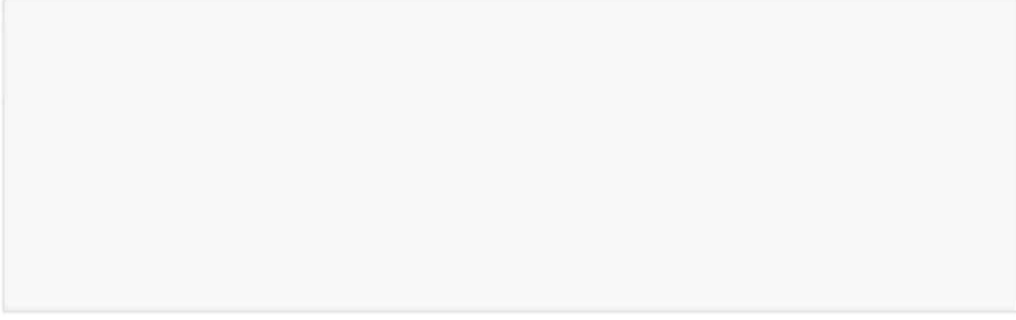
Çocukların cinsel taciz veya cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduru olabileceğini kabul ederek, şikayet mekanizmalarına, çocukların işyerlerinde istihdam edildiği bağlamlarda çocuk adına endişelerini dile getirecek kişiler de erişebilir olmalıdır.

Box 10. Discrimination and gender-based discrimination

Discrimination is defined under ILO Convention No. 111 as any distinction, exclusion or preference made on the basis of race, colour, sex, religion, political opinion, national extraction or social origin (among other characteristics), which has the effect of nullifying or impairing equality of opportunity and treatment in employment or occupation.⁷

Gender-based Discrimination is defined by the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women as any distinction, exclusion or restriction made on the basis of sex which has the effect or purpose of nullifying or impairing the recognition, enjoyment or exercise by women, irrespective of their marital status, on a basis of equality of men and women, of human rights and fundamental freedoms. This would apply to women even where discrimination was not intended. Gender or racial inequality of women and men might constitute discrimination against women. If such inequality resulted in or had the effect of women being denied the exercise of a right because there was no recognition of the pre-existing gender-based disadvantages and inequality that women face.

This module includes recommendations on carrying out due diligence on sexual harassment and sexual and gender-based violence in the workplace, both of which are forms of discrimination. However, discrimination reaches far beyond harassment and violence. This Guidance does not provide comprehensive recommendations on how to carry out due diligence on discriminatory policies or practices. However, recognising that discrimination is often linked to wages, occupational health and safety, and working time, some considerations on how to identify, prevent and mitigate discrimination in these contexts is incorporated into the relevant modules. Recognising the prevalence of discrimination in the sector, enterprises should commit to not discriminate on the basis of race, colour, sex, religion, political opinion, national extraction, social origin or age (among other characteristics) in their own operations and activities. Enterprises should likewise seek to identify, prevent and mitigate against discriminatory policies or practices in their own operations and in their supply chains.

Uygun çarenin belirlenmesi

Genel olarak, işverenler, cinsel taciz ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarına iyileştirme sağlamalı ya da bunun için katkıda bulunmalıdır.⁴⁹ Bazı durumlarda, işverenler, bu düzeltmeyi sağlamak için kanunen münhasır olarak zorunlu kılınabilir.

Cinsel taciz ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olayları için genellikle danışmanlığın vaka sonrası tepkilerde bir seçenek olarak dahil edilmesi önerilir. Bazı mağdurlar, özellikle şiddet içeren olaylar söz konusu olduğunda, daha uzun vadeli bir desteğe ihtiyaç duyabilirler. Belli bir duruma bağlı olarak, bu tür destek genişletilmiş mesleki danışmanlık içerebilir.⁵⁰

⁴⁹. Bazı durumlarda, eğer bir işveren, cinsel taciz ve cinsiyete dayalı şiddeti önlemek için makul adımlar attığını kanıtlayabilirse, bunun telafiye katkısı azalabilir.

⁵⁰. Bkz. Chappell, D. ve Di Martino, V. (2006).

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- Eşit Ücretlendirme Sözleşmesi, 1951 (100 Numaralı)
- Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi, 1958 (No: 111)
- 1998 tarihli İşte Temel Haklar ve İlkeler Deklarasyonu (ILO)
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi (A / RES / 48/104), New York, 20 Aralık 1993
- Kadınlara Karşı Ayrımcılığı Ortadan Kaldırma Komitesi, Genel Tavsiye 19, Kadınlara Karşı Şiddet (11. oturum, 1992), BM Bel. A / 47/38, 1 (1993), Genel Yorumlar ve İnsan Hakları Anlaşması Organları tarafından benimsenen Genel Önerilerin Birleştirilmesi kitabı, BM Bel. HRI/GEN/1/Rev.6, 243 (2003).
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, New York, 18 Aralık 1979, Birleşmiş Milletler
- Eşit Ücretlendirme Sözleşmesi, 1951 (100 Numaralı)
- Doğum Koruma Sözleşmesi, 2000 (No. 183) ve Tavsiyesi, 2000 (No: 191).

Kaynaklar

- Chappell, D. ve Di Martino, V. (2006), İşyerinde Şiddet, ILO, 3. baskı, ILO, Cenevre.
- Cruz, A. ve Klinger, A. (2011), Çalışma dünyasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet: Genel bakış ve seçilmiş kaynakça, Çalışma Belgesi 3, ILO, Cenevre.
- İlgili ILO standartları hakkında bilgi için ILO Yardım Masası'na bakınız.

Modül 3. Zorla Çalıştırma

Kurumsal politika ve yönetim sistemlerinde sorumlu işletme davranışlarını yerleştirin

Politika

İşletmeler, kendi operasyonlarında ve tedarik zincirinde zorla çalıştırma için sıfır toleranslı bir politika izlemeye teşvik edilmektedir. İşletmeler, riskin niteliği ile ilgili ek politikalar oluşturmaları konusunda teşvik edilir, örneğin, işletme, özel istihdam kurumlarının kullanımı ve alt yüklenici olarak ilgili olarak bir politika benimseyebilir. Alt yüklenicilerle ilgili politikalar hakkında Kutu 2'ye bakınız.

ANAHTAR TERİM

Zorla çalıştırma - Uluslararası alanda kabul edilen zorla çalıştırma tanımı, ILO Sözleşmesi 139 (No. 29)'nde "herhangi bir ceza tehdidiyle karşı karşıya olan ve söz konusu kişinin kendisinin gönüllü olarak teklif etmediği

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal alıştırma

Zorla çalıştırma karışıktır, pek çok biçimde olabilir ve mahiyeti gereği saklıdır. Bu bağlamda işletmeler, kapsam belirleme çalışmalarını yürütürken aşağıdaki yönergeleri dikkate almalıdır.

- İşletmelerin operasyonlarında ve tedarik zincirinde zorla çalıştırmanın riskini belirlemekle görevli çalışanlar, zorla çalıştırmanın yaygın biçimleri, savunmasız işçiler ve uluslararası standartları neyin oluşturduğuna dair bir anlayışa sahip olmalıdır.

⁵¹ Bkz. ILO (2015)

- İşletmeler, zorla çalıştırma ile ilişkili materyalleri ve üretim süreçlerini ve zorla çalıştırma için yüksek riskli olarak işaretlenen kaynak alanlarını belirlemek için devletler, uluslararası organizasyonlar ve sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere güvenilir kurumlar tarafından hazırlanmış mevcut raporlara başvurmalıdır.

İşletmeler, menfaat sahipleri, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve yüksek riskli ülkeler hakkında zorla çalıştırma konusunda uzmanlardan bilgi aramaya teşvik edilmektedir.

Aynı şekilde, yüksek riskli faaliyetleri ve zorla çalıştırma alanlarını belirlemek için yeryüzünde faaliyet gösteren hükümetler, işçiler, uluslararası kuruluşlar, paydaşlar ve sivil toplum örgütleri (ilgili olarak) ile sektör çapında bir işbirliği yapmaları teşvik edilmektedir.

- Yetersiz ve doğru olmayan veriler, sektördeki zorunlu çalışmanın doğasını, ölçeğini ve kapsamını anlamakta zorluk teşkil etmeye devam etmektedir. Sektör genelindeki işletmelerin veri toplama alanındaki boşlukları tespit etmeleri ve koordinasyonun iyileştirilmesine ve bilgi toplamaya yönelik olarak çalışmalarını teşvik edilmektedir.

Örneğin, hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirindeki zorunlu çalışmada risk faktörleri için Tablo 11'e bakınız.

Tablo 11. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe zorla çalıştırma için risk faktörleri *

Risk Faktörü	Sektörle ilgisi
<p>Devlet tarafından düzenlenen zorla çalıştırma Devlet tarafından düzenlenen zorla çalıştırma, hükümetin kendisinin belirli bir sektörde çalışmaya zorlamasıyla gerçekleşir.</p>	<p><i>Pamuk</i> Bazı ülkelerde pamuk üretiminde zorla çalışma, devlet tarafından düzenlenmiştir. Bu durumda, yerel makamlar pamuk üretim kotalarını karşılamak için hükümet ve özel sektör çalışanlarını pamuk toplamaya göndermektedir.</p>
<p>Özel işe alım ve istihdam kurumları İşçi alım görevlilerinin ve temsilcilerinin kullanılması, işveren ile işçi arasında ayırım katmanları oluşturabilir. İşverenler, kendi faaliyetleri için işe alma uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmayabilirler, bu da istismara neden olabilir. 1</p>	<p>Özel istihdam ve işe alma büroları, hazır giyim, ayakkabı ve tekstil imalatında hem yerli hem de uluslararası göçmen işçiler kiralamak için sıklıkla kullanılmaktadır. <i>Taşıma</i> İşçiler genellikle emek brokerleri veya istihdam büroları (örneğin denizyolu nakliyesi) aracılığıyla istihdam edilmektedir. Bazı durumlarda, yüksek ücretler ve borçtan kurtulma gibi nedenlerle bu işler çok tercih edilir.</p>

II. 3. ZORLA ÇALIŞTIRMA

Risk Faktörü	Sektörle İlgisi
Kredi düzenlemelerinin ve borçların varlığı Kişi, borcunu ödemek için emeğini sunmaktadır. Faiz oranları, kişinin borcunu ödeme kabiliyetini ve ödeme şartlarını sıklıkla belirsiz kılar.	<i>Pamuk</i> Bazı kaynak ülke koşullarında, çiftçilerin bir sonraki döneme ait girdileri satın almak için yeterli para olmadan bir mahsul döngüsünü bitirmesi, böylece yüksek faiz oranlarıyla artan kredileri almaları sağlanması yaygın bir durumdur. <i>Üretim</i> Kredi programları zaman zaman çıraklık programlarına dahil edilir. Kredi kullanımı, özel işe alma veya istihdam bürosu aracılığıyla işe alınan göçmen işçiler arasında mevcut olabilir. Çocukların ve ergenlerin çıraklık programlarıyla istihdam edilme ve sömürme olasılığı daha yüksektir.
İşyerinde çocuklar ve ergenler İşyerindeki çocuklar ve ergenler zorunlu çalışmaya karşı daha savunmasızdır.	Çocuk ve ergenler genellikle hazır giyim ve ayakkabı sektörünün her aşamasında istihdam edilmektedir.
Göçmen işçilerin istihdamı Göçmen işçiler, özellikle statüleri düzensiz olanlar, baskı mekanizmasıyla savunmasızlıkları kötüye kullanılabileceğinden, belli zorla çalıştırma biçimlerine daha fazla maruz kalırlar. Örneğin, göçmen işçiler belgelerine el konulmasıyla (örn. pasaportlar) zorla çalışmaya karşı savunmasız kalabilirler. Bu belgelerin veya diğer değerli kişisel eşyaların tutulması, işçilerin kendi takdirine bağlı olarak onlara ulaşamaması ve belgenin kaybolma riski nedeniyle işlerinden ayrılmayacaklarını düşünmeleri halinde zorunlu çalışmanın bir göstergesi olarak düşünülebilir. ² Göçmen işçiler iş brokerlarına borçlanma ücretlerinden dolayı borç kaynaklı zorla çalıştırmaya karşı daha savunmasızdır. ³	<i>Pamuk</i> Bazı durumlarda, çocuklar pamuk tarlalarında çalışmak için aileleri ile göç ederler. Bununla birlikte, gönüllü olarak göç etmiş olsalar dahi, vardıkları yerde sömürülebilirler. <i>Üretim</i> Birçok ülkede, hazır giyim ve ayakkabı sektörleri, iç ve dış göçmen işçilere oldukça bağımlıdır. Bazı durumlarda, uluslararası göçmen işçiler iş gücünün % 75'ini oluşturabilir.
İşçilerin tesis içinde barınmaları Tesis içinde yaşayan işçiler, çalışma saatlerinin dışında iş yerinde ya da işverene ait meskenlerde fiziksel olarak kapalı kalma riskiyle daha fazla karşı karşıyadırlar. ⁴	Pek çok hazır giyim ve ayakkabı ihracatı yapan ekonomide işçilerin barınması için yatakhanelerin kullanılması genel bir durumdur.

Risk Faktörü	Sektörle İlgisi
<p>Hapishane işçiliği Bir mahkemede bu konuda hüküm giymemiş olan ve yaptığı iş bir kamu otoritesi tarafından gözetilmeyen mahkumların istemeyerek çalışmaları zorla çalışma kategorisine girer. Benzer şekilde, mahkum tarafından özel bir işletme için yapılan istemsiz çalışma da zorla çalışma olarak kabul edilir.⁵</p>	<p>Bazı ülkelerde hapishane işçiliği, askeri üniforma için federal sözleşmeler de dahil olmak üzere kıyafetler üretmek için kullanılır ve böylece zorla mahkum çalıştırma riski de artar</p>
<p>Alt Yükleniciye (Taşeron) Verme Eğer hesap verilmezse, alt yüklenici kullanımı tedarikçinin istihdam standartlarının görünürlüğü azaltır ve zorla çalışma riskini artırır.</p>	<p>Taşeronluk, kesme-biçme ve sonlandırma (örn. baskıya gönderme) işlerinde küresel anlamda genel olarak uygulanan bir pratiktir.</p>
<p>Kayıt dışı işçiler Evde çalışan işçiler ve coğrafi olarak uzaktaki kırsal bölgelerdeki işçiler de dahil olmak üzere kayıt dışı işletmelerdeki işçiler zorla çalışma ve özellikle borçlandırılmış işgücü olarak tanımlanır.⁶</p>	<p>Kayıt dışı istihdam, hazır giyim ve ayakkabı sektörünün tedarik zincirinin çoğunda yaygındır. Pamuk toplamada çok sayıda kayıt dışı mevsimlik işçi çalışmaktadır. Kayıt dışı istihdam özellikle deri dikme ve nakış ve boncuklanma gibi karmaşık el işlerinde yaygın olarak görülmektedir.</p>
<p>Üretim baskıları İşgücü yoğun sanayii bağlamlarında, belirlenmiş üretim kotaları ve değişken oranlı siparişlerle çalışan işçiler zorunlu fazla mesaiye maruz kalabilir.</p>	<p>Fazla mesai, hazır giyim ve ayakkabı kesme- işleme ve kırpma sektöründe yaygın olarak görülür. Tüm fazla mesai zorunlu çalışma kabul edilmez; eğer fazla mesai zorunluysa ve yasalar tarafından izin verilen haftalık veya aylık sınırları, nedenleri ne olursa olsun, aşılırsa zorla çalışma olarak kabul edilir.⁶</p>

1. bkz. ABD Dışişleri Bakanlığı (2015).
2. Bkz. ILO (2015)
3. Borçlandırılmış zorla çalıştırma, yaygın olarak borç esareti olarak da adlandırılır.
4. Çalışma saatleri içinde veya dışında, işçiler işyerinde veya işveren tarafından işletilen konutlarda kapalı tutulmamalı veya hapsedilmemelidir. İşçilerin hareket özgürlüğü üzerindeki yasadışı kısıtlamalar yasaklanmıştır. Bkz. ILO (2015)
5. Mahkumların işleri, genel olarak uluslararası hukuka göre zorunlu çalışma olarak kabul edilmez. Bununla birlikte, Tablo 11'de belirtilen vakalar zorla çalıştırma sayılır. Bu nedenle, hapishane emeği daima zorla çalışma için bir risk olarak düşünülmelidir. Belirli bir yargı alanının yasaları ve uygulanması bu riski artıracak veya azaltacaktır. Daha fazla bilgi için Bkz. (2015) Zorla Çalışmayla Mücadele: İşverenler ve İş İçin Bir El Kitabı, ILO
6. Bkz. ILO (2015)

Kaynak: Uyarlandığı birincil kaynak: Verité (2015), "Federal ve Kurumsal Tedarik Zincirlerinde İnsan Kaçakçılığına Karşı Korumanın Güçlendirilmesi" Amherst; Temiz Giyim Kampanyası (2009), "Sahte Sözler, Global Giyim Endüstrisinde Göçmen İşçiler Tartışma Belgesi", Amsterdam.

Tedarikçi değerlendirmeleri

İşletmeler, bu değerlendirmelerin aşağıda hesaba katıldığı durumlarda zorla çalışmayı nasıl değerlendireceği konusunda güvenilir kuruluşların yayınladığı mevcut kılavuzları kullanmaya teşvik edilir.

- Zorla çalıştırmanın birçok biçim aldığını kabul ederek, değerlendirmeler kaynak bağlam ya da üretim kümelenmesine ve belirli zorunlu işçi risklerine göre ayarlanmalıdır. Örneğin:
 - Çıraklık programlarının yaygın olduğu durumlarda, tedarikçi değerlendirmesi, o bölgede bu tür planlarla ilişkili benzersiz zorla çalışma risklerini (örneğin, hareket özgürlüğü) dikkate almalıdır.
 - Özel istihdam bürolarının kullanıldığı durumlarda işletmeler işletmelerin kapsamına girecek değerlendirmeleri yapmalı ve / veya tedarikçinin kurumların durum incelemelerini uygun şekilde dahil etmelidir.
 - Tedarikçilerin göçmen işçi çalıştırdığı durumlarda, tedarikçi değerlendirmesi, belgelerine el konulması gibi, göçmen işçilerin karşı karşıya kalabileceği benzersiz zorla çalışma biçimlerini ele almalıdır.
- Geleneksel belge değerlendirmelerinin zorunlu emeğin değerlendirilmesinde genel olarak yetersiz olduğunu kabul ederek, tedarikçi değerlendirmeleri büyük oranda işçiler, yönetim ve diğer paydaşlarla yapılan görüşmelere dayanmalıdır.
- İşletmeler, bazı işçilerin zorla çalıştırma ile ilgili sorulara dürüstçe yanıt vermekten korkabileceklerini dikkate almalı ve tesis dışında değerlendirmeler yapmak veya odak grup görüşmeleri ya da katılımcı değerlendirme yöntemleri gibi uygun önlemler almalıdırlar.
- Zorla çalıştırmanın, yukarı doğru üretim süreçlerine (ör. pamuk yetiştirme) bağlı olduğu durumlarda, işletmeler üst tedarikçilerinin değerlendirildiğini gösterebilmelidir. Bkz. Kutu 3.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın sonlandırılması, önlenmesi veya hafifletilmesi

Zorla çalıştırmayı önlemek için en uygun yöntemleri belirlemek üzere geniş paydaş katılımı gereklidir. Bu modül, bir risk tanımlandıktan sonra zorla çalıştırmanın nasıl önleneceği yönünde

teknik bir kılavuz değildir. Bununla birlikte, işletmeler ILO gibi güvenilir kuruluşlar tarafından yayımlanan kılavuzda öne sürülen önerileri ve uygulamaları uygulamaya teşvik edilmektedir. Bazı bağlamlarda, uluslararası, federal ve yerel hükümet ve sivil toplum örgütleri zaten zorla çalıştırmayla mücadele için planlar yapmış olabilirler. Şirketler, bu nedenle, stratejilerini mevcut stratejilerle yerinde, ilgili yerlerde, hizalamaya teşvik edilir.

Düzeltilici bir eylem planının örnek bileşenleri arasında şunlar bulunur:

- İşçiler arasında sözleşmeler, çalışma saatleri, hareket özgürlüğü vb. konulardaki haklarına ilişkin farkındalık yaratmak için sendikaların ve temsilci çalışan örgütlerinin desteklenmesi.
- Ulusal ve uluslararası standartlarda işçi çalıştıran yönetici ve personel için zorla çalışma, ve zorla çalışmanın önlenmesi hususunda şirket politikaları ve süreçleri hakkında eğitim hazırlanması.
- Özel istihdam büroları için ön yeterlilik süreci oluşturulması (alakalı olduğunda).
- İşyerinde ve tedarik zincirinde toplu pazarlık amacıyla bir sendika oluşturma veya sendikaya üye olma hakkının desteklenmesi. Sendikalar, zorla çalıştırmanın izlenmesinde ve önlenmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Bkz. Modül 6

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

İşletme yerel koşullara uygun tedbirleri almalıdır. Önerilen tavsiyeler aşağıdakileri içerir.

- Zorla çalıştırmayı önlemek için eylem yapılncaya kadar, zorla çalıştırma tespit edildiğinde, işletmelerin siparişlerinin (devlet destekli zorla çalıştırma bağlamında bile olsa) askıya alınması teşvik edilir.
- İşletmeler, kendi tedarikçilerinin kapasitelerini aşağıdaki biçimlerde sağlayarak tedarik zincirinde zorla çalıştırmayı önlemeye teşvik edilir:
 - Zorla çalıştırma koşullarının sağlanması da dahil olmak üzere, tedarikçilerin zorla çalıştırma konusunda bilinçlendirilmesi.
 - Tedarikçilerin düzeltici eylem planı uygulamaları için desteklenmeleri.
 - Tedarikçileri üretim verimliliğini artırmada desteklemek ve böylece ucuz işçiliğe yöneltmek.

II. 3. ZORLA ÇALIŞTIRMA

- İşletme, iyi işlerde ücret, fayda ve yatırım maliyeti oluşturan fiyatlandırma modelleri geliştirmelidir. Yukarıdaki hususlar, satın alınan miktarlar, malzeme maliyeti, beceri gereksinimleri vb. gibi geleneksel fiyatlandırma hususlarıyla birlikte gemide navlun (FOB) fiyatlarına yansıtılmalıdır. Bkz. Kutu 4.
- Şirket, zorla çalıştırmanın bir şekilde nihai ürünüyle ilişkilendirilebileceğini (ve bunu nasıl önleyeceğini bilebilir veya bilemeyebilir) tanımladığı takdirde, sektör düzeyinde farkındalığı artırmaya ve sektördeki işletmeleri de zorla çalışma konusunda önlemler almaya davet etmelidir.

Endüstri dernekleri, sektör düzeyinde zorunlu emekle mücadele için eşgüdümlü ve bütüncül bir yaklaşım sağlamak üzere sendikalar ve paydaşlarla düzenli görüşmeler yapmayı isteyebilir.

- Zorla çalıştırmanın bazı durumlarda sektör genelinde yaygın olduğunu dikkate alarak, işletmeler koordine edilmiş bir stratejiyi desteklemek için aynı ülke veya bölgede faaliyet gösteren diğer sektörlerle işbirliği yapmaya teşvik edilmektedir. Bu aynı zamanda zorla çalıştırmanın bir sektörden diğerine aktarılması riskini de azaltır.
- Bazı durumlarda, zorunlu çalışmanın, etkilere karşı yeterince etkin bir şekilde ele alınması için çok paydaşlı bir yaklaşım gerektirdiğini kabul etmek üzere, işletmeler, toplu veri ve üst düzey bulguları, yerel ve uluslararası insan hakları örgütleri ve uluslararası kuruluşlar (ilgili olanlar) için kullanılabilir hale getirmeye teşvik edilmektedir. Şirketler aynı şekilde, çoğaltılma riskini azaltmak için mevcut etkin işletmelere yönelmek isteyeceklerdir.
- Zorla çalıştırmanın devlet tarafından desteklendiği durumlarda, örneğin düzenleyici çerçeveler vasıtasıyla ve / veya devletin zorla çalışmadan korunma yükümlülüğünü yerine getirmediği durumlarda, işletmeler doğrudan ya da işbirliğine dayalı işletmelerle hükümetle etkileşime girmeyi düşünmelidir. Devleti sürece dahil etmek hususunda bölüm 3.2.6'ya bakınız.

İzleme

Gerekli özen konusunda ilerleme ve şirketin kendi faaliyetlerinde etkinliğinin doğrulanması, izlenmesi ve onaylanması

Zorla çalıştırma genelde gizlidir ve bu nedenle belirlenmesi zordur. Tek bir yerinde değerlendirmenin, işletmenin zorunlu emeğin engellenip engellenmediğini belirlemek için yeterli bilgi vermesi pek olası değildir. Etkili devam eden izleme, örneğin erken uyarı sistemleri vasıtasıyla zorla çalıştırma için yüksek riskli alanlarda yapılan incelemelerin önemli bir bileşenidir. İşletmeler etkili bir izleme mekanizması tasarlamak için sendikalar, tedarikçiler ve sivil toplumla bir arada çalışmalıdır. Sendikalar kendileri zorla çalıştırma gözlemcileri olarak etkili olabilirler. Sivil toplum ve topluluk üyeleri de zorla çalıştırmayla ilgili önemli bilgi kaynakları olabilir. Bununla birlikte, toplum düzeyinde izlemenin etkili olabilmesi için topluluk bilinci gereklidir.

İyileştirme sağlayın veya iyileştirme için işbirliği yapın

Pek çok zorla çalıştırma biçimi, suç olarak kabul edilir. İşletmeler, en kötü şekillerde çocuk işçiliği suçlarını ilgili makamlara bildirmek için bir mekanizma belirlemelidir (ya da uygulamalıdır). İşletmeler zorla çalıştırmaya neden olmuş ya da bunlara katkıda bulunmuşlarsa, uygun iyileştirme yolları için ilgili makamlarla işbirliği yapmalıdırlar.

II. 3. ZORLA ÇALIŞTIRMA

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- ILO, Zorla Çalışma Sözleşmesi, 1930 (No: 29)
- ILO, Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Sözleşmesi, 1957 (No. 105)
- ILO, Zorla Çalıştırma Sözleşmesine 2014 Protokolü, 1930 ve Zorla Çalışma (Tamamlayıcı Önlemler) Tavsiyesi, 2014 (No. 203)

Kaynaklar

- ABD Dışişleri Bakanlığı (2015), İnsan Kaçakçılığı Raporu 2015, Washington, D.C.
- Çocuk Emeği ya da Zorla Çalışma Sonrası Üretilen Malların Listesi, Çalışma Bakanlığı, Amerika Birleşik Devletleri.
- Verité (2015), "Federal ve Kurumsal Tedarik Zincirlerinde İnsan Kaçakçılığına Karşı Korumanın Güçlendirilmesi", Amherst.
- Daha fazla bilgi için Bkz. (2015) Zorla Çalışmayla Mücadele: İşverenler ve İş İçin Bir El Kitabı, ILO
- İlgili ILO standartları hakkında bilgi için ILO Yardım Masası'na bakınız.

Modül 4. Çalışma Süresi

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal alıştırma

Hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinde faaliyet gösteren işletmeler için aşırı miktarda fazla mesai riski en fazla hazır giyim ve ayakkabı imalatındadır. Bazı ülkeler diğerlerinden daha yüksek risk taşıyor olabilirler ancak, aşırı miktarda fazla mesai pek çok kaynak ülkede görülmektedir. Sektörde istihdam edilen göçmen işçiler oranının yüksek olduğu durumlarda aşırı mesai artabilir, ancak bu gösterge aşırı mesai için yüksek riskli durumları belirlemek üzere tek başına kullanılmamalıdır.

Tedarikçi değerlendirmeleri

İşletmeler, çalışma süresinin değerlendirilmesiyle ilgili güvenilir organizasyonların, aşağıdakileri içeren kılavuzlarına dayanmalıdır.

İşletme tedarikçinin ulusal mevzuata ve uluslararası standartlara uygunluğunu değerlendirmelidir. İşletmenin özel olarak değerlendirmesi gereken konular şunlardır:

- Fazla mesai koşulları ve sınırları ile ilgili yasal veya toplu pazarlık sözleşmelerine uyum
- hastalık izni ve yıllık izin dahil, kişisel izin konusunda mevzuata veya toplu sözleşme anlaşmalarına uyum
- Annelik izni, emzirme molaları ve babalık izni ile ilgili mevzuata veya toplu pazarlık anlaşmalarına uyum.⁵² Gebe çalışanlar,

⁵² Bkz. Daha İyi İş "Kılavuz Belgesi 8, Çalışma Süresi", Better Work web sitesi.

II. 4. ÇALIŞMA SÜRESİ

yerel yasalar altında doğum hakkına sahip olmadan önce feshedilecek kısa vadeli sözleşmelere maruz olabilir.

Yukarıdakilere ilaveten, işletmenin aşırı çalışma saatlerinin nedenlerini anlamaya çalışması teşvik edilir. Örnekler için Kutu 11'e bakınız.

İşçi görüşmeleri tedarikçi değerlendirmelerinin temel bir bileşeni olmalıdır. Değerlendirmeyi yapan kişiler, örneğin katılımcı mülakat yöntemlerini kullanarak, işçilerin onlara önceden emredilmiş cevapları vermeleri riskini hafifletmelidir.

Kutu 11 İmalatta aşırı çalışma saatlerine neden olabilen faktörler

Hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin imalat aşamasında aşırı çalışma saatlerine katkıda bulunabilecek bir takım faktörler vardır. En yaygın faktörlerden üçü düşük ücret, verimsiz üretim planlaması ve kötü satın alma uygulamalarıdır.

- **Düşük ücretler:** İşçiler, çok düşük ücret kazandığı durumlarda ekstra gelir elde etmek için fazla mesai yapmayı tercih edebilirler. Çoğu zaman ailelerine para göndermekten sorumlu olan göçmen işçiler için durum böyledir.
- **Kötü Satın Alma uygulamaları:** Bazı durumlarda, perakendecilerin veya markaların eylemleri aşırı mesai fazlalığına katkıda bulunabilir. Bunun örnekleri arasında son dakikada yapılan stil değişiklikleri ve makul olmayan sipariş sürelerinin belirlenmesi sayılabilir. Bkz. Kutu 4.
- **Üretim planlamasında yetersizlikler:** Aşırı rezervasyon, zayıf üretim planlaması ve üretimdeki verimsizlikler aşırı fazla mesai ile sonuçlanabilir. Çoğunlukla siparişlerde tutarlılık bulunmaması nedeniyle fazla sipariş yapılması sektörde zorluk teşkil etmektedir. Tedarikçiler, talep seviyesinin yüksek kalacağına güvenmeden üretim kapasitelerini genişletmek konusunda isteksiz olabilirler. Bu belirsizliği hesaba katmak için bazı durumlarda tedarikçiler düzenli işçiler kadar sınırlı sayıda vasıflı işçi çalıştırır ve mesai saatlerine, geçici sözleşmeli işçilere ve talepteki değişimi yönetmek üzere fason çalışmaya güvenirlir.

⁵³. Örneğin, işçilerden bir gün boyunca kendi programlarından söz etmeleri istenebilir.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın sonlandırılması, önlenmesi veya hafifletilmesi

Aşırı derecede fazla mesai, sektör genelinde yaygın bir risktir. İşletmeler, pratik çözümleri tanımlamak için işbirliği yapmaya teşvik edilmektedir. Bir CAP için örnek bileşenler aşağıdadır.

- İlk adım olarak işletme, çalışan başına düşen çalışma saatlerini izlemeye teşvik edilir. Böylece, aşırı miktarda fazla mesai risklerini tanımlamaları için insan kaynakları temsilcilerine sorumluluk verilebilir.
- Düşük ücretlerin aşırı çalışma saatleri için talebi olumlu etkilediği durumlarda, işletmeler ücretler için dahili özen göstermelidir. Bkz. Modül 7
- İşçiler çalışma saatleri, fazla mesai, doğum izni ve buna bağlı tazminatlar ile ilgili hakları konusunda eğitilmelidir. İşletmeler, oryantasyon ve periyodik eğitim almaya teşvik edilir. Sendikalar ve temsilci işçi örgütleri, işçilerin eğitiminde kilit rol oynayabilir.
- İşletme, her tür ayrımcılığa karşı bir politika geliştirmelidir. Hamile kadınlara, göçmen kadınlara, etnik azınlıklara ve diğer topluluklara yönelik ayrımcı uygulamalar, fazla mesai, doğum izni vb. için yetersiz tazminata neden olabilir.
- Üretim sisteminin kurulumunu ve mühendisliğini değiştirmek gibi daha etkin süreçler fazla mesai süresini azaltabilir.

İşletmenin tedarik zinciri içinde hasara katkı yapmasının önlenmesi

- İşletme, tedarikçilerini, örneğin, uygun olduğunda, üretim süreçlerinin iyileştirilmesine ilişkin teknik rehberlik yoluyla desteklemeye teşvik edilmektedir.
- Düşük ücretlerin aşırı çalışma saatleri için talebi olumlu etkilediği durumlarda, işletme dikkatini ücret denetim çalışması üzerine odaklayabilir, bkz. Modül 7.
- Sorumlu satın alma uygulamaları için Kutu 4'e bakınız.

İyileştirme sağlayın veya iyileştirme için işbirliği yapın

Uygun çarenin belirlenmesi

Tazminat genellikle çare için en uygun formdur; bununla birlikte, iyileştirme sağlama süreci, bölüm 6.3'deki rehberliği sağlamalıdır. İşletmeler, çalışan saatlerini tam olarak karşılamayan işçiler için mevcut tazminat ve geri ödeme rehberi gözden geçirmeye teşvik edilir. Bir işçinin ayrılmasına izin verilmediği hallerde çözüm yolunun saptanması daha zor olabilir, ancak işletme ile işçi arasındaki diyalog yoluyla üzerinde anlaşmaya varılması gerekir.

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- Çalışma Saatleri (Sanayi) Sözleşmesi, 1919 (No.1)
- Haftalık Dinlenme (Sanayi) Sözleşmesi, 1921 (No: 14)
- Haftada 40 Saat Çalışma Sözleşmesi, 1935 (47 Numaralı)
- Ücretli Tatiller Sözleşmesi (Revize), 1970 (No: 132)
- Çalışma Saatlerinin Azaltılması Önerisi, 1962 (Sayı: 116)
- Gece Çalışma Sözleşmesi, 1990 (No. 171) ve Tavsiyesi, 1990 (No. 178)
- Doğum Koruma Sözleşmesi, 2000 (No. 183) ve Tavsiyesi, 2000 (No: 191).

Modül 5. İş Sağlığı ve Güvenliği

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal araştırma

Hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki tedarik zincirinin her aşaması, eşsiz ve iyi belgelendirilmiş sağlık ve güvenlik riskleri barındırmaktadır. Şirketler bu nedenle, sektör ve alt sektörleri için bilinen sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili mevcut raporları incelemeye teşvik edilmektedir.

Benzersiz ülke risk faktörleri, mesleki sağlık ve güvenlik risklerini belirlerken özellikle önemlidir. Örneğin, teftiş kalitesi, bina yüksekliği, kentsel planlamanın derecesi, havanın kalitesi vb., sağlık ve güvenlik riskinin karakterizasyonunu büyük ölçüde etkiler. Bir işletmenin ülke risk faktörlerini belirlerken düşünebileceği sorular şunları içerir:

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili düzenlemeler ve kodlar yeterince uygulanmış mı?
- Denetimler devlet müfettişleri ve / veya üçüncü kişiler tarafından gerçekleştiriliyor mu?
- Denetimler üçüncü şahıslar tarafından yapılıyorsa, üçüncü şahıslar üzerindeki kontroller neler?
- Müfettişlerin (devlet veya üçüncü şahısların) yeterlilik gereksinimleri nelerdir? Bu nitelikler uluslararası ölçütlerle nasıl kıyaslanıyor?
- Bilinen ihlaller (örneğin rüşvet kabulü) durumunda müfettişlerin sonuçları nedir ve bu şartlar zorunlu mu?
- Devlet denetimleri ile ilgili ülkede rüşvet için makul riskler var mı?

Tedarikçi değerlendirmeleri

Endüstride denetimler için yüksek kalitede bir standardı teşvik etmek ve tedarikçiler üzerindeki yükü azaltmak için işletmeler, tedarikçi değerlendirme için bir kaynak alan (örneğin, ülke, üretim kümesi) içinde işbirliği yapmaya teşvik edilir.⁵⁴

Yerinde değerlendirilen riskler, ülke içindeki bilinen risklerle ve tedarik zincirinin belirli aşamasında olmalıdır. Değerlendirmeler, aynı şekilde, çocuklar, hamile kadınlar veya emziren anneler gibi bazı işçileri orantısız bir şekilde etkileyebilecek iş sağlığı ve güvenliği risklerini de kapsamalıdır. Örneğin, kimyasalların kullanıldığı durumlarda, değerlendirmeler aynı şekilde çocukların tehlikeli işlerde çalıştırılmamasını sağlamalıdır. Daha fazla bilgi için Modül 1, Çocuk İşçiliği konusuna bakın.

Ciddi zarar içeren riskler için:

- İşletme, tedarikçinin ulusal ve uluslararası standartlara karşı nitelikli bir denetime tabi tutulmasını sağlamalıdır. Bazı durumlarda, hükümetin incelemesi yeterlidir; bununla birlikte, devlet denetimlerinin yetersiz veya mevcut olmadığı durumlarda işletmeler tedarikçinin nitelikli bir mesleki uzman tarafından değerlendirildiğini doğrulamalıdır (örneğin yapısal mühendisler, yangın koruma uzmanları, elektrik mühendisleri, kimyasallar ile ilgili güvenlik, sağlık ve çevre uzmanları).
- Tedarikçi değerlendirmeleri, işçilerin güvensiz işi reddetme hakkına sahip olduklarını düşünüp düşünmediklerini ve kazaları bildirme konusunda heveslerinin kırılıp kırılmadığını da içermelidir. Bu, çalışanların dürüst cevap verdiklerinde kendilerini güvende hissedecekleri bir ortam gerektirir.
- Değerlendirme ekipleri ayrıca, işçilerin ve sendikaların ve temsilci kuruluşlarının katılımını da içermelidir.

Kişilere, topluluklara veya çevreye ciddi zarar vermeyen riskler için:

- Değerlendirmeler eğitilmiş profesyoneller tarafından yapılabilir, ancak değerlendirmelerin bağımsız olması gerekmez. Değerlendirmeler,

54 Örneğin Bangladeş Yangın ve İnşaat Güvenliği Anlaşması ve Bangladeş İşçi Güvenliği İttifakı'na bakın.

kadınlar dahil, işçiler ve/veya temsilcilerinin katılımını gerektirir.

- İşletmeler, tedarikçi değerlendirmelerinin nasıl yapılacağı konusunda güvenilir kuruluşlar tarafından ortaya konan mevcut rehberliğe güvenebilirler.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın sonlandırılması, önlenmesi veya hafifletilmesi

İşletme, onaylamayan ülkelerde bile, tüm ilgili ILO Sağlık ve Güvenlik araçlarına riayet etmelidir.

İşletme, sitenin üst yönetimi tarafından imzalanmış ve bir uzman tarafından yapılan girdi ile geliştirilen site denetimleri sonrasında net zaman çizelgeleri ve bir mali plan ile alınacak önlemleri içeren bir düzeltici eylem planı geliştirmelidir.

- Kısa vadede, şiddetli ve yakında olacak tehlike varsa, işçileri korumak için derhal bir adım atılmalıdır. Etkinin veya etkilenme riskinin izole edilemediği durumlarda bu, alanın boşaltıldığı ve bina yeniden doluluk için güvenli olduğu tespit edilene kadar üretim askıya alınmış olduğu anlamına gelebilir.
- Uzun vadede, devam eden önleme ve hafifletme, işçileri ve sendikalar ile temsilci örgütler ve yönetenleri tarafından izlenen işçileri korumak için belgelenmiş prosedürlerle birlikte mesleki ve çevresel sağlık ve güvenlik programına dayanır. Bu tür programlar, uluslararası standartlar ve rehberlikle uyumlu olmalıdır.
- Hem acil tedbirler hem de uzun vadeli programlar, (teknik personel de dahil) personelin eğitimi ve işçi güvenliği komiteleri tarafından demokratik olarak seçilen işçi temsilcileri tarafından desteklenmelidir. Yukarıda işverenlere yönelik kapsamlı rehberlik bulunmaktadır.
- Ciddi zarar riski (örn. Yapısal bütünlük, elektriksel güvenlik ve yangın tehlikeleri, tehlikeli kimyasallar vs.) için CAP'ler nitelikli profesyoneller (örneğin inşaat mühendisleri, yangın koruma uzmanları, elektrik mühendisleri, güvenlik, sağlık ve çevre uzmanları) ile işbirliği içerisinde geliştirilmelidir. Kimyasallar vs.) ile işbirliği yaparak hazırlanmalıdır.
- Çocuklar çalıştırılıyorsa, CAP'ler çocuklara özgü sağlık ve güvenlik risklerini ele alacak şekilde tasarlanmalı ve

çocukların teknik anlama düzeylerini dikkate almalıdır (örn. işçi eğitimi açısından)

İşçi katılımı

İşçilerin katılımı, iş sağlığı ve güvenliği zararlarının önlenmesinde kritik öneme sahiptir. Bu nedenle işletmeler, işçi yönetimi komiteleri kurmalıdır. Bu tür komiteler, aşağıdaki işçi katılımını kolaylaştırabilir.

- İşçiler, çocukları, hamile kadınları, emzikli kadınları ve diğer popülasyonları orantısız bir şekilde etkileyebilecek tehlikeler de dahil olmak üzere iş tehlikelerini tam olarak anlamalıdır. İşçiler, güvenli bir şekilde nasıl çalışılacağı ve tehlikeli durumlar (örneğin, yangın) olması halinde tahliye konusunda gerekli eğitimi almış olmalıdır.
- İşçiler, tüm mesleki sağlık ve güvenlik politikaları, programları, prosedürleri ve CAP'lerin risk değerlendirmesi ve tasarımı ve uygulanmasına katılmalıdır.
- İşçiler, güvensiz çalışmayı reddetme veya iyi niyetle uygulanıyorsa misilleme korkusu olmaksızın güvensiz olduğuna inanılan tüm işleri sona erdirmeye hakkına sahip olduklarını anlamalıdır. Ayrıca, işçiler, misilleme korkusu nedeniyle kazaları bildirmek konusunda çekingen hissetmemelidir.
- İşçilerin (uygun olduğu yerde) zarar riskinin devamlı olarak izlenmesinde rolü olmalı ve ağır zararlı risklerin ortaya çıktığı ve harici kalifiye mesleki dikkat gerektiren durumları ele almak için başvurabileceği şikayet mekanizmaları olmalıdır.

İşbirliği

- İşletmeler, örneğin üretim kümesinde, işçiler arasında bilgi alışverişinde bulunmak ve devam eden düzeltici önlem tedbirlerini denetlemek için işbirliği yapmaya teşvik edilir. Örneğin, bu, ortak ziyaretler veya bölgesel güvenlik komitelerini içerebilir.

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

- Acil ve kritik tehlike tespit edildiğinde, işletme acil ve kritik tehlike tam olarak ele alınmaya kadar etkilenen üretim yerinde üretim yapılmamasını sağlamalıdır.
- İşletme, CAP'lerin uygulanmasında tedarikçilerini desteklemeye teşvik edilmektedir.
- İşletme, iyi işlerde ücret, fayda ve yatırım maliyeti oluşturan fiyatlandırma modelleri geliştirmelidir. Yukarıdaki hususlar, satın alınan miktarlar, malzeme maliyeti, beceri gereksinimleri vb. gibi geleneksel fiyatlandırma hususlarıyla birlikte navlun gemide (FOB) fiyatlara yansıtılmalıdır. Sorumlu satın alma uygulamalarına ilişkin Kutu 4'e bakınız.
- Fabrika yükseltmelerinin gerektiği durumlarda:
 - Ortak yatırımlar, kredilerin sağlanması, vericilere veya hükümet desteğine erişimin kolaylaştırılması ve mümkün olduğunda ticari teşvikler sunulması da dahil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmayan finansmana erişimin kolaylaştırılması yöntemleri teşvik edilir.
 - Olumsuz etkileri önlemek veya azaltmak için ne işletme ne de tedarikçinin yeterli finansmanı sağlayamadığı ve / veya önlemenin mümkün olmadığı durumlarda işletme gerektiğinde devreye girme ve devreden çıkarma riskini değerlendirmek zorundadır.
 - Bir tedarikçi, bir bildirim ve uyarı işleminden sonra etkileri önlemeyi reddederse, geri çekilme bir çözüm olabilir. bkz. Bölüm 3.2.5.

İzleme

Ciddi zarar içeren riskler için:

- Kalifiye bağımsız profesyoneller (örneğin yapısal mühendisler, yangından koruma uzmanları, elektrik mühendisleri, kimyasalların taşınması için güvenlik, sağlık ve çevre uzmanları) CAP'nin uygulanmasını izlemeli ve değerlendirmeli ve düzeltici eylemlerin üzerinde anlaşmaya varılan zaman çerçevesinde yapıldığını doğrulamalıdır.
- İşçiler, zarar riskine ilişkin (mümkün olduğu kadar) izlemeye katılmalıdır. İşçilerin veya diğer paydaşların

şikayet mekanizması yoluyla iddiaları dile getirmesi halinde, tedarikçi ve işletme, şikayetin nitelikli bir profesyonel tarafından zamanında denetlenmesini sağlamalıdır.

Kişilere, topluluklara veya çevreye ciddi zarar vermeyen riskler için:

- İzleme yaklaşımı sistematik ve risk seviyesine uygun olmalıdır. Bu bağlamda, öncelikle yönetim ve işçiler tarafından uygulanan her bir bölgede bir izleme planı geliştirilmelidir.
- İşçiler, devam eden izleme işlemlerini uygun şekilde yürütmek üzere eğitilmelidir. İşletmeler, iş sağlığı ve güvenliği denetiminin nasıl kurulacağı konusunda mevcut teknik rehberliği uygulamaya teşvik edilir.

İyileştirme sağlayın veya iyileştirme için işbirliği yapın

Uygun durumlarda, işletmeler ILO İstihdamda Yaralanma Durumunda Faydalar Sözleşmesine uygun iyileştirmeler yapmalıdır. Tazminat, çoğu zaman iş sağlığı ve güvenliği etkileri için en uygun çözüm şeklidir. Buna, aşağıdakiler için ödemeler girebilir:

- Tıbbi bakım ve ilgili giderler;
- Kayıp çalışma süresi ve diğer kaybedilen gelirler;
- Ağrı ve diğer fiziksel sıkıntılar;
- Sabit fiziksel özür veya şekil bozukluğu;
- Aile, sosyal ve eğitsel deneyimin kaybı;
- Yukarıdakilerden kaynaklanan duygusal zararlar.

İşletmeler ayrıca, işçiler için etkili sigorta planları oluşturmak üzere işbirliği yapabilirler.

Kutu 12 Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) için tavsiyeler

Tüm siteler, boyut, konum veya diğer faktörlerden bağımsız olarak genel sağlık ve güvenlik beklentisiyle aynı olmalıdır.

KOBİ'ler genellikle kazaların riskleri hakkında endişe uyandıran bir takım özelliklere sahiptir. Örneğin: genellikle büyük işletmelerden daha az resmi bir işletme yapısına sahiptir; birkaç mühendis ve güvenlik uzmanı istihdam etme eğilimindedir; iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi için iş ortaklarına ve diğer dış kaynaklara güvenirlir.

KOBİ'lerin ayrıca tavsiyelerde bulunmalarını sağlayan güçlü yönleri olabilir. Örneğin, prosedürel değişiklikleri daha büyük şirketlerden daha hızlı bir şekilde uygulayabilecek durumda olabilirler ve açık iletişim kanallarına sahip olma ihtimalleri daha yüksektir.

KOBİ üreticiler ve imalatçılar için öneriler

KOBİ'lerin çeşitli endişeleri ve sınırlamaları için çok yönlü bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. KOBİ'ler aşağıdakileri taahhüt etmelidir:

- İş operasyonlarının ayrılmaz bir parçası olarak emniyetin önemli olduğunu bilmek ve faaliyetlerin güvenli olmasını sağlamak;
- Aktif olarak güvenlikle ilgili bilgi istemek;
- Güvenliği artırmak amacıyla kamu otoriteleri ve / veya diğer işletmelerle ortaklıklar kurmak;
- Diğer işletmelerle "karşılıklı yardım" yanıt grupları oluşturmak; ve
- Profesyonel organizasyonlara katılmak.

İşletmeler ve tedarikçiler (tedarikçiler KOBİ'lerin kendileri değilse) satın alma, bilgi, rehberlik ve yardım sağlanması yoluyla KOBİ'lere, ihtiyaç duyulabilecek şekilde, kazaların riskini azaltmak üzere yardımcı olmaya gayret göstermelidir.

KOBİ alıcıları için tavsiyeler

KOBİ'lerin hem bölgesel hem de sektör çapında bir yaklaşımı kolaylaştıran bu Rehberin uygulanması için sektör işletmelerine, sendikalarla yapılan anlaşmalara ve çok paydaşlı işletmelere katılmaları teşvik edilmektedir.

Kaynak: OECD (2003), Kimyasal Kazaların Önlenmesi, Hazırlıklılık ve Müdahale için Yol Gösterici İlkeler, OECD, Paris (uyarlandı).

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- Mesleki Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi, 1981 (No. 155)
- İş Sağlığı ve Güvenliği için Promosyon Çerçeve Sözleşmesi, 2006 (No. 187)
- 1990 (170 No'lu Kimyasallar Sözleşmesi)

Kaynaklar

- OECD (2003), Kimyasal Kazaların Önlenmesi, Hazırlıklılık ve Müdahale için Yol Gösterici İlkeler, OECD, Paris.
- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) İnsan Sağlık Riski Değerlendirme Araç Seti.
- IFC (2007), Tekstil Üretiminde Çevre, Sağlık ve Güvenlik Yönergeleri, IFC, Washington, D.C.

Modül 6. Sendikalar ve toplu sözleşme

Kurumsal politika ve yönetim sistemlerinde sorumlu işletme davranışlarını yerleştirin

Politika

İşletme, kendi faaliyetlerinde ve tedarik zincirinde, işçi karşıtı politikalara ve eylemlere tahammül edemeyeceği konusunda açık bir politika oluşturmalıdır. Bu mesaj, durumun anlaşılabilir olduğunu yansıtmalı ve muhtemelen işçi haklarının kötüye kullanılmasıyla ilgili durumları açıkça belirtmelidir.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal alıştırma

Tedarik zincirindeki diğer risklerden farklı olarak, işçinin sendika kurma veya katılma hakkı ile toplu sözleşme yapması ile ilgili riskler, genellikle, belirli ürün hatları veya tedarik zincirinin aşamaları ile bağlantılı değildir.⁵⁵ Daha ziyade kurumsal ve yasal çerçeve muhtemel etkilerin olasılığını ve şiddetini değerlendirirken en önemli risk faktörü olabilir. Devletin işçilerin toplu sözleşme için sendika kurma ve sendikaya katılmaları konusundaki haklarına koyduğu kısıtlamaların derecesini anlamamanın amacı, işletmenin bu haklara riayet etmek için yasal olarak neler yapabileceğini anlamaktır.

Bunun ışığında, işletmelerin aşağıdakileri anlamaları teşvik edilir:

- Sivil ve siyasi özgürlüklerin ne ölçüde korunup kullanıldığı.

⁵⁵ Bazı alt sektörlerin belirli bir ülkedeki diğer sektörlerle göre daha iyi korunabileceğini unutmayın.

II. MODÜL 6 SENDİKALAR VE TOPLU SÖZLEŞME

- Endüstri ilişkileri için yasal ve kurumsal çerçeve ve sendikaların işlevi ve toplu sözleşme boyutu.
- İşçiler için yasal korumaların ne derece uygulandığı ve bu işçilerin insan hakları için adli ve adli olmayan çözüm yollarının mevcut ve etkili olduğu.
- Sektördeki işçileri temsil eden başlıca sendika örgütlerini ve bu hakların kullanılması ile ilgili bilgi sağlayabilecek diğer organizasyonları belirleyin.

Yukarıdakileri anlamaya çalışırken, işçiler tarafından seçilen bir sendika ve temsilci örgütleri kurma veya katılma hakkını kısıtlayabilen ulusal yasalar kırmızı bayrak olarak kabul edilebilir.

- İşçilerin hükümet tarafından yönetilen federasyonlara üye olmalarını gerektiren, pazarlık konusunda geniş yasaklamaların bulunduğu veya belirli bir ulusal ekonomik politikayı destekleyecek şekilde "temel" endüstrilerde tamamen ya da "temel" olarak grev yasağı yapan kanunlar, örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkı konularında bir taahhüt eksikliği nedeniyle kırmızı bayraklardır .
- Hükümetin yasal olarak geri alınması mümkün olmayan biçimlerde sendikaları kapatmasına izin vermek, büyük yükler getiren sendika tescil prosedürleri getirmek, ulusal sendikaların oluşmasını sınırlamak, tek bir fabrikada sendika sayısını sınırlamak veya birden fazla sendikaya izin vermemek veya sendika üyesi, görevlisi olan birini kısıtlamak gibi durumlar yasalar tarafından yasaklanabilir.
- Bazı çalışanlar için örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan yasalar, ör. göçmen işçiler.
- Birliklerin siyasi faaliyetlerini kısıtlayan ulusal yasalar ve anayasalar, örneğin sendikalar ve siyasi partiler arasında yakın ilişki kurmak.

Yüksek riskli ülkeler için ek göstergeler veya kırmızı bayraklar şunları içerebilir:

- Örgütlenme Özgürlüğü haklarını destekleyen ve iyileştirmeler sunan hüküm verici kurumların eksikliği.
- Sendika organizatörlerinin hükümet tarafından hapse atılması veya sürülmesi veya hükümet tarafında hızlı ve etkin bir kovuşturma yapılmaksızın işten atılması, yaralanması veya öldürülmesi.

- Hükümetin etkin müdahalede bulunmadığı ve greve gidenlerin misillemeye karşı karşıya kaldığı durumlar
- Hükümetin şikayet sürecinde aşırı gecikme veya masraflar, hafif cezalar veya suçluların cezalandırılmaması gibi kusurlar olup olmadığı.
- Hükümetin işle ilgili yolsuzlukla mücadele etmek için (bir koruma raketiyle veya mali kaygılarla kullanmak için cezai rakamlarla birliklerin kontrolü gibi), hızlı ve etkili bir savcılık yapmaması.

Diğer iş yasalarının uygulanabileceği serbest ticaret bölgelerine özel dikkat gösterilmelidir.

Tedarikçi değerlendirmesi

Tedarikçinin değerlendirmesinin amacı, işçi karşıtı politikaların ve uygulamaların tedarikçi tarafından teşvik edilip edilmediğini tespit etmektir. Tedarikçi değerlendirmeler ağırlıklı olarak işçilerle, yönetimle ve sendikalarla yapılacak görüşmelere dayanmalıdır; geleneksel belge değerlendirmeleri yetersizdir.

İşletmeler, bazı işçilerin sendika karşıtı politikalarla ilgili sorulara dürüst cevap vermekten korkabileceklerini hesaba katmalı ve uygun önlemleri almalıdır. Bu korkuyu gidermek için geliştirilen olası teknikler arasında, işyerlerinden uzakta görüşmeler yapmak ve odak grup tartışmaları gibi geleneksel olmayan değerlendirme yöntemlerini kullanmak yer almaktadır.

Tedarikçi değerlendirmeleri aşağıdakilerle ilgili değerlendirmeleri içermelidir (her birinin örnekleri için Tablo 12'ye bakınız):

- İşçilere gözdağı verme ve sendika karşıtı davranış.
- İşverenin hakim olduğu yapıların, işçi katılım mekanizmasının ve yozlaşmış iş ilişkisi uygulamalarının durumu.
- İyi niyetle pazarlığın reddi.
- Kısa vadeli sözleşmelerin ve diğer geçici sözleşme biçimlerinin ve kayıt dışı istihdamın işçilerin örgütlenme kabiliyeti üzerindeki etkisi.
- Sendikalara yönelik sistematik veya organize işveren muhalefeti ve düşmanlığı.

Tablo 12. Sendika karşıtı politika ve uygulamaların açıklaması

Sendika karşıtı politika ve uygulamalar	Açıklama
İşçilere gözdağı verme ve sendikal karşıtı davranış	Örnekler arasında şunlar sayılabilir: fiziksel tehdit; geçim kaynaklarını kaybetmekle tehdit ederek işçileri yıldırma; işe alım sırasında sendika destekçilerinin taranması; sendika destekçilerinin "kara listeleri" ni oluşturma ve kullanma; sendika destekçilerinin görevden alınması; demokrasi ile sendika destekçilerinin ayrımcılığı, daha az elverişli görevler, daha az elverişli çalışma koşulları; ücretler, yardımlar ve eğitim olanaklarının azaltılması, transferler ve yer değiştirme; sendika destekçisi olanların iş sözleşmelerinin sabit olmaması ve uzatılmaması; işçilerin sendika tarafından temsil edilip edilmeyeceğini seçme sürecine müdahale edilmesi; sendikaların yasal olarak tanınmasını sağlayacak süreçte yasal ve idari gecikmeleri aktif biçimde takip etmek; işveren kuruluşları ve toplum liderleri tarafından yapılan kampanyalar da dahil olmak üzere sendika karşıtı kampanyalar; işçilerin sendika temsilcilerinden tecrit edilmesi, işçilerin şirket tarafından kontrol edilen binalarında ya da özel işyeri kompleksleri ya da ihracat işlem bölgeleri gibi erişimin kısıtlandığı yerlerde işlerin yapıldığı yerler de dahil olmak üzere.
İşverenin hakim olduğu yapıların, işçi katılım mekanizmasının ve yozlaşmış iş ilişkisi uygulamalarının durumu.	İşveren işçi katılımı için işçi komiteleri veya başka yapılar oluşturduğunda, sendika kurma veya sendikalaşma ve toplu pazarlık yapma hakkının önünde engel oluşturması riski vardır. Bu, gerçek sendikaların faaliyetleri kısıtlanmış olsa bile var olduğu durumlarda özellikle geçerlidir. Bu tür yapılar, işçilerin kendi seçtikleri sendikalardan ve temsili örgütlerin yerini alacak şekilde ele alınmamalıdır.
İyi niyetle pazarlığın reddi.	İşletmelerin gerçek bir toplu sözleşme fırsatını veya pazarlık etmeyi reddettiği durumlar belirlenmelidir. Toplu sözleşme hakkı, geniş bir faaliyet yelpazesini kapsar - çalışma koşullarını (sağlık ve güvenlik de dahil olmak üzere), ve usule ilişkin konuları belirlemek için bir sendika ve bir işletme arasında yapılan tüm müzakereleri içerir. Toplu sözleşme, birden fazla işveren veya işveren örgütü içerebilir. Toplu sözleşme, genellikle mahkemelerde uygulanabilir olsun veya olmasın, her iki tarafı bağlayıcı nitelikte olan yazılı bir anlaşmadır. Bir sözleşmeyi uygulamamanın başarısızlığı, çalışanların insan haklarına saygı göstermede bir başarısızlık olduğu anlamına gelebilir. Toplu pazarlık sonucu her iki taraf için de gönüllü olmasına rağmen toplu pazarlık hakkı işçilerle sınırlı değildir ve işletmeler için sınırlı değildir.
Kısa vadeli sözleşmelerin ve diğer geçici sözleşmeler biçimlerinin ve kayıt dışı istihdamın işçilerin örgütlenme kabiliyeti üzerindeki etkisi	Kısa vadeli sözleşmelerin aşırı kullanımı, işçilerin güvencesiz istihdam durumlarından dolayı örgütlenmelerini önleyebilir.

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

- İşletme tedarik zincirindeki sendika karşıtı uygulamalar önlemek için tedarikçisine yönelik gücünü kullanmalıdır. Bununla birlikte, tedarikçi, makul bir süre sonra (örneğin, 6-9 ay) ölçülebilir iyileşme göstermiyorsa, tedarikçi, iyileşme gösterene kadar emirleri askıya almaya teşvik edilir.
- İşletme, kendi satın alma uygulamaları gibi sendika karşıtı faaliyetlere katkıda bulunabilecek veya bu faaliyetlerin riskini artırabilecek herhangi bir faaliyette bulunmamalıdır. Sorumlu satın alma uygulamaları için Kutu 4'e bakınız.
- İşletmeler tedarikçilerle olan kaldıraç oranını artırmak için bir sektör düzeyinde işbirliği yapabilirler. İşletmeler, tedarik zincirindeki sendikal haklara ilişkin , küresel çerçeve anlaşmalar veya örgütlenme özgürlüğü protokol anlaşmaları gibi standartları uygulamak için sendikalarla da doğrudan anlaşmalar yapabilirler. Giriş ve Kutu 13'e bakınız.
- Sendikacılara karşı uygulanan şiddet gibi ciddi insan hakları etkilerinin tespit edildiği durumlarda, işletme ilişkiyi sona erdirmelidir. Sorumlu olarak sona erdirme hususunda bölüm 3.2.5'ya bakınız.

Kutu 13 Protokol anlaşmaları

Örgütlenme Özgürlüğü protokol anlaşmaları, endüstri ilişkileri içinde belirli bir bağlamda örgütlenme özgürlüğünün uygulanmasına ilişkin olarak sendikalar ve işletmeler arasında ortak bir anlayış ve taahhütte bulunur. Yerel olarak tek bir marka, tedarikçi ve sendika arasında veya bir alıcılar, tedarikçiler ve sendikalar grubu arasında bölgesel ve sektör çapında kurulabilirler. Protokol anlaşmaları yasal olarak bağlayıcı olabilir.

Bir protokol anlaşması oluşturmayı seçerseniz, aşağıdakilerin yapılması önerilir:

- Bütün taraflar, protokol anlaşmalarının görüşmelerine en iyi niyetli çabalarla girerler;
- Protokol anlaşması yerel şartları göz önüne almalıdır;
- Markalar ve alıcılar, tedarikçilerin uzun vadeli kaynak sözleşmelerine uymalarına yönelik ticari teşvikler sağlamaktadırlar

Bir protokolün etkinliği kısmen operasyonel ve etkili bir

uzlaşmazlık çözüm mekanizmasının oluşmasına bağlıdır. Protokollerin, bu nedenle, örneğin, özel uzlaştırmacıların, arabulucuların veya hakemlerin atanması yoluyla anlaşmazlıkları çözmek için karşılıklı kabul edilebilir protokoller oluşturmaları teşvik edilmektedir.

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, Bölüm IV. İnsan Hakları
- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, Bölüm V. İstihdam ve Endüstri İlişkileri
- ILO Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi, 1948 (No. 87)
- ILO Örgütlenme Hakkı ve Toplu İş Sözleşmesi Sözleşmesi, 1949 (No. 98)
- ILO İşçi Temsilciliği Sözleşmesi, 1971 (No. 135); Tavsiye 1972 (143 numara)
- Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi Madde 23
- Medeni Haklar ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi Madde 22
- Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, Madde 8

Kaynaklar

- Freedom House (2010), İşçi Hakları Küresel Devleti, 165 ülkede Örgütlenme Özgürlüğünün bir değerlendirmesini içermektedir.
- NAFTA İşçi Sekreteryası, üye ülkelerin işçilerin örgütlenme özgürlüğünü önemli ölçüde analiz etmiştir.
- Uluslararası Çalışma Standartlarını İzleme Komitesi, Ulusal Akademilerin Ulusal Araştırma Konseyi, Uluslararası Standartları İzleme: Bilgi Teknikleri ve Kaynakları, Ulusal Akademiler Yayıncılık'tan uyarlanmıştır.
- ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi ve Sözleşmelerin ve Tavsiyelerin Uygulanmasına İlişkin Uzmanlar Komitesi.
- İlgili ILO standartları hakkında bilgi için ILO Yardım Masası'na bakınız.

Modül 7. Ücretler

Ücretler konusundaki incelemenin kapsamı, ücretlerin ulusal mevzuata uygunluğunu ve OECD Kuralları ile uyumu içerecek şekilde ücretlerin işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılaması gerektiğini içermelidir.⁵⁶ Bu nedenle bu modül iki kısma ayrılmıştır: Ücretlerin Ulusal Hukuk ve Ücretlerle Uyumu, işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Ulusal Yasalarla Uyumlu Ücret

Kurumsal politika ve yönetim sistemlerinde sorumlu işletme davranışlarını yerleştirin

Politika

Ücretler üzerine bir politika taahhüdünün kabul edilmesine ek olarak, işletmeler, göçmen işçilerin istihdam edilmesi ve işe alınması, taşeronluk yapma gibi ücretlere uyulmamasına (uygun olduğunda) ilişkin risk faktörleri üzerine politikalar belirlemeye teşvik edilir. Bkz. Kutu 14.

⁵⁶ OECD Kuralları, V.4b "Çok uluslu şirketler, karşılaştırılabilir işverenlerin bulunamayacağı gelişmekte olan ülkelerde faaliyet gösterdiğinde, devlet politikaları çerçevesinde mümkün olan en iyi ücret, fayda ve çalışma koşullarını sağlamaktadır. Bunlar, işletmenin ekonomik konumu ile ilişkili olmalı, ancak en azından işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olmalıdır. " Ayrıca, Kurumların ICESCR de dahil olmak üzere uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesinde belirtilen insan haklarına saygılı olmasını öngören Rehberin V. Bölümü'ne referans yapılmalıdır.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal alıştırma

Ücret uyumsuzluğu, yoğun işçilik olan ve düşük gelirli işçiler çalıştıran hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin her aşamasında bir risktir. İşletmeler bu nedenle, kapsayıcı tatbikatlarını ülke risk faktörlerine odaklamaya teşvik edilmektedir. Düzenli olarak ücret uygulanmasına veya etkili bir toplu pazarlık mekanizmalarına sahip olmayan tüm ülkeler uyumsuzlukların ücretlendirilmesinde yüksek riskli sayılabilir.

İlave örnek risk faktörleri aşağıdakilerdir:

- Asgari ücretler için çoklu oranlar
- İşçilerin parça başı maaş almaları
- Sektörde yüksek oranda göçmen işçi istihdam edilmesi
- Sektörde yüksek oranda kayıt dışı istihdam edilmesi
- İşçilerin tesiste kalmaları
- İşverenlerin çok sayıda genç işçi ve çırak çalıştırması
- İşçilere maaşları elektronik olarak değil (veya diğer izlenebilir araçlar vasıtasıyla) nakit olarak ödenmesi
- İşçilerde okuma yazma oranının veya eğitim seviyesinin düşük olması.

Tedarikçi değerlendirmesi

İşletmeler tedarik eden ülkelerdeki asgari ücret yasalarına uyma riskini daha yüksek olan tedarikçi değerlendirmelerine öncelik verebilir.

Tedarikçi değerlendirmesinde, ulusal asgari ücret ile uyumluluk garantisi verilmelidir. Tedarikçiler sıklıkla masraflarını paylaşmaya isteksiz olduklarından, uygulamada tespit edilmesi zor olabilir.

Göçmen işçiler iç kanunlardan ve şikayetlerin nasıl bildirileceğinden haberdar olmayabilir. Göçmen işçiler aynı zamanda maaş ayrımcılığına karşı da korunmasızdırlar.

Tesis içi barınma durumunda maaşlardan kesinti yapılması, işçilerin yasal asgari ücret almama riskini de arttırabilir.

Her iki tarafın da güvendiği ve fiyat görüşmelerinde bulunmayan bağımsız üçüncü taraflar, maliyetlerin şeffaflığının fiyatlamada değişikliklere neden olabileceği endişelerini hafifletmeye yardımcı olabilir. İşletmeler, tedarikçilerin ücret karşılığı olarak nasıl değerlendirileceğine ilişkin mevcut rehberlere güvenmeye teşvik edilir. Değerlendirmeyi yürütenlerin, ulusal iş kanunlarını güçlü bir şekilde anlamaları gerekir.⁵⁹

Ulusal yasalara aykırı ücret karşılığı ek olarak değerlendirmeler şunları da kapsamalıdır: işçilerin maaşlarından yeterince haberdar olup olmadıkları, ödemelerinin zamanında yapılıp yapılmadığı, işçilere okuyabildikleri açık ücret beyanlarının verilmesi; işçilerin ücretlerini nasıl harcayacaklarını seçmede özgür olmaları; kesintiler makul ve ulusal hukuka ve toplu sözleşmelere uygun olarak yapılmalı; zorunlu ikramiye ve / veya ödenek sağlandığında, doğum izni de dahil olmak üzere yasal olarak gerekli izin kesilir, bkz. Modül 7, Çalışma Süresi; Ve ilgili tüm sosyal güvenlik katkı payları ödenir, toplanır ve gönderilir. 60 Uygulanabilir olduğu ölçüde, tedarikçi değerlendirmeleri benzer şekilde ücret ayrılıklarını kapsamalı ve işçilerin cinsiyet, ırk, uyruk vb. faktörlerden dolayı farklı ücret seviyelerinde olup olmadığını değerlendirmeye çalışmalıdır.

Tedarikçi değerlendirmelerinde, işçilerin kendi seçtikleri işçilerin, sendikaların ve temsilci örgütlerinin katılımı yapılmalıdır.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın durdurulması, önlenmesi veya hafifletilmesi

İşletme, ücret yönetmeliğine uymama riskini ortadan kaldırmak için bir CAP geliştirmelidir. Bir CAP için örnek bileşenler aşağıdadır:

Eğitim, kaynaklar (örneğin kitapçıklar), çalıştaylar ve devam eden destek vasıtasıyla işçi ve yönetim bilincinin artırılması. Çalışanlara verilen eğitim ve bilgiler şunları kapsayabilir:

- Minimum ücret gereksinimleri;
- Bir bordronun nasıl okunacağı;
- Ücret, yardım ve diğer tazminat türlerinin hesaplanması; ve
- Ücret ayarlamaları için prosedürler (ilgili olarak).

59 Ayrıca, Tekstil ve Hazır giyim Sektöründe OECD Kılavuzlarının Uygulanmasına İlişkin Fransız NCP Raporuna bakınız.

60 Bkz. Daha İyi İş, Kılavuz Belge 5: Tazminat.

II. MODÜL 7 ÜCRETLER

- Uyumsuzluk riskini hafifletmek için yönetim sistemleri oluşturmak:
- Ücretlerin ödenmesinden sorumlu insan kaynakları veya diğer ilgili personele eğitim vermek. Örnek konular: ulusal yasalar ve ilgili toplu sözleşmeler; normal ve fazla mesai saatleri; yardımların hesaplanması; kesintilerin nasıl hesaplandığı ve kesintilerin makul ve ulusal yasalarla uyumlu olduğunu garanti edecek şekilde kayıt tutma;
- Çalışanlara açık ücret beyanları sağlanması;
- Açık, eksiksiz ve doğru bordro kayıtları oluşturulması; ve
- Ödemelerde dolandırıcılık riskini azaltacak ödeme mekanizmalarının oluşturulması (ör. Otomatik ödemeler).
- Üretimleri planlamak ve etkili finansal yönetim ve planlama sistemleri kurmak için sistemleri geliştirerek asgari ücret sağlamak için yetersiz kaynak sağlama riskini azaltmak.

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

- İşletme, fiyat görüşmeleri ve satın alma uygulamaları yoluyla zararına katkısını değerlendirmeli ve önlemelidir. Sorumlu satın alma uygulamaları için Kutu 4'e bakınız.
- İşletme ulusal asgari ücretlere ve müzakere edilen ücretlere uyan tedarikçilere yönelik tedarik etme yönünde teşvik edilmektedir.
- İşletme, mümkün olduğu durumlarda, kayıt tutma ve finansal yönetim sistemleri gibi teknik rehberlik sağlayarak ve mevcut ve uygun olduğunda yerel servis sağlayıcılara bağlantıları kolaylaştırarak tedarikçilerinin zararları önlemek veya hafifletmek için desteklemeye teşvik edilmektedir
- Ücretler, toplu pazarlık ve çalışma süresi arasındaki bağlantıların farkında olan işletme de bu sektör riskleri üzerinde gerekli özen göstermesi teşvik edilir, bkz. Modül 4 ve Modül 6.

İyileştirme sağlayın veya iyileştirme için işbirliği yapın

Uygun çarenin belirlenmesi

Tazminat genellikle çare için en uygun formdur; bununla birlikte, iyileştirme sağlama süreci, bölüm 6.4'deki rehberliği sağlamalıdır.

Ücretler işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamaz;

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal araştırma

Kurum, ücretlerin işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamadığı tedarik zincirinde kaynak bulunduğu ülkeleri belirlemeye teşvik edilir. Bunun nasıl yapılacağı ile ilgili öneriler için aşağıdaki Kutu 14'e bakın. İşletmeler, minimum veya pazarlık ücretlerinden dışlanmış ve bu nedenle temel ihtiyaçları karşılamayan ücretlere karşı savunmasız olabilecek işçi kategorilerinden haberdar olmalıdır. Savunmasız işçiler için aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Kayıt dışı ekonomide istihdam edilen işçiler
- Uluslararası göçmen işçiler 61
- Parça başı ödeme yapılan ve saat başı ödeme yapılan işçiler

Uygulanabilir ve makul olduğu durumlarda, işletmeler, asıl ücretler ile temel ihtiyaçları karşılamak için gerekli ücret arasındaki en büyük uyumsuzluğa sahip ülkelerde daha ileri incelemelere öncelik vermelidir.

Tedarikçi değerlendirmesi

Tedarikçi bir ülkede riskin yaygın olması gerçeği ışığında, bireysel tedarikçi değerlendirmeleri yeni bir bilgi sağlamayabilir. İşletmeler, gerçek ücretler ile işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayan ücret arasındaki tutarsızlığın şiddetini anlamak için paydaşlara, en önemlisi işçiler ve sendikalara ve işçilerin kendi seçtikleri temsilci örgütlere danışmaları konusunda teşvik edilir.

61 Ücret oranları, uluslararası göçmen işçilerle yerel işçiler arasında fark edebilir.

Kutu 14 Yüksek riskli kaynak ülkelerin belirlenmesi

İşçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamayan ücretler için daha yüksek risk taşıyan ülkelerin belirlenmesi pratikte zor olabilir. Ülkeler, çoğu zaman, bölge, çalışan yaşı, ekonomik faaliyet ya da meslek alanlarına göre değişebilecek asgari ücret için çeşitli oranlara sahiptir. Bu, her sektör için bir asgari ücret düzeyinin tahmin edilmesini zorlaştırabilir. Ayrıca, uygulanabilir ücret oranının işçinin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı, yerel bağlamda ve bağımlı aile üyelerinin sayısına bağlı olarak, temel malların ve hizmetlerin bir sepetinin yerel maliyetine bağlıdır.

Yaşam masrafı, temel ihtiyaçlar için maliyet hesaplamak için kullanılabilir ve daha sonra sektördeki asgari ücret seviyeleri ile karşılaştırılabilir. İşletmeler ayrıca, ülke ücret spektrumunun ortasında asgari ücretleri alınan ücretlerle ("medyan ücret" olarak adlandırılır) kıyaslayabilirler. Ülkeler arasında kazanç dağılımındaki farklılıkları açıkladığından, ortalama kazançlar yerine medyan uluslararası karşılaştırmalar için daha iyi bir temel sağlar. Başka bir yaklaşım, eşik ücretini hesaplamak (örneğin, ülkedeki medyan ücretin% 60'ı) ve sektördeki asgari ücret veya pazarlık ücretiyle karşılaştırmaktır. İşletmeler, belirli bir ülkede sektör içindeki en çok çalışan sayısına uygulanan oran olarak tanımlanan en uygun asgari ücreti düşünebilir.

Birçok durumda aşırı miktarda fazla mesai yaygınlığı, işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamayan ücretlerin bir göstergesidir.

Karmaşıklık göz önüne alındığında, işletmeler yüksek riskli ülkeleri belirlemek için endüstri düzeyinde işçiler, sendikalar ve uzmanlarla işbirliği yapmaya teşvik

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

Tedarikçilerle ikili anlaşma, işçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayan ücretlere erişimi artırmak için yeterli olmayabilir. Bu bağlamda, sendikalardan ve diğer işletmelerle istişarelerde bulunan (ve uygun olduğunda işbirliği yapan) işletmeler etkili ücret sabitleme ve uygulama mekanizmalarına destek göstermek için ulusal veya sektör düzeyinde bir rol oynamayı düşünebilir.

İşletmeler, bu tespiti yaparken aşağıdaki faktörleri dikkate almalıdır:

- Temel ihtiyaçları karşılamak için gerçek ücret ile ücret arasındaki ücret uyumsuzluğu riskinin şiddeti;
- Hükümetin siyasi iradesi;

- Mevcut ücret belirleme mekanizmalarının etkinliği;
- Sektörün genel anlamda devlete karşı olan avantajı (örneğin ekonominin toplam mal ihracatı yüzdesi).

Daha geniş katılım, çok sayıda biçim alabilir ve belirli içeriği yansıtmalıdır. Katılımın bazı örnekleri şunlardır:

- İşçilerin ve ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayan ücretlere ortak destek vermek için diğer işletmelerle işbirliği yapmak; ve / veya endüstri çapında toplu sözleşmelerin ulusal kanunlar çerçevesinde yasal olarak uygulanabilir ve kaydedilir olması;
- Tedarikçileri, temel ihtiyaçları karşılayan bir ücret karşılığında pazarlık yapmaya teşvik etmek;
- Eğer ücretler temel ihtiyaçları karşılayan ücretleri desteklemek için ulusal yasalarla müzakere edilir ve birleştirilirse yüksek riskli ülkelerde kaynak sağlamayı taahhüt eder.

İşletmeler, yukarıdakilerle bağlantılı ortak eylem stratejileri geliştirmeye teşvik edilir. Ancak devletle çalışmak uzun bir süreç olabilir. İşletmeler ulusal yasalara uyuma ve toplu pazarlık hakkı ve seçen bir sendika ve temsilci örgüt kurma veya bunlara katılma hakkı üzerinde odaklanmalıdır.

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, Bölüm V, Paragraf 4.b.
- ILO Ücretlerin Korunması Sözleşmesi, 1949 (No. 95) ve Tavsiye 1949 (No.85).
- ILO Asgari Ücret Tespit Sözleşmesi, 1970 (No: 131) ve Tavsiye, 1970 (No: 135).
- ILO İşçilerin Alacaklarını Koruma (İşverenin İflas Sözleşmesi), 1992 (No: 173) ve Tavsiye Kararı, 1992 (No: 180).
- Birleşmiş Milletler Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Haklar Bildirgesi, madde 7.
- Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, madde 23.

ÇEVRE MODÜLLERİNE GİRİŞ

Hazır giyim ve ayakkabı sektörü hazır giyimden koruyucu ayakkabıya, lüks mallara kadar geniş bir yelpazeye sahiptir. Tedarik zincirinin her aşaması çevre üzerinde bir etkiye sahiptir; bununla birlikte, süreçler, girdi ve çıktılardaki geniş çeşitlilik nedeniyle, çevresel etkinin kapsamı ve niteliği bir aşamadan diğerine büyük ölçüde değişir.

8-11. Modüller, öncelikle hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinin hammadde üretimi ve üretim aşamalarında bulunan çevresel konular üzerinde gereken önlemlerin nasıl alınacağı konusunda rehberlik etmektedir. Bu modüllerde yer alan konular, sektördeki bilinen çevresel risklere dayalı olarak seçilmiştir; ancak bunlar kapsamlı değildir. Tedarik zincirindeki riskleri belirlerken bir kuruluş 8-11 modüllerinden farklı çevresel riskleri tespit edebilir.

Ürünle ilgili çevresel etkilerin önemli bir kısmı, ürün tasarım aşamasında etkilenebilir. Bu nedenle, durum tespitinin bir bileşeni olarak işletmeler, ürünlerine bağlı çevresel riskleri anlamaya yönelik adımlar atmalı ve ürün tasarım aşaması sırasında ürün hatlarının çevresel riskini azaltmak için kontrolleri benimsemelidir.⁶² Bu bağlamda işletmeler, bir ürünün fizibilite, maliyet ve geliştirme için ürünleri değerlendirirken çevresel özellikleri de dikkate almalıdırlar. Tasarımdan geliştirme aşamasına ürün alıp almayacağımıza karar vermek aşağıdakileri içerebilir:

- *Malzeme tercihi:* Üretimin tümünde, bazı malzemeler diğerlerine kıyasla daha fazla olumsuz etki taşır. Bu, bir ürünün ambalajlanması için de geçerlidir.
- Kullanma aşaması (Örn. giyme, yıkama, kurutma, ütüleme ve tamir):
Birçok çevresel etki, özellikle su kullanımı ve enerji

⁶² Bir işletmenin ürün hattı sayısı, durum tespitinin niteliğini ve kapsamını etkileyebilir.

kullanımı - bir ürünün kullanılması sırasında, özellikle yıkamada meydana gelir.

- * Yaşam sonu Bir ürünün çevre üzerindeki genel etkileri, ürünün düzenli depolama alanına girip girmediğine veya yeniden kullanılmaya veya geri dönüştürülebilmesine ve yeniden kullanım kolaylığına ve geri dönüşüm işlemine tabi tutulmasından etkilenir. Ayrıca, kullanım aşamaları çok kısa olan (örneğin 3-6 ay boyunca giyilen ürünler), daha uzun ömürlü ürünlere kıyasla kaynakların tükenmesini artırır.

Genellikle, işletmelerin bir ürünün tüm yaşam döngüsü boyunca çevresel etkilerini mümkün olduğunca düşünceleri teşvik edilir; bununla birlikte, işletme riske dayalı bir yaklaşım izleyebilir ve en ciddi riskleri öncelikle seçebilir.

Modül 8. TEHLİKELİ KİMYASALLAR

Bu modül, tehlikeli kimyasalların çevresel etkileri üzerine odaklanmaktadır. Sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili bilgi için, bkz. Modül 5, İş Sağlığı ve Güvenliği.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Kapsam

İşletme şunları yapmalıdır:

- Zararlı ve tehlikeli kimyasalların ve kısıtlı kimyasal maddelerin belirlenmesine vurgu yapılarak, alt sektöründe malların üretiminde yaygın olarak kullanılan kimyasalların kapsamlandırılması. İşletmelerin mevcut kaynakları kullanması teşvik edilir.
- Zararlı ve tehlikeli kimyasalların ve kısıtlı kimyasalların kullanımı için kendi operasyonlarında ve tedarik zincirinde yüksek riskli aşamaları tanımlamak. Hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinde faaliyet gösteren çoğu işletme için en yüksek risk, tekstil üretiminde ve tabakhanelerde bulunur.
- Tehlikeli kimyasalların kullanımı için daha yüksek riskli ülkeleri tanımlayın; bunlar, kimyasalların kullanımını uygun bir şekilde düzenleyen veya mevcut düzenlemeleri yürürlüğe koymayanları içerir.
- İşletmelerin ürünlerinin üretimi ve imalatında kullanılan kimyasalların envanterini (riske dayalı yaklaşımı olarak) oluşturun.
 - Başlangıç noktası olarak işletme, ürünlerinin üretiminde kullanılan en yaygın kimyasal grupları belirleyebilir ve kimyasalların daha kapsamlı bir envanterine yönelik olarak sistemli bir şekilde çalışır.

- Çok sayıda ve farklı ürün grubuna sahip bir işletme, tehlikeli kimyasallar için yüksek riskli ürünlerle ilişkili olan ürünlerin değerlendirilmesini öncelikli olarak yapabilir ve daha kapsamlı bir kimyasal envanterinin oluşturulmasına yönelik sistematik olarak çalışabilir.

Tedarikçi değerlendirmesi

Şirketler, yüksek riskli ülkelerde faaliyet gösteren ve zararlı ve tehlikeli kimyasallar kullanan tedarik zincirinin yüksek riskli aşamalarda (örn., Tekstil üretimi ve tabakhane) faaliyet gösteren tedarikçilerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapmalıdır.

- İşletmeler mevcut rehberliğe güvenebilir ve tedarikçileri değerlendirmek için mevcut güvenilir sektör girişimleri ile uğraşabilirler.
- Tedarikçi değerlendirmelerinde yerinde ziyaretler, kimyasal testler ve kalite sertifikaları bulunmalıdır.
- İlgili durumlarda, işletmeler baskı veya zararlı kimyasalların kullanımı için daha yüksek risk taşıyan diğer işlemlerin tedarikçi tarafından veya fason olarak gerçekleştirildiğini belirlemeye teşvik edilir.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın durdurulması, önlenmesi veya hafifletilmesi

Düzeltilici eylem planının bir parçası olarak işletme aşağıdakileri yapmaya teşvik edilir:

- Tehlikelerin bilimsel temelli güvenilir bir değerlendirmesine (çevresel risk değerlendirmesi ve sağlık riski değerlendirmesi) dayanan, sektör için ortak bir endüstri çapında Üretim Kısıtlı Maddeler Listesinin (MRSL) geliştirilmesini desteklemek.⁶³

63- Bir çevresel risk değerlendirmesi, tehlike tanımlama, tehlike karakterizasyonu, maruz kalma değerlendirmesi ve risk karakterizasyonunu içerir. İlk iki adım, tehlike değerlendirmesi süreci olarak görülür. Çevresel risk değerlendirmesinin metodolojisi OECD rehberliğiyle uyumlu olmalıdır. OECD Çevre Risk Değerlendirmesi Kitine bakınız.

Bir insan sağlığı riski değerlendirmesi, tehlike tanımlama, tehlike karakterizasyonu, maruz kalma değerlendirmesi ve risk karakterizasyonunu da içerir. Sağlık riski değerlendirmesinin metodolojisi, Dünya Sağlık Örgütü rehberliğiyle uyumlu olmalıdır. Kimyasal üzerine Uluslararası Programa bakınız.

- Henüz yönetmelikle sınırlandırılmamış ve halen geçerli bir alternatif bulunmayan, bilinen zararlı veya tehlikeli kimyasallar için ortak bir endüstri çapında Araştırma Listesinin geliştirilmesini desteklemek. İşletmeler Araştırma Listesinde süresiz olarak zararlı veya tehlikeli kimyasallar kullanmamalı ancak makul bir süre içinde uygulanabilir alternatiflerin belirlenmesiyle kimyasal kullanımı aşamalı olarak tutmalıdır. Araştırma Listeleri kimyasal tedarikçilerine iletilmelidir.

Düzeltilici eylem planının bir parçası olarak işletme aşağıdakileri yapmaya teşvik edilir:

- MRSL'de yasaklanmış kimyasalların kullanılmasını derhal durdurmak.
- Tehlikeleri değerlendirmek için bilimsel verilere ve uluslararası kabul görmüş metodolojiye dayanılarak, MRSL'de kimyasallar için ikame edilecek maddeleri tanımlamak ve kullanmak. İşletme, mevcut güvenilir yedek listeleri kullanabilir. Şirket, diğer potansiyel etkilerle (örneğin su veya enerji ile) karşılaştırmaların yerine geçmeleri kabul etmeden önce değerlendirilmesini sağlamalıdır.
- Sektör ya da alt sektör için En İyi Mevcut Teknikler Referans Dokümanları ile tanımlanan mevcut en iyi tekniklerin (BAT) uygulanması.
- Güvenli kimyasal depolama, kimyasalların etiketlenmesi, kişisel koruyucu ekipmanların kullanılması ve kimyasalları işleyen herkese güvenlik bilgi formlarının bulunması dahil olmak üzere, saha düzeyinde güçlü bir kimyasal yönetim planı uygulamak. Örneğin, tehlike ve işçi arasında bir maruziyet yolu mevcutsa, önce mühendislik kontrolleri yoluyla eleme, ikame ya da tamamen tecrit ederek zarar vermemek; ikinci olarak, tehlikelerin bariyerler, izolasyon, muhafızlar, koruma veya etkili lokal havalandırma yoluyla kontrol edilmesi yoluyla mümkün değilse; ve son çare olarak, kişisel koruyucu ekipmanları kullanmak. İşletme, kimyasal yönetim için mevcut rehberliğe ve standartlara güvenmeye teşvik edilmektedir.

Güvenlik, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) İnsan Sağlık Riski Değerlendirme Araç Seti: Kimyasal Tehlikeler. Sağlık riski, Modül 5, İş Sağlığı ve Güvenliği'nde de ele alınmaktadır.

64 Bkz. Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü, Tekstil Endüstrisi İçin Mevcut En İyi Teknikler Referans Dokümanı, 2003).

Kimyasal kullanım, depolama vb. konusunda yönetim ve işçiler için yeterli eğitim sağlamak.

İşletme, yerindeki işletme modelinin bilgi birikimi değişimi ve kaynak verimliliği için teşvikler sağlayıp sağlamadığını veya kaynak tüketimini ve kimyasalların yanlış kullanımını teşvik edip etmediğini değerlendirebilir. İşletme, zararlı kimyasalların kullanımını azaltmak için uygun olduğu durumlarda yenilikçi iş modelleri (örneğin kimyasal leasing) uygulamayı seçebilir.

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

İşletmenin aşağıdakileri yapması teşvik edilir:

- Tehlikelerin bilimsel temelli güvenilir bir değerlendirmesine (çevresel risk değerlendirmesi ve sağlık riski değerlendirmesi) dayanan sektör için ortak bir MRSL geliştirmeyi desteklemek ve benimsemek.
- MRSL'yi (ve kimyasal kullanım ile ilgili ek beklentileri) nerede bulduklarına bakılmaksızın, tedarik zincirinin yüksek riskli aşamasında faaliyet gösteren tüm tedarikçilere bildirmek.
- Tehlikeyi ve riski değerlendirmek için bilimsel verilere ve uluslararası kabul görmüş metodolojiye dayanılarak MRSL'deki kimyasal maddelerin yedeklerini belirlemek. İşletme, mevcut güvenilir yedek listeleri kullanabilir. Şirket, diğer potansiyel etkilerle (örneğin su veya enerji ile) karşılaştırmaların yerine geçmeleri kabul etmeden önce değerlendirilmesini sağlamalıdır.
- Düzeltici eylem planlarının uygulanmasında tedarikçilerini desteklemek. Tedarikçilerle kimyasal yönetim konusuna girerken, işletmelerin kimyasal yönetim için bir irtibat noktası belirlemeleri ve tedarikçiye bildirmeleri önerilir. Buna karşılık, tedarikçi, işletme ile kimyasal yönetim için bir irtibat noktası kurmalıdır.
- Alt yüklenici tedarikçilerle bağlantılı zarar riskini azaltmak için, ortak uygulama varsa taşeronluk konusunda bir politika oluşturmalıdır. Taşeronluk için Kutu 2'e bakınız.

İşletme, TEP uygulaması sırasında tedarikçisiyle etkileşime devam etmeye teşvik edilir. Bununla birlikte, tedarikçi, MRSL'de tehlikeli kimyasallar için sınırlamalara veya kullanım yasalarına uymaya devam etmezse, tedarikçi bu kimyasalları kullanana kadar tedarik emrini askıya almalı veya devre dışı bırakmalıdır.

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- OECD Kimyasalların Test Edilmesi için Yönergeler
- OECD İyi Laboratuvar Uygulaması İlkeleri (GLP)
- OECD Kirlenici Salınım ve Aktarma Kayıtlarının (PRTR) Uygulanmasına Dair Konsey Tavsiyesi
- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, Bölüm VI. Çevre. **Kaynaklar**
- OECD Çevre Risk Değerlendirmesi Kiti.
- Kaynak verimliliği ve kirlilik yoğunluğu için kurumsal düzeyde göstergeler, UNIDO / UNEP RECP Programı.
- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) İnsan Sağlık Riski Değerlendirme Araç Seti.
- OECD (2011), "Bölüm 2: SIDS, SIDS Planı ve SIDS Dosyası " içinde

HPV Kimyasalının İncelenmesi El Kitabı, OECD.

- BM (2011), Küresel Olarak Uyumlaştırılmış Kimyasal Maddelerin Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi (GHS) Sistemi, Dördüncü revize edilmiş baskı, Birleşmiş Milletler, New York ve Cenevre.
- OECD eChem Portalı
- OECD Zararlı Madde Salınımı ve Aktarımı Kaydı
- Perflorin Kimyasallar için OECD Portalı
- OECD, "OECD Değişiklik ve Alternatif Değerlendirme Araç Kutusu (OECD SAAToolbox)," OECD, Paris.
- Avrupa Kimyasal Maddeler Bilgi Sistemi (ESIS)
- Çevre ve İklim Değişikliği Kanada, Takas Evi, Tekstil Değirmenleri ve Giysi Üretimi
- OECD, Emisyon Senaryosu Belgeleri (ESD)
- "OECD Değişiklik ve Alternatif Değerlendirme Araç Kutusu (OECD SAAToolbox)," OECD,
- OECD, Kimyasalların Değiştirilmesine İlişkin Esaslar ve Kılavuzlar, OECD Meta-Review (OECD)
- Kimyasal Kiralama Programı (UNIDO)

Modül 9. Su

Su tüketimi

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal araştırma

- Hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirinde, suyun en yoğun kullanıldığı süreçlerde pamuklu büyüme, tabaklama ve tekstil üretimi (örneğin, ön-işlem, boyama / baskı ve bitirme) 'dir.
- İşletme, tedarik zincirindeki pamuklu yetiştirme, deri deri tabaklama ve tekstil üretiminin (ve diğer su yoğun proseslerin) su stresli alanlarda mümkün olan oranda gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini belirlemelidir.⁶⁵ İşletmeler, vurgulanan suyu tanımlamak için mevcut kaynakları kullanmaya teşvik edilmektedir.⁶⁶

Tedarikçi değerlendirmesi

- İşletmeler yüksek riskli evrelerde faaliyet gösteren tedarikçilere ve daha riskli ülkelerde veya su stresli alanlarda öncelik vermelidir. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe çok fazla faaliyette bulunmak için, bu, yüksek riskli ülkelerdeki veya su stresli bölgelerdeki pamuk üretiminde, tabakhane ve tekstil üretiminde değerlendirmeyi ifade eder.

65- Su stresi, su talebinin belirli bir süre boyunca mevcut miktarı aşması veya kalitesizliğin kullanımı kısıtlaması durumunda oluşur. Su kıtlığı, su kalitesi, iklim değişiklikleri ve suya erişim, su stresini etkiler.

66Bkz. OECD (2015).

İşletmeden yukarıya doğru faaliyet gösteren tedarikçileri tanımlamak zor olabilir. İşletmelerin Kutu 3'teki tavsiyeleri uygulamaları teşvik edilir.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın durdurulması, önlenmesi veya hafifletilmesi

- İşletme, sektör ya da alt sektör için En İyi Mevcut Teknikler Referans Dokümanları tarafından tanımlanan mevcut en iyi teknikleri (BAT) uygulamaya teşvik edilmektedir.⁶⁷
- Çevrenin zarar görme riski bulunduğu durumlarda, işletme riskleri bilimsel ve teknik açıdan anlayarak, insan sağlığı ve güvenliğine olan riskleri de hesaba katarak, bu hasarı azaltmayı önlemek üzere alacağı tedbirleri ertelemek için bilimsel kanıt eksikliği gibi bahaneler bulmaktan kaçınmalıdır.
- İşletmeler, aynı zamanda, tekstil üretiminde, tabaklama işletmelerinde ve pamuk üretiminde su verimliliğini sağlamak ve / veya tatlı suya bağımlılığın azaltılması konusunda mevcut kılavuzdan istifade edebilir. Örnek yöntemler aşağıdakileri içerebilir: su tasarruflu ekipmanlara yatırım yapılması; suyun yeniden kullanımı ve su kullanımında azalma (örneğin boyamada). Politika ve eğitimler de tüm su yönetim planlarını desteklemelidir.

İşletmenin tedarik zincirinde zararı önlemek ve hafifletmek

- Şirket, su stresli alanlarından sorumlu bir şekilde kaynak temin edemeyeceğini belirlemelidir - örneğin, su verimliliğini arttırmak ve / veya tedarikçiler arasında temiz suya bağımlılığı azaltmak gibi yolları deneyebilir. İşletmeler, genişlemeleri değerlendirirken, su talebindeki net artışa değinmenin yollarını da düşünmelidirler.
- İşletmenin su stresli alanlarından sorumlu bir şekilde kaynak temin edemediği durumlarda, kaynak için su stresi olmayan bölgelere yönelebilir.

- Bkz. IPPC (2003).

- İşletmenin, su stresli alanlardan sorumlu bir şekilde kaynak temin edebileceğini belirlediği durumlarda, su verimliliği planlarının geliştirilmesi ve uygulanması için tedarikçilerine destek sağlanması ve / veya temiz suya proses bağımlılığının azaltılması teşvik edilmektedir.
- Kuruluşlar, su verimliliğinin topluluk ve iş için niçin önemli olduğunu konuyla ilgili tedarikçilerine aktarmalıdır.

Kirlilik ve atık su yönetimi

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal araştırma

- İşletme, tedarik zincirinde su kirliliği riskinin yüksekliği ve yeterli atık su yönetimi ihtiyacı ile bağlantılı olan aşamaları tanımlamalıdır. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe, bunlar muhtemelen pamuk yetiştirme ve ıslak işlemedir (tekstil ve deri).
- İşletmeler ıslak işlemin yüksek riskli ülkelerde olup olmadığını belirlemelidir. Dikkat edilecek unsurlar şunlardır:
 - Ülke (veya üretim kümesi) yeterli atık su altyapısına sahip mi?
 - Ülke, atık su ile ilgili yönetmeliklerini yeterli biçimde uyguluyor mu (örn. güvenilir denetlemeler var mı)?
- Ülke düzeyindeki veriler yukarıdakileri belirlemek için yeterli olmayabilir. Yerel seviyedeki koşullar göz önünde bulundurulmalıdır (örneğin, toprak ve su taşıma kanallarına sızıntı riski, sulama kapasitesi ve alıcı suların hassasiyeti).
- Pamukla ilgili olarak, işletme pamuğun üst havza alanlarında yetişip yetişmediğini, bu nedenle su havzasını kirliletme riskini artırıp artırmadığını belirlemelidir.⁶⁸

68- UNEP, Kirli Sular Sürdürülebilir Kalkınmada Atıksu Yönetiminin Merkezi Rolü; Hızlı Yanıt Değerlendirmesi, UNEP, Cenevre.

- İşletmeler, pamuk yetiştiriciliğinde yetersiz yönetmelikler olan ve kimyasal kullanımı (örneğin, gübre ve zirai ilaçlar) uygulanan ülkelerde pamuk yetiştiriciliğinin olup olmadığını belirlemelidir.

Tedarikçi değerlendirmesi

- İşletmeler yüksek riskli aşamalarda ve yüksek riskli ülkelerde veya daha yüksek riskli yerlerde (örn. üst toplama alanları) faaliyet gösteren tedarikçilere öncelik vermelidir. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe faaliyet gösteren birçok işletme için, bu, pamuk üretiminde, tabakhanelerde ve yüksek riskli ülkelerde veya daha yüksek riskli yerlerde tekstil üretiminde değerlendirmeyi ifade eder.

İşletmeden yukarıya doğru faaliyet gösteren tedarikçileri tanımlamak zor olabilir. İşletmelerin Kutu 3'teki tavsiyeleri uygulamaları teşvik edilir.

İşletmenin kendi faaliyetlerinde zararın durdurulması, önlenmesi veya hafifletilmesi

- İşletme, sektör ya da alt sektör için En İyi Mevcut Teknikler Referans Dokümanları tarafından tanımlanan mevcut en iyi teknikleri (BAT) uygulamaya teşvik edilmektedir.⁶⁹
- Çevrenin zarar görme riski bulunduğu durumlarda, işletme riskleri bilimsel ve teknik açıdan anlayarak, insan sağlığı ve güvenliğine olan riskleri de hesaba katarak, bu hasarı azaltmayı önlemek üzere alacağı tedbirleri ertelemek için bilimsel kanıt eksikliği gibi bahaneler bulmaktan kaçınmalıdır.

İşletmeler, mevcut rehberliğe güvenebilir; bunlardan bazıları aşağıda yer almaktadır. Bir CAP'ın ortak bileşenleri aşağıdakileri içerebilir:

Pamuk Yetiştirme

- Gübrelerin ve böcek ilaçlarının sorumlu kimyasal yönetimi
- Su kullanımının ve sulama uygulamalarının optimizasyonu
- Mümkün olan en iyi tekniklerin uygulanması (uygulanabilir olan yerlerde)

⁶⁹. Bkz. entegre edilmiş IPPC (2003).

- Çiftçi eğitimi ve kapasite geliştirme Islak işleme (Tekstil ve Tabaklama)
- Sorumlu kimyasal kullanımı, bkz. Modül 8. TEHLİKELİ KİMYASALLAR
- Etkili atık su yönetimi-atık su arıtma tesisinin (ETP) etkin işletme ve bakımı
- Fabrikadaki temel su akışı üzerine ETP'nin işletilmesi ve bakımı için teknik eğitim, atık su arıtma adımlarının işlevi, atık su ölçümleri ve örnek toplanması ve analizi.
- Sıvı deşarjı veya su geri dönüşümü sıfır olan su yönetiminin desteklenmesi (mümkün olduğunda).

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, Bölüm VI. Çevre.
- Su Yönetişim Kaynakları OECD İlkeleri
- OECD (2015), Kapsayıcı Su Yönetişimi için Paydaş Katılımı, OECD Su Araştırmaları, OECD Publishing, Paris.
- OECD (2015), "Su Güvenliğinin Sağlanması, Büyümenin Sürdürülmesi", Su Güvenliği ve Sürdürülebilir Büyüme Üzerine GWP / OECD Görev Gücü Raporu, OECD, Paris.
- IPPC (2003), Tekstil Endüstrisi için En İyi Teknik Başvuru Belgesi, Avrupa Komisyonu.
- IPPC (2013), Post ve Deri Tabaklanması Üzerine En Uygun Teknikler Referans Dokümanı, Avrupa Komisyonu.
- UNGC (2010), CEO Su Emirleri, Su Politikasıyla Sorumlu İş Geliştirme Rehberi, UNGC, Cenevre.

Modül 10. SERA GAZI EMİSYONLARI

İklim değişikliği, tüm toplumu ilgilendiren kapsayıcı bir sorundur. Önemli enerji kullanıcıları ve büyük emisyon kaynakları olarak, hazır giyim ve ayakkabı sektöründeki işletmeler, düşük karbon ekonomisine geçişte rol oynamaktadır.

Bu modül, bir şirketin sera gazı emisyonlarının (GHG) nasıl ölçüleceği ve azaltılabileceği konusunda kapsamlı rehberlik sağlamaz. Aksine, bu modül, inceleme çatısı altında sektöre ait sera gazlarıyla ilgili konuları vurgulamaktadır. İşletmeler, kendi faaliyetlerinde ve tedarik zincirlerinde GHG emisyonlarının nasıl ölçüleceği, azaltılacağı, izleneceği ve raporlanacağı konusunda mevcut rehberliğe başvurmaya teşvik edilmektedir.

Sera gazı emisyonlarının ölçülmesi

GHG emisyonlarının ölçülmesi, işletme faaliyetlerinin karbon ayak izini azaltmak için kritik bir ilk adımdır. Bir işletmenin iklim üzerindeki etkisini değerlendirmesine ve maliyet etkin emisyon azaltma planları tasarlamasına yardımcı olur. İşletmeler kendi GHG emisyonlarını bir kaç farklı düzeyde ölçebilirler.

- **Kendi faaliyetleri düzeyinde:** İşletmelerin

ANAHTAR TERİMLER

CO₂-e (veya CO₂ eşdeğeri) - altı sera gazının her birinin küresel ısınma potansiyelini (GWP) belirtmek için evrensel ölçüm birimi, bir karbon dioksit birimi GWP cinsinden ifade eder. Farklı sera gazlarının ortak bir temelde serbest bırakılmasını (veya bırakılmaktan kaçınılmasını) değerlendirmek için kullanılır.

Sera Gazları (GHG) - Küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine neden olan atmosferik gazlar. Önde gelen sera gazları karbon dioksit (CO₂), metan (CH₄) ve azot oksit (N₂O) 'dir. Daha az yaygın olan ama çok güçlü olan sera gazları hidroflorokarbonlar (HFCs), perflorokarbonlar (PFCs) ve sülfür hekzaflüorürdür (SF₆). GHG emisyonları, GHG'nin atmosfere salınımı anlamına gelir.

Kaynak: OECD, Düşük karbonlu ekonomiye geçiş: Kamusal Hedefler ve Şirket Uygulamaları, 2010

faaliyetlerinin bir sonucu olan sera gazı emisyonlarının ölçülmesi - doğrudan atmosfere emisyon salan işletme tarafından sahip olunan veya denetlenen faaliyetler (ör. doğrudan emisyonlar) veya şirketin satın alınan elektrik, ısı, buhar ve soğutma tüketimini içerebilir (örn. enerji dolaylı emisyonları).

- **Tedarik Zinciri:** İşletmeler, tedarik zincirinin emisyon üzerindeki etkilerini en büyük GHG azaltma fırsatlarına odaklamak için kendi tedarik zinciri emisyonlarının tamamını ölçebilirler; bu da şirket faaliyetleri ve satın aldıkları, sattığı ve ürettiği ürünler hakkında daha sürdürülebilir kararlar verir.
- **Ürün:** İşletmeler, belirli bir ürünle ilişkili olarak GHG emisyonlarını ve giderlerini ölçebilir. GHG ürün ömür döngüsü analizi, bir işletmenin tasarladığı, ürettiği, sattığı, satın aldığı veya kullandığı ürünlerden kaynaklanan GHG emisyonlarını azaltmak için bilinçli seçenekler sağlar.

Sınırlı kaynakları olan işletmeler, kendi faaliyetlerinin sonucu olan GHG emisyonlarını ölçmeleri için teşvik edilir. Aynı şekilde, şirketler tarafından ortak malzeme ve süreçlerle bağlantılı olan sera gazı emisyonlarıyla ilgili verileri diğer endüstri aktörleri ile paylaşmaları da teşvik edilir.

Emisyonların azaltılması

Kurumun tedarik zincirindeki diğer konularda olduğu gibi, işletme sera gazı emisyonlarının en yüksek olduğu yerdeki kaynaklarına odaklanarak sera gazı emisyonlarına değinmek için riske dayalı bir yaklaşım gösterebilir. Tedarik zincirindeki emisyonları azaltmaya çalışırken, işletmelerin tedarikçileri emisyonları azaltmaya ve / veya doğrudan tedarikçileri doğrudan doğruya GHG emisyonlarını azaltmaya yönelik önlemleri almaya teşvik etmek için tedarikçileriyle birlikte çalışmalarını teşvik edilir.

İşletmeler, risklerin bilimsel ve teknik olarak anlaşılmasına uygun olarak, sera gazı emisyonlarını önlemek veya en aza indirmek için maliyet etkin önlemlerin ertelenmesinin bir nedeni olarak, tam bilimsel kanıt eksikliğine atıfta bulunmaktan kaçınılmalıdır.

Tablo 13. GHG emisyonlarını azaltmak ve bir ürünün yaşam döngüsünün farklı aşamalarında iyileştirmeleri izlemek için örnek önlemler

Risk Faktörü	GHG emisyonlarını azaltmak ve gelişmeleri izlemek için örnek önlemler
Elyaf seçimi	Bir ürün tasarlarken fizibilite, maliyet ve talep gibi diğer özelliklerin yanısıra bir malzemenin potansiyel GHG emisyonlarını dikkate alın. Örneğin, sentetik elyaf, hammadde üretimi için gerekli enerjinin bir sonucu olarak genellikle göreceli olarak yüksek sera gazı emisyonlarına sahiptir. Tersine, pamuklu veya keten gibi bitki lifleri, pestisitler ve gübreler ve sulama için nispeten düşük ihtiyaç nedeniyle, ketenlerin üretim faz emisyonlarının oldukça düşük olduğu üretimden elde edilen GHG emisyonlarına göre oldukça düşüktür. ²
Tekstil sonlandırma	<ul style="list-style-type: none"> • Enerji yönetimi için şirket genelinde koordine edilmiş önlemleri içeren site düzeyinde bir enerji yönetimi planı oluşturun • Sektör ya da alt sektör için En İyi Mevcut Teknikler Referans Dokümanları tarafından tanımlanan en iyi mevcut teknikleri (BAT) uygulayın² • Enerji verimliliği önlemleri uygulayın (örneğin enerji tasarrufu teknolojisi, buhar üretiminin ve basınçlı havanın optimizasyonu, atık su ve atık gazdan atık ısı geri kazanımı, proses optimizasyonu, vb.) • Enerji koruma önlemlerini uygulayın (örneğin, proseste ve reaksiyon koşullarındaki iyileştirmeler yoluyla enerji tasarrufunun uygulanması)⁴ • Arızalar nedeniyle yeniden işleme ihtiyacını azaltmak için etkinlik ve kaliteyi artırın • Performansın kıyaslanması ve verimliliğin artırılması için temel bir adım olarak doğru sayaçları ve / veya ölçüm yazılımını kurun ve çalıştırın.
Taşıma	<ul style="list-style-type: none"> • Kutu 4.2'deki ana hatları uygulamanın sorumluluk sahibi satın alma uygulamalarını uygulamak için acil hava nakil ihtiyacını azaltın. Nakliye ihtiyaçlarını azaltmak için ürünlerin alındığı ve satıldığı yerlerle ilgili olarak depo ve dağıtım merkezlerinin konumunu dikkate alın. • Nakliyecilerden CO2 emisyonlarını izleme ve iletmelerini tavsiye edin⁵ • Emisyonları (nakliye ile ilgili olarak) iş birimleri boyunca üç ayda bir takip edin (ör. Üretim ve montaj birimleri, dağıtım merkezleri ve müşteri merkezleri)
Ambalajlama	<ul style="list-style-type: none"> • Ambalaj boyutunu azaltın • Yeniden kullanılabilir veya geri dönüştürülebilir kaynakları kullanın

Risk Faktörü	GHG emisyonlarını azaltmak ve gelişmeleri izlemek için örnek önlemler
Kullanım aşaması Kullanım aşaması genelde GHG emisyonlarının en çok arttığı aşamadır	<ul style="list-style-type: none"> • Yeniden kullanılabilir veya geri dönüştürülebilir malzemeleri kullanın • Daha uzun kullanım aşaması olan dayanıklı ürünler tasarlayın • Karbon emisyonlarını azaltacak davranışlarla ilgili müşteri bilincini artırın; örneğin, giyim eşyalarını daha az sık yıkayın (örn. her kullanımdan sonra değil); giysilerin soğuk suda yıkanması; daha az ambalajlı konsantre çamaşır deterjanları kullanmak; havada kuruyan giysiler; kumaş türüne göre kurutma işlemlerini • Bir üründe hangi malzemelerin kullanılacağını değerlendirirken fizibilite, maliyet ve talep gibi diğer özelliklerin yanısıra bir ürünün olası GHG emisyonlarını göz önünde bulundurun⁸.

Notlar:

1. Spesifik elyaf türü, kullanım aşamasını da etkileyebilir. Örneğin, keten gibi bazı elyafların ütülenmeleri daha kolaydır. Polyester gibi diğer elyafların kuru olması için daha az enerjiye ihtiyaç duyulabilir.
2. BSR (2009), Hazır giyim Sanayi Yaşam Döngüsü Karbon Haritalaması.
3. Bkz. Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü, Tekstil Endüstrisi İçin Mevcut En İyi Teknikler Referans Dokümanı, 2003, Avrupa Komisyonu.
4. Bazı durumlarda, enerji tüketimini azaltmak için genel yönetim tekniklerini ve her bir uzmanlaşmış teknik alanda geliştirilecek prosese özel teknikleri ayrı olarak düşünmenin etkili olduğu bulunmuştur. UNIDO ve Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MITI) Japonya, Tekstil Endüstrisinde Enerji Tasarrufu Semineri Çıktısı, (1992).
5. Nakliye firmaları CO₂ verilerini gittikçe daha fazla izlemekle birlikte, müşterilerle birlikte izlenen ve iletilen verilerin kapsamı geniş bir oranda değişmeden kalmaktadır.
6. Bununla birlikte, LCA'lar, hazır giyim eşyası imhasına ilişkin GHG emisyonlarının çok küçük olduğunu ve genelde doğal elyafların ayrıştırılması sırasında oluşan az miktarda metandan kaynaklandığını göstermektedir. Bkz. BSR (2009), Hazır giyim Sanayi Yaşam Döngüsü Karbon Haritalaması.
7. OECD Kılavuzu, şirketlerin "işletmelerin ürünlerini ve hizmetlerini kullanmalarının çevresel etkileri konusunda müşterileri arasında daha yüksek farkındalığa sahip olmalarını" teşvik ettiği beklentisini yansıtır. OECD Kılavuzları, VI, 6c.
8. Spesifik elyaf türü, kullanım aşamasını da etkileyebilir. Örneğin, keten gibi bazı elyafların ütülenmeleri daha kolaydır. Polyester gibi diğer elyafların kuru olması için daha az enerjiye ihtiyaç duyulabilir.

İletişim Kurun

Sera Gazı Protokolü, sera gazı emisyonlarının kurumsal muhasebe ve raporlanması için uluslararası kabul görmüş bir standarttır. ⁷⁰

İşbirliği

Şirketler, GHG emisyonlarının ölçülmesi, azaltılması, izlenmesi ve raporlanması konusunda işbirliği yapmaya teşvik edilmektedir. Katılımın bazı örnekleri şunlardır:

- Özel elyaflar, ürünler ve üretim süreçleri üzerindeki GHG emisyonlarının ölçülmesi ve izlenmesi için sektör çapında araçlar geliştirilmesi
- GHG emisyonlarının azaltılması için iyi uygulamaların paylaşılması
- Devletlerden iklim değişikliği ile ilgili net bir yol haritası istenmesi.

İşbirliği, özellikle ürünlerinin veya tedarik zincirinin tamamında uzunca bir süre boyunca GHG emisyonlarını yeterince ölçmek için yeterli kaynaklardan

Kaynaklar

- Sera Gazı Protokolü Kurumsal Değer Zinciri (Kapsam 3) Muhasebe ve Raporlama Standardı
- Sera Gazı Protokolü Ürün Yaşam Döngüsü Muhasebe ve Raporlama Standardı
- (2003), Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü, Avrupa Komisyonu Tekstil Endüstrisi İçin Mevcut En İyi Teknikler Referans Dokümanı.
- (2010), "NRDC'nin Tasarruf Sağlayarak Kirliliğini Azaltacak Tekstil Değirmenleri için On En İyi Uygulama", Clean by Design, Ulusal Kaynak Savunması Konseyi.
- Sanayi Değerlendirme Merkezi, ABD Enerji Bakanlığı'nın bir parçası olarak.
- Hasanbeigi, A. (2010). Tekstil Endüstrisi İçin Enerji Verimliliği Geliştirme

⁷⁰ GHG Protokolü, WRI ve WBCSD tarafından hazırlanmış olan çok paydaşlı bir ortaklıktır. GHG Protokolü, uluslararası kabul görmüş GHG muhasebe ve raporlama standartlarını ve araçlarını geliştirir ve dünya çapında düşük bir emisyon ekonomisi elde etmek için uygulanmasını teşvik eder.

Modül 11. Rüşvet ve yolsuzluk

Bu Modül, rüşvet ve yolsuzluğun, çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, ayrımcılık, sağlık ve güvenlik standartlarının ihlali ve çevresel standartlar da dahil olmak üzere, bu Kılavuzda ele alınan birçok diğer yanlışın uygulanmasını kolaylaştırıcı etkisinin bilincindedir. OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi ve 2009 Tavsiyesi, uluslararası resmi ticaretteki yabancı kamu görevlilerine verilen rüşvet suçlarını cezalandırmak için Taraf Devletler lehine yasal olarak bağlayıcı standartlar belirlemekte ve bu hususu etkili hale getiren bir dizi önlem içermektedir. Rüşvet vermenin "arz tarafı" üzerine odaklanan ilk ve tek uluslararası yolsuzlukla mücadele aracıdır.

Kurumsal politika ve yönetim sistemlerinde sorumlu işletme davranışlarını yerleştirin

İşletmeler, İç Kontrol, Etik ve Uygunluk konusundaki OECD İyi Uygulama Rehberinde ortaya konan iyi uygulamaları dikkate almalıdır; bunlara aşağıdakiler dahildir:

- Üst düzey yönetimden şirketin iç kontrollerine, etik ve uyum programlarına veya rüşvetin önlenmesi ve tespitine yönelik önlemlere (yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere) güçlü, açık ve görünür destek ve taahhüt;
- Yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere, rüşveti yasaklayan açıkça ifade edilmiş ve görünür bir şirket politikası; ve
- Konunun doğrudan denetim kurullarına veya denetim kurullarının iç denetim komiteleri gibi bağımsız denetim organlarına rapor etme yetkisi de dahil olmak üzere yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere rüşvetle ilgili etik ve uyma programları veya önlemlerin denetlenmesi; yönetimden, kaynaklardan ve otoriteden yeterli düzeyde otonomisi olan bir veya daha fazla kıdemli şirket görevlisinin işidir.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Varsayımsal araştırma

Rüşvet ve yolsuzluk risklerini belirlerken işletme, altı geniş risk grubunu (ülke, sektörel, ticari işlemler, iş fırsatı ve iş ortaklığı) değerlendirmelidir.⁷² Ayrıca, bu araştırmanın yerli veya yabancı ile etkileşimlerin doğasına ve sıklığına bakması ve kamu görevlileri ve belki de en önemlisi işletmenin mevcut ve potansiyel iş ilişkileri türlerini içermesi gerekir.⁷²

Risk değerlendirmesinde dahili olarak iç yapıların veya prosedürlerin kendilerinin risk seviyesine ne derece eklemeye bulunacağını incelemesi de gerekecektir. Genelde karşılaşılan risk faktörleri Tablo 15'te belirtilmiştir. Bu süreç kapsamında işletmeler, İç Kontroller, Etik ve Uyum için OECD İyi Uygulama Kılavuzu ile uyumlu olarak iç kontrollerin ne ölçüde uygulandığını değerlendirebilir.

⁷¹. 1999'dan 2014 yılının ortasına kadar yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesini tamamlayan vakaları analiz eden OECD Yabancı Rüşvet Raporu (Aralık 2014), İmalat Sektörünün o dönemde yabancı rüşvetlerin % 8'inden ve Tarım Sektörünün de % 4'ünden sorumlu olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak, bu tür davaların% 4'ünü toptan ve perakende ticaret oluşturmuştur. Kiralama gibi diğer hizmet faaliyetleri, vakaların% 1'inden sorumluydu.

⁷². Bkz. Birleşik Krallık Adalet Bakanlığı'nın İlke 3, Risk Değerlendirmesi (2010).

⁷³. OECD Yabancı Rüşvet Raporu (2014) 1999'dan 2014 yılının ortalarına kadar tamamlanmış yabancı rüşvet davalarının % 71'inin acenteler, hukuk müşavirleri, kurumsal araclar, iştirakler ve muhasebeciler de dahil olmak üzere aracilar kullanilarak yerine getirildiğini göstermektedir.

Tablo 14. Harici bütünlü risk faktörleri

Risk Faktörü	Örnekler
Ülke faktörleri	İşletme, rüşvet ve yolsuzluk açısından yüksek riskli bir yargı alanında faaliyet göstermektedir: Devlet ve/veya özel sektörde yüksek düzeyde yolsuzluk algılanmıştır • Ceza hukukunda rüşvet suçları da dahil olmak üzere etkili bir şekilde uygulanan rüşvet karşıtı yasaların olmaması ve bu tür suçlar için şirket sorumluluğunun bulunmaması Yabancı hükümet, medya, yerel ticaret topluluğu ve sivil toplumun şeffaf satın alma ve yatırım politikalarını etkili bir şekilde teşvik etmemesi
Sektör riskleri	İşletme yüksek riskli sektörlerle bağlantılıdır. Hazır giyim ve ayakkabı sektöründe ilgili örnekler şunlardır: Taşıma ve depolama Toptan ve perakende satış İmalat: Yüksek riskli ülkelerdeki yerel ajanslar tarafından yapılan incelemeler artmış risk oluşturabilir
İşlem riskleri	Yüksek riskli bir yargı alanında faaliyet gösterirken, kamu görevlilerini içeren bazı işlemler rüşvet riskini yükseltebilir: • Kamu alımları, gümrük işlemleri, uygun vergi muameleleri, lisanslar ve yetkilendirmeler ³ • KİT yetkilileri, kolluk kuvvetleri, gümrükler, ulaşım, yerel yönetim, çevre ve tedarik yetkilileri ve vergi makamlarıyla etkileşim

Notlar:

1. Şeffaflık Uluslararası "Yolsuzluk Algılamaları Endeksi" ve Şeffaflık Uluslararası "Rüşvet Verenlerin Endeksi" ne bakın.
2. 1999 ve 2014 yıllarının ortalarında yapılan rüşvetle sonuçlanan davalarda toptan ve perakende ticareti % 4'ünü oluşturmuştur. OECD Yabancı Rüşvet Raporu.
3. 1999 yılı ile 2014 yılının ortaları arasında tamamlanmış rüşvet vakalarının % 15'ini ulaştırma ve depolama ile ilgili konular oluşturmuştur. OECD Yabancı Rüşvetle Mücadele Raporu; 1999 yılı ile 2014 yılının ortaları arasında tamamlanan rüşvetle sonuçlanan davaların% 57'si kamu alımları ile ilgiliydi. OECD Yabancı Rüşvet Raporu.

Tablo 15. Dahili işletme bütünlük risk faktörleri

Risk Faktörü	Örnekler
Politika ve eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Üst düzey yönetim tarafından net bir rüşvet karşıtı mesaj verilmemiş olması • Sadece ülke içindekiler değil, yabancı kamu görevlilerine de rüşvet verilmesinin yasak olduğu yönündeki açık mesajların eksikliği. • Rüşvetle mücadele ile ilgili kanunlara uyumu desteklemek için sınırlı politikalar ve programların mevcut olması • İlgili işletme çalışanlarının eğitim, beceri ve işletme faaliyetlerinde rüşvet riskleri konusunda yetersizlikler • Kamu görevlilerinin kolaylaştırma taleplerine ilişkin kural ve usullerin eksikliği • Kuruluşun dış piyasalarda iş yaptığı kişilere verilen hediye, yemek ve eğlence politikaları ve prosedürleri konusunda netlik olmaması • Siyasi ve hayırsever bağışlar konusunda açık kuralların eksikliği • Açık mali kontrollerin olmaması (örneğin, şirketin banka hesapları, küçük vakıf fonu ve stok, özellikle yüksek riskli ülkeler olmak üzere, dış piyasalarda izlenmekte midir? Bu varlıklarla ilgili olarak hangi denetimler geçerlidir?) • Sözleşmeye uygunluğun izlenmesi için açık kontrollerin eksikliği • İhbar kanalları eksikliği ve haksızlığı bildirenlere yönelik misilleme önleme eksikliği
İşlem riskleri	<ul style="list-style-type: none"> • Şirketin banka hesaplarının, küçük nakit fonlarının ve dış piyasalardaki stokların sınırlı denetimi ve bunlarla ilişkili kontrolleri. • Sözleşmeye uyumun sınırlı izlenmesi. • Rüşvet ödemelerini gizlemek için kullanılacak şirket defter ve kayıtlarındaki gider kategorileri. • Bağımsız dış denetim eksikliği.
İş riskleri	<ul style="list-style-type: none"> • İş ortakları üzerinde kontrol yetersizliği • Perakende outletlerinin yabancı ülkelerde olması • İşletmenin yurtdışı faaliyetlerde sınırlı kontrolü olması • Sunulan hizmeti gerçekleştirmek için bir ortak girişim ortağı ya da temsilci tarafında nitelik ya da kaynakların eksikliği • İşletmenin dış pazarlarda iş yaptığı kişilere hediye, yemek ve eğlence sağlıyor olması

Risk Faktörü	Örnekler
	<ul style="list-style-type: none"> • Alışıldık olmayan ödeme şekilleri, alışılmadık derecede yüksek komisyon yapısı veya işletme veya onun yabancı bağlı ortaklıklarını ve ilgili üçüncü tarafları içeren özel • Devlete ait ticari işletmeler, yabancı hükümetler (örneğin, kamu-özel sektör ortaklığı), yabancı belediyeler, yabancı mevzuat organları, yabancı siyasi partiler ve / veya kraliyet aileleri veya siyasi elit ile yakın ilişkileri olan aileler - Yabancı kamu görevlilerinin istihdam edilmesi.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki olumsuz etkileri azaltın, önlemin veya hafifletin

Rüşvet riskini önlemeye veya hafifletmeye yönelik durum tespiti prosedürleri tanımlanan riskle orantılı olmalıdır. Riski önlemek veya azaltmak için rüşvet karşıtı önlem tedbirleri, OECD'nin İç Kontroller, Etik ve Uygunluk Rehberiyle öngörülen iyi uygulamaları içermelidir.⁷⁴ İyi uygulamalar aşağıdakileri içermektedir:

- Etik ve uyma programları veya yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere rüşvetin önlenmesi veya tespitine yönelik önlemler; yönetici, memur ve çalışanlara uygulanabilir olmalıdır ve bir şirketin üzerinde etkin kontrol sahibi olduğu ve iştirakleri de dahil olmak üzere tüm şirketlere uygulanmalı ve aşağıdaki alanları içermelidir:
 - Hediyeler, ağırlama, eğlence ve harcamalar;
 - müşteri seyahatleri;
 - siyasi katkılar;

⁷⁴ OECD İyi Uygulama Kılavuzu'nda önlemler, özellikle yabancı kamu görevlilerine rüşvetin tespiti ve önlenmesi amacıyla uygulanmaktadır, ancak her türlü rüşvetin tespiti ve önlenmesi için eşit derecede uygulanabilirler. Bununla birlikte, ilgili dokümantasyonlarda ve bilinçlendirme ve eğitim programlarında; yabancı kamu görevlilerine verilen rüşvetin de buna dahil olduğu belirtilmelidir.

İşletmelerin yerel çevreye uygun eşik değerler oluşturması teşvik edilir.

II. MODÜL 11 RÜŞVET VE YOLSUZLUK

- Hayırsever bağışlar ve sponsorluklar;
 - kolaylaştırıcı ödemeler;
 - Talepte bulunmak ve gasp etmek;
 - malların kabulü; ve
 - Kişisel yatırımlar ve istihdam ve bunlarla sınırlı olmamak üzere, yönetim kurulunda bir yer ve eşler veya diğer akrabalar için istihdam da dahil olmak üzere ilgili faaliyetler.
- Etik ve uyma programları veya rüşvetin önlenmesi veya algılanması için tasarlanan tedbirler; yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere, uygun ve sözleşmeye dayalı düzenlemelere tabi olarak, araçlar ve diğer araçlar, müşavirler, temsilciler, distribütörler, müteahhitler gibi üçüncü şahıslara rüşvet ve Tedarikçiler, konsorsiyumlar ve ortak girişim ortakları (bundan böyle "iş ortakları" olarak anılacaktır) da bu tedbirlere dahil olmalıdır:
 - işe alımla ilgili risk temelli durum incelemesinin yanı sıra iş ortaklarının uygun ve düzenli denetimi;
 - şirketlerin yabancı rüşvetçiliğe karşı yasaklarla ilgili yasalara uyma taahhüdünü ve şirketin etik ve uyum programı veya bu rüşvetin önlenmesi ve tespitiyle yönelik önlemlerini bilgilendirmek; ve
 - iş ortaklarından karşılıklı bir taahhüt istemek.
 - Rüşvet amacıyla kullanılmamalarını sağlamak için adil ve doğru defterlerin, kayıtların ve hesapların bakımı için makul bir şekilde tasarlanmış bir iç kontrol sistemi de dahil olmak üzere bir mali ve muhasebe prosedürleri sistemi; 79

⁷⁶ 2009 Rüşvet Karşıtı Tavsiyesi

⁷⁷ Bkz. UNGC (2010)

⁷⁸ Örneğin işletmeler, tüm üçüncü taraf sözleşmelerinde rüşvet ve yolsuzlukla mücadele uyumu dili içerebilir ve yüksek riskli tedarikçilerin rüşveti önlemek için yeterli prosedürleri bulundurmalarını isteyebilir.

OECD Rüşvet Karşıtı Tavsiyesi

- Kamu görevlilerinin ve gerektiğinde bağlı ortaklıkların rüşvet talepleri de dahil olmak üzere, şirketin etik ve uyum programı veya rüşvetle ilgili önlemler hakkında şirketin her kademesinde periyodik iletişim sağlamak ve belgelendirilmiş eğitim sağlamak için tasarlanan tedbirler⁸⁰;
- Şirketin her düzeyinde, yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere, etik ve uyum programları veya rüşvete karşı alınacak tedbirlerin alınması için olumlu bir destek teşvik etmek ve sağlamak için uygun tedbirler; ve
- Şirketin her aşamasında ihlalleri, yabancı rüşvetçiliğe karşı yasaları ihlallerine ve şirketin yabancı kamu görevlilerine rüşvet de dahil olmak üzere rüşvetle ilgili etik ve uyum programına veya önlemlerine yönelik uygun disiplin prosedürleri.⁸¹

Yukarıdakilere ek olarak, şirketin aşağıdakileri yapması teşvik edilir:

Yüksek riskli ülkelerde faaliyet gösterdiğinde bir müşteri tedarikçisi ilişkisine girmeden önce yolsuzluk riskini değerlendirmek için bir süreç uygulamak (örn. Ön yeterlik). Şirket, bir tedarikçiyi seçmek ve "tercih edilen tedarikçi" ilişkileri kurmak için net kurallar ve prosedürler oluşturmalıdır.

Toplu rüşvet karşıtı girişimlere ve çok paydaşlı süreçlere, ilgili olduğu sektör düzeyinde katılıp aktif olarak faaliyette bulunmak;

80 Tedarikçi personelinin soru sormasına ve geribildirimde bulunmasına fırsat tanıyan yüz yüze etkileşim tercih edilir, ancak kişiler arası eğitim maliyet-etkin veya pratik değilse, web tabanlı eğitim yararlı bir alternatiftir. Bkz. UNGC (2010), s. 21.

OECD 2009 Rüşvet Karşıtı Tavsiyesi

82 Örneğin, Deniz Yolsuzlukla Bağlantı Ağı, denizcilik sektöründe rüşvet, kolaylaştırma ödemeleri ve diğer yolsuzluklarla mücadele için iyi kurumsal uygulamaları teşvik eden bir deniz şirketleri ve müşterileri ağıdır.

İzleme

İşletmeler, kendi operasyonlarında ve tedarik zincirinde rüşvet ve yolsuzlukları önlemek için tasarlanmış prosedürlerin etkinliğine dair bilgi sağlamak için bir dizi mekanizma kullanabilirler.

- Personel görüşmeleri, anketler ve eğitimden gelen geribildirim etkinlikle ilgili önemli bir bilgi kaynağı sağlayabilir ve çalışanların ve diğer ilgili kişilerin rüşvet karşıtı politikaların iyileştirilmesinin devamlılığı konusunda bilgilendirebilir.⁸³
- İşletmeler, ayrıca, resmi periyodik incelemeleri ve üst düzey yönetim raporlarını da düşünebilir.⁸⁴
- İşletmeler, rüşvet karşıtı prosedürlerin etkinliğini doğrulamak için bir takım harici doğrulama veya güvenceler isteyebilir.⁸⁵

83- Bkz. Birleşik Krallık Adalet Bakanlığı (2011) "İlke 6, İzleme ve Gözden Geçirme".⁸⁴ a.g.e. 83⁸⁵- a.g.e. 83

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- OECD Çokuluslu İşletmeler İçin Rehber, VII. Rüşvetle Mücadele, Rüşvet İsteği ve Gasp.
- Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerinin Rüşvet Faaliyetleri İle Mücadeleye İlişkin OECD Sözleşmesi (Rüşvet Karşıtı Sözleşme)
- Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerinin Rüşvet Faaliyetleri İle Mücadeleye İlişkin OECD 2009 Sözleşmesi (Rüşvet Karşıtı Sözleşme 2009)
- Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerinin Rüşvet Faaliyetleri İle Mücadelede Vergi Önlemlerine İlişkin 2009 Tavsiyesi
- Rüşvet ve Resmi Destekli İhracat Kredileri ile ilgili 2006 tavsiyesi
- Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (2000)

Kaynaklar

- OECD, OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesinin Uygulanmasına Dair Ülke Raporları
www.oecd.org/corruption/countryreports/implementationoftheoecdanti-briberyconvention.htm
- OECD, Bölgesel yolsuzluk karşıtı programlar
www.oecd.org/corruption/regionalanti-corruptionprogrammes.htm
- OECD (2006), OECD Zayıf Yönetişim Bölgelerindeki Çokuluslu Şirketler için Risk Farkındalığı Aracı, OECD, Paris.
- OECD (2014), OECD Yabancı Rüşvet Raporu: Yabancı Kamu Görevlilerinin Rüşvet Suçunun Analizi, OECD, Paris.
- OECD (2010), OECD İç Kontroller Üzerine İyi Uygulama Kılavuzu, Etik ve Uyum, OECD, Paris.
- Birleşik Krallık Adalet Bakanlığı (2011), Rüşvet Yasası Eylem 2010 Rehberi, Birleşik Krallık Adalet Bakanlığı, Londra.
- UNGC (2010), Tedarik Zincirinde Yolsuzlukla Mücadele, Müşteriler

Modül 12. EVDEN ÇALIŞANLARIN SORUMLULUK İÇİNDE KULLANILMASI

Bu modül esas olarak markalara, hazır giyim ve ayakkabı üreticilerine ve satın alım araçlarına yöneliktir.

Bu modül, evden çalışanlar için ekonomik ve kalkınma fırsatları yaratırken, sorumlu tedarik zincirlerini teşvik etmek amacıyla resmileştirme ve yasallaştırma çabaları da dahil olmak üzere ev işçilerinin marjinalize edilmesi riskini en aza indirmeyi hedeflemektedir. Bu Kılavuz aynı zamanda, hızlı çözümlerin ve tüm sorunlar için tek bir çözümün olmayacağını da kabul etmektedir. Hükümetler, uluslararası kuruluşlar, bağışçılar, tedarik zincirindeki işletmeler ve sivil toplum örgütleri, bu önerilen seçeneklerden veya diğer tamamlayıcı yaklaşımlardan ulusal yasalar uyarınca uygun gördükleri işbirliğine dayalı yollar keşfetme fırsatını değerlendirebilir.

Kutu 15 Evden çalışanları kullanırken insan hakları ve işgücü ihlallerini önleme ve hafifletme için genel yapı

Aşağıda, insan haklarını ve işgücüyle bağlantılı iş kazalarının önlenmesi ve hafifletilmesi için gerekli olan daha geniş çerçeve hakkında bilgi verilmektedir. İşletmeler, durum tespit süreçlerini tasarlarken aşağıdaki çerçeve içine girmelidir; ancak işletmeler, aşağıdaki önerilerin tümünü kendi başlarına uygulamakla yükümlü değildir. Daha ziyade, aşağıdakiler evden çalışanlarla etkileşim halinde olan insan hakları ihlallerinin ve iş gücünün kötüye kullanılmasının önlenmesine katılan tüm paydaşlara bir referans olabilir.

Evde çalışanlar, eşit muamele görme hakkına sahip işgücünün ayrılmaz bir parçası olarak görülmelidir ve bu nedenle, iyi istihdam şartlarını ve şartlarını yerine getirmek için resmileştirilmelidir. Bu Kılavuz bağlamında, formalizasyon, çalışanların kayıt dışı işlerden resmi işlere geçiş sürecidir. Kayıt dışılığın pek çok nedeni bulunmaktadır ve genelde yasal olmayan durumları içerir. Örneğin, 'serbest meslek statüsü', daha resmi sözleşmeler sunma sorumluluğunu ihlal etmenin bir aracı olarak kullanılabilir. Diğer durumlarda, evden çalışanlar

Kutu 15 Evden çalışanları kullanırken insan hakları ve işgücü ihlallerini önleme ve hafifletme için genel yapı (devam)

işverenin maliyetlerinin azalması amacıyla evden çalışmak zorunda bırakılabilirler. Göçmen işçiler, istihdam kısıtlamaları nedeniyle daha da hassas durumdadırlar. Sadece yasama reformu yoluyla resmileştirmeyi sürdürmek etkili olmayabilir; resmileştirmenin tek bir adım değil de bir süreç olduğu düşünülmelidir.¹ Bu resmileştirme süreci aşağıdakiler tarafından kolaylaştırılabilir:

- Resmileştirmeyi teşvik etmek ve olanaklı kılmak için en iyi stratejileri tanımlamak üzere mevcut evde çalışanlar üretim sistemlerinde resmileştirme eksikliğinin nedenlerini bilmek; 2
- Evde çalışan faaliyetlerinin tür ve boyutlarının çeşitliliğinin farkında olmak;
- Evden çalışanların ve diğer kayıt dışı çalışanların resmileştirilmesi için teknik yardım sağlanması;
- Resmileştirme sürecine yardımcı olmak üzere destek fonlarının finansman yöntemlerini belirlemek için işbirliği girişimleri kurmak ve bunlara katılmak; ve
- Çalışanların yasallaşmasını teşvik etmek.

Faaliyetlerin Yasallaştırılması

Hukuki kimlik ve "işçi statüsünün" ve / veya "girişimci statüsünün" tanınması çoğu zaman işçilerin resmileştirilmesi için ilk adımlardır; ancak bu statü yukarıda açıklandığı gibi çalışanları istismar etmek için kullanılmamalıdır.¹ Şirketler, sivil toplum örgütleri ve hükümet ev çalışanlarına yasal süreçler yoluyla sözleşmeler ve diğer ilgili yetkileri verme konusunda yardımcı olabilir ve evde çalışanların işlemlerini yasallaştırmak için diğer düzenleyici tedbirleri düşünebilir. Evde çalışanların yasallaştırılması, bu kişilere karşılanması zor beklentiler yüklememeli ve evden çalışanları marjinalize etmemelidir (örneğin belirli bir merkezde çalışmak zorunluluğu evden çalışan kişileri marjinalize edebilir).

Organizasyon, temsil ve sosyal diyalog

Evde çalışanların organizasyonu, onlara görünürlük ve tanınma imkânı tanıyan önemli bir adımdır ve istihdamın iyi şart ve koşullarını sağlamak için sosyal diyalogu mümkün kılar.¹ Evden çalışanların benzersiz ihtiyaç ve koşulları göz önüne alındığında, evde çalışanların organizasyonu diğer örgütlü iş güçlerinden daha farklıymış gibi görünebilir. Örgütlenmenin ilk adımları, genelde daha sonra federasyon veya sendika olarak bir araya gelebilecek yerel gruplar düzenleyecek konumda olan topluluk veya kadın grupları tarafından yapılır. Kadın ev işçilerinin sektördeki baskınlığı göz önüne alındığında, birçok durumda organizatörler kadın olmalıdır.

Kutu 15 Evden çalışanları kullanırken insan hakları ve işgücü ihlallerini önleme ve hafifletme için genel yapı (devam)

Evden çalışanlar için sendikalar ve diğer aktörler tarafından sağlanabilecek örnek yardım şekilleri; yasal hakları, adli yardım, sağlık sigortası, kredi ve borç programları ve kooperatiflerin kurulması konularında bilinçlendirme ve eğitim içerir. Ayrıca, kayıt dışı ekonomideki işçilerin özellikle savunmasız oldukları her türlü ayrımcılığa karşı mücadele için olumlu stratejiler geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır¹.

1. ILO (2008)
2. Herhangi bir resmileştirme programının yerel durumu da dikkate alması çok hayati öneme sahiptir. Bkz. ETI, Evden Çalışan Kılavuzları (2010).

İşletmeler için Tavsiyeler

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki potansiyel ve fiili zararları belirleyin

Evden çalışanlar sektörde pek çok farklı tedarik zinciri içerisinde bulunurlar. Bazıları geleneksel el sanatlarında nakış ve dokuma gibi işlerde çalışırken bazıları giysi işlemek gibi emek yoğun süreçlerde yer alırlar. İşletme, ev çalışanlarının katılımını içerebilecek ürün çizgilerini ve üretim süreçlerini tanımlamaya teşvik edilmektedir.

- İşletme, evden çalışmanın daha yaygın olduğu ve ev çalışanlarının sömürülen riski yüksek olan kaynak ülkeleri belirlemelidir.
- İşletme, öncelikli tedarikçileri, işçilerden sorumlu bir şekilde kaynak sağlayacak önlemlerin olup olmadığını belirlemek için değerlendirmelidir. Aşağıdaki örnek ölçümlere bakınız.

İşletmenin kendi operasyonları ve tedarik zincirindeki zararı engelleme veya hafifletme yolları

Aşağıda, bir işletmenin evden çalışanlardan sorumlu kaynak temini için örnek önlemleri bulunmaktadır. İşletmeler, aşağıdaki önlemleri kendileri uygulamaya ya da tedarikçilerinin bunu yapma kapasitelerini teşvik etmeye ve geliştirmeye teşvik edilmektedir.

- Evden çalışanlara işin sözleşmeyle verilmesi sürecine dahil olan aracılar için bir ön değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır. Aracılar ulusal yasalara uymalıdır.
- Evden çalışanlara evden çalışmak için ev protokolleri oluşturulmalıdır (örneğin sözleşmeyi yürüten acentelerin ön yeterliliklerine sahip olduğunun doğrulanması).
- Doğrudan ev çalışanları ile sözleşme yapan aracılarla sözleşmeye dayalı ilişkilere yönelmeli ve şeffaflık gereklilikleri oluşturulmalıdır. Örneğin aracıardan aşağıdakileri yapmaları istenebilir:
 - İş alan herkesin kaydını tutmak. Bir ailenin çalışan tüm üyelerinin evden çalışan olarak kaydedilmesi. Örneğin, bazı durumlarda, sadece baba veya kocanın evde çalışan bir kişi olarak kaydedilmesi yaygın bir durumdur.
 - Dağıtılan işin ve yapılan ödemelerin miktarını kaydetmek. Evde çalışanlar genellikle parça ücreti temelinde ödeme alırken, aracılar, parça ücretinin asgari ücret kazanmak için mümkün olduğunca temel alınarak sağlanmasını sağlamak için uygun zamanlamaları kaydetmelidir.
 - Evde çalışanlara sağlanan sosyal güvenlik veya sağlık sigortası ödemelerinin kaydını tutmak.
- Aracılara yasal yükümlülükleri ve RBC politikası konusunda eğitim vermek.
- Gerekirse, yerel iş girişimlerini belirleyip, ev işçilerinin resmileşmelerini ve sömürüye karşı korunmalarını teşvik etmek. Yerel girişimler, bunlarla sınırlı olmamak üzere, hak eğitimi, beceri eğitimi, yasallaştırma ve hizmet sunumu gibi bazı alanlara odaklanabilir.
- Evde çalışanların yasalar çerçevesinde eşit muamele görme haklarını tanıtmak için yerel veya ulusal hükümetle birlikte çalışmak. Örnek olarak şunlar verilebilir:
 - Şirketin (veya endüstrinin) yasanın kapsamını kayıt dışı ekonomideki işçileri kapsayacak şekilde genişletmek istemesinin belirtilmesi.
 - Kayıtdışılığın altta yatan nedenlerine dikkat etmek ve hükümeti, ana akım ekonomik ve sosyal faaliyetlere girmenin altında yatan engelleri kaldırmaya teşvik edici faaliyetlerde bulunmak.

II. MODÜL 12 EVDEN ÇALIŞANLARIN SORUMLULUK İÇİNDE KULLANILMASI

- Sağlık hizmetlerine ve eğitime erişimi teşvik ederek, sosyal güvence kapsamının genişletilmesi için, halen sağlanmayan ev işleri de dahil olmak üzere kayıt dışı çalışanlara teşebbüsün desteğini (veya işbirliği halinde endüstrinin desteğini) belirtmek.

Seçilmiş uluslararası belge ve standartlar

- Gayri Resmi Düzeyden Resmi Ekonomiye Geçiş Hakkında ILO Evden Çalışma Sözleşmesi, 1996 (No. 177) ve ILO Tavsiye No. 204

Kaynaklar

- OECD'nin Çatışmadan Etkilenen ve Yüksek Riskli Bölgelerden Gelen Madenlerin Sorumlu Tedarik Zincirleri İçin Titiz Çalışma Kılavuzu, Ek
- ILO (2008), Kayıt dışı ekonomi: resmiyete geçişin sağlanması, Arka plan belgesi: Üçlü Bölgeler Arası Bölgesel Sempozyuma Kayıtdışı ekonomi: Resmiyete Geçişin Sağlanması, ILO, Cenevre